

DOGFENNAU SY'N MYND GYDA'R BIL
Caiff Nodiadau Esboniadol a Memorandwm Esboniadol eu hargraffu ar wahân.

Bil Tai (Cymru)
[FEL Y'I CYFLWYNWYD]

CYNNWYS

RHAN 1

RHEOLEIDDIO TAI RHENT PREIFAT

Cyflwyniad

- 1 Trosolwg o'r Rhan hon
- 2 Ystyr y prif dermau

Gwahardd gosod a rheoli heb gofrestriad a thrwydded

- 3 Gofyniad i fod yn gofrestredig ac yn drwyddedig: landlord
- 4 Gofyniad landlord i fod yn gofrestredig ac yn drwyddedig: eithriadau
- 5 Gofyniad i fod yn gofrestredig ac yn drwyddedig: asiant neu berson cyfrifol

Cofrestru

- 6 Dyletswydd i gynnal cofrestr mewn perthynas ag eiddo ar rent
- 7 Cofrestru gan awdurdod tai lleol
- 8 Dyletswydd i ddiweddarau gwybodaeth
- 9 Dirymu cofrestriad

Trwyddedu

- 10 Gofynion cais am drwydded
- 11 Gofyniad person addas a phriodol
- 12 Gofyniad hyfforddiant
- 13 Penderfynu ar gais
- 14 Amodau trwydded
- 15 Dyletswydd i ddiweddarau gwybodaeth
- 16 Dyletswydd i ddangos rhif trwydded
- 17 Diwygio trwydded
- 18 Dirymu trwydded
- 19 Trwydded yn dod i ben neu yn cael ei hadnewyddu
- 20 Apelau trwyddedu

Gorfodi

- 21 Gorchmynion atal rhent
- 22 Effaith gorchmyn atal rhent
- 23 Gweithdrefn ar gyfer gorchmynion atal rhent
- 24 Apelio yn erbyn gorchmyn atal rhent
- 25 Tynnu gorchmyn atal rhent yn ôl

- 26 Pŵer i'w gwneud yn ofynnol rhoi dogfennau a gwybodaeth
27 Troseddau gan gyrrff corfforaethol

Pwerau Gweinidogion Cymru

- 28 Cod ymarfer
29 Canllawiau
30 Cyfarwyddiadau

Atodol

- 31 Rheoliadau ar ffioedd
32 Gwybodaeth am geisiadau
33 Ffurf trwyddedau a gorchmynion
34 Rhannu gwybodaeth

Cyffredinol

- 35 Dehongli'r Rhan hon a mynegai o dermau wedi eu diffinio

RHAN 2

DIGARTREFEDD

PENNOD 1

ADOLYGIADAU A STRATEGAETHAU DIGARTREFEDD

- 36 Dyletswydd i gynnal adolygiad digartrefedd a llunio strategaeth ddigartrefedd
37 Adolygiadau digartrefedd
38 Strategaethau digartrefedd

PENNOD 2

CYMORTH I BOBL SY'N DDIGARTREF NEU O DAN FYGYTHIAD O DDIGARTREFEDD

Cyflwyniad

- 39 Trosolwg o'r Bennod hon

Termau allweddol

- 40 Cymhwyso termau allweddol
41 Ystyr digartrefedd a'r bygythiad o ddigartrefedd
42 Ystyr llety sydd ar gael i'w feddiannu
43 A yw'n rhesymol parhau i feddiannu llety
44 Ystyr person cysylltiedig
45 Addasrwydd llety

Gwybodaeth, cyngor a chynhorthwy i gael gafael ar gymorth

- 46 Dyletswydd i ddarparu gwybodaeth, cyngor a chynhorthwy i gael gafael ar gymorth

Cymhwysra

- 47 Cymhwysra am gymorth o dan y Bennod hon

Ceisiadau am gymorth ac asesiad

- 48 Dyletswydd i asesu
49 Hysbysu am ganlyniad asesiad

Dyletswyddau i gynorthwyo ceiswyr

- 50 Sut i sicrhau neu gynorthwyo i sicrhau bod llety ar gael
 51 Ystyr cynorthwyo i sicrhau
 52 Dyletswydd i gynorthwyo i atal ceisydd rhag dod yn ddigartref
 53 Amgylchiadau pan fo'r ddyletswydd yn adran 52 yn dod i ben
 54 Dyletswydd interim i letya ceiswyr mewn angen blaenoriaethol
 55 Angen blaenoriaethol am lety
 56 Dyletswydd i gynorthwyo i sicrhau llety addas ar gyfer ceisydd digartref
 57 Amgylchiadau pan fo'r ddyletswydd yn adran 56 yn dod i ben
 58 Dyletswydd i sicrhau llety ar gyfer ceiswyr mewn angen blaenoriaethol pan fo'r
 ddyletswydd yn adran 56 yn dod i ben
 59 Amgylchiadau pan fo'r ddyletswydd yn adran 58 yn dod i ben
 60 Ystyr bod yn ddigartref yn fwriadol
 61 Penderfynu diystyru bwriadoldeb
 62 Amgylchiadau pellach pan fo'r dyletswyddau i gynorthwyo ceiswyr yn dod i ben

Atgyfeirio at awdurdod tai lleol arall

- 63 Atgyfeirio achos at awdurdod tai lleol arall
 64 Cysylltiad lleol
 65 Dyletswyddau i geisydd y mae ei achos yn cael ei ystyried ar gyfer ei atgyfeirio neu'n cael
 ei atgyfeirio
 66 Achosion a atgyfeirir gan awdurdod tai lleol yn Lloegr

Hysbysiad

- 67 Hysbysiad bod dyletswyddau wedi dod i ben

Hawl i adolygiad ac apêl

- 68 Hawl i ofyn am adolygiad
 69 Gweithdrefn ar gyfer adolygiad
 70 Effaith penderfyniad mewn adolygiad neu apêl na chafodd camau rhesymol eu cymryd
 71 Hawl i apelio i lys sirol ar bwynt cyfreithiol
 72 Apelau yn erbyn gwrthodiad i letya wrth aros am apêl

Darpariaethau atodol

- 73 Ffioedd
 74 Lleoli y tu allan i'r ardal
 75 Llety interim: trefniadau â landlord preifat
 76 Gwarchod eiddo
 77 Gwarchod eiddo: darpariaethau atodol
 78 Cydweithredu o fewn awdurdodau lleol a rhwng cyrff
 79 Cydweithredu mewn achosion penodol yn ymwneud â phlant

Cyffredinol

- 80 Datganiadau anwir, celu gwybodaeth a methiant i ddatgelu newid mewn amgylchiadau
 81 Canllawiau
 82 Dehongli'r Bennod hon a mynegai o ymadroddion wedi eu diffinio
 83 Diwygiadau canlyniadol

RHAN 3**SIPSIWN A THEITHWYR***Cwrdd ag anghenion llety*

- 84 Asesu anghenion llety
- 85 Adroddiad yn dilyn asesiad
- 86 Dyletswydd i gwrdd ag anghenion asenedig
- 87 Methiant i gydymffurfio â'r ddyletswydd o dan adran 86
- 88 Darparu gwybodaeth ar gais
- 89 Canllawiau
- 90 Dyletswyddau mewn perthynas â strategaethau tai

Cyffredinol

- 91 Dehongli
- 92 Pŵer i ddiwygio'r diffiniad o Sipsiwn a Theithwyr
- 93 Diwygiadau canlyniadol

RHAN 4**SAFONAU AR GYFER TAI CYMDEITHASOL***Safonau ar gyfer tai a ddarperir gan awdurdodau tai lleol*

- 94 Safonau
- 95 Canllawiau
- 96 Ymgynghori ar safonau a chanllawiau
- 97 Gwybodaeth am gydymffurfiaid â safonau
- 98 Pwerau mynediad
- 99 Arfer pwerau ymyrryd
- 100 Sail ar gyfer ymyrryd
- 101 Hysbysiad rhybuddio
- 102 Pŵer Gweinidogion Cymru i ymyrryd
- 103 Pŵer i'w gwneud yn ofynnol i awdurdod tai lleol gael gwasanaethau cynghori
- 104 Pŵer i'w gwneud yn ofynnol i bersonau eraill gyflawni swyddogaethau ar ran yr awdurdod
- 105 Pŵer i'w gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru neu enwebai gyflawni swyddogaethau
- 106 Pŵer i gyfarwyddo arfer swyddogaethau eraill awdurdod tai lleol
- 107 Pŵer cyffredinol i roi cyfarwyddiadau a chymryd camau
- 108 Cyfarwyddiadau
- 109 Dyletswydd i gydweithredu
- 110 Pwerau mynediad ac archwilio

Ffioedd gwasanaeth ar gyfer tai cymdeithasol

- 111 Esemptiad o droseddau yn ymwneud â ffioedd gwasanaeth ar gyfer tai cymdeithasol
- 112 Cymhwyso dyletswyddau sy'n ymwneud â ffioedd gwasanaeth i denantiaethau awdurdod lleol

Cyffredinol

- 113 Diwygiadau canlyniadol

RHAN 5

CYLLID TAI

Cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai

- 114 Diddymu cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai
Taliadau mewn perthynas â Chyfrifon Refeniw Tai
- 115 Taliadau setlo
- 116 Taliadau pellach
- 117 Darpariaeth atodol ynghylch taliadau
Darpariaeth gyffredinol
- 118 Darparu gwybodaeth ar gais
- 119 Dyfarniadau o dan y Rhan hon

RHAN 6

CANIATÁU I GYMDEITHASAU TAI CWBL GYDFUDDIANNOL ROI TENANTIAETHAU SICR

- 120 Diwygio Atodlen 1 i Ddeddf Tai 1988
- 121 Diwygio Atodlen 2 i Ddeddf Tai 1988

RHAN 7

Y DRETH GYNGOR AR GYFER ANHEDDAU GWAG

- 122 Swm y dreth sy'n daladwy ar gyfer anheddau gwag

RHAN 8

AMRYWIOL A CHYFFREDINOL

Amrywiol

- 123 Mân ddiwygiadau i Ddeddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013

Cyffredinol

- 124 Gorchmynion a rheoliadau
- 125 Ystyr awdurdod tai lleol
- 126 Pŵer i wneud darpariaeth ganlyniadol a throsiannol etc
- 127 Cychwyn
- 128 Enw byr

Atodlen 1 – Cofrestr o dai rhent preifat

Atodlen 2 – Cymhwysra i dderbyn cymorth o dan Bennod 2 o Ran 2

Atodlen 3 – Mân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol

Bil Tai (Cymru)

[FEL Y'I CYFLWYNWYD]

Deddf gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru i ddarparu ar gyfer rheoleiddio tai rhent preifat; diwygio'r gyfraith yn ymwneud â digartrefedd; i ddarparu ar gyfer asesu anghenion Sipsiwn a Theithwyr am lety ac i'w gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol gwrdd â'r anghenion hynny; i wneud darpariaeth ynghylch safonau'r tai y mae awdurdodau lleol yn eu darparu; i ddiddymu'r cymhorthdal cyfrif refeniw tai; i ganiatáu i gymdeithasau tai cwbl gydfuddiannol roi tenantiaethau sicr; i wneud darpariaeth ynghylch y dreth gyngor sy'n daladwy ar gyfer anheddau gwag; ac at ddibenion eraill sy'n ymwneud â thai.

Gan ei fod wedi ei basio gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru a chael cydsyniad Ei Mawrhydi, deddfir fel a ganlyn:-

RHAN 1

RHEOLEIDDIO TAI RHENT PREIFAT

Cyflwyniad

1 Trosolwg o'r Rhan hon

- (1) Mae'r Rhan hon yn darparu ar gyfer rheoleiddio gweithgareddau sy'n ymwneud â gosod a rheoli mathau penodol o eiddo preswyl; mae'r "eiddo ar rent" sydd i'w rheoleiddio a phrif dermau eraill yn cael eu diffinio yn adran 2.
- (2) Mae adran 3 yn ei gwneud yn drosedd i landlordiaid –
 - (a) osod eiddo ar rent oni bai eu bod yn gofrestredig, a
 - (b) reoli eiddo ar rent oni bai eu bod yn drwyddedig;mae adran 4 yn darparu ar gyfer eithriadau rhag y gofyniad i landlordiaid fod yn gofrestredig neu'n drwyddedig.
- (3) Mae adran 5 yn ei gwneud yn drosedd i bersonau sy'n gweithredu ar ran landlordiaid ("asiantau" a "personau cyfrifol" - gweler y diffiniadau o'r termau hynny yn adran 2) reoli eiddo ar rent ar gyfer y landlordiaid hynny oni bai eu bod yn gofrestredig ac yn drwyddedig.
- (4) Mae adrannau 6 i 9 ac Atodlen 1 yn darparu ar gyfer y system o gofrestru, gan gynnwys –
 - (a) gofyniad i awdurdodau tai lleol gadw cofrestr o –
 - (i) personau sy'n gosod a rheoli eiddo ar rent yn eu hardaloedd, a
 - (ii) yr eiddo ar rent yn eu hardaloedd;
 - (b) gofyniad bod gwybodaeth benodol a gedwir ar y gofrestr honno ar gael i'r cyhoedd ar gais (gweler adran 6 ac Atodlen 1).

- (5) Mae adrannau 10 i 20 yn darparu ar gyfer y system o drwyddedu; rhaid i berson gwrdd â meini prawf penodol er mwyn bod yn drwyddedig, gan gynnwys bod yn berson addas a phriodol (gweler adran 11) a gorfod ymgymryd â hyfforddiant (gweler adran 12).
- (6) Mae adrannau 21 i 25 yn darparu ar gyfer gorfodi gofynion cofrestru a thrwyddedu, gan gynnwys pŵer i awdurdodau tai lleol ddyroddi gorchmynion atal rhent pan fo landlordiaid yn methu â chydymffurfio â gofynion trwyddedu.
- (7) Mae adran 28 yn darparu y caiff Gweinidogion Cymru ddyroddi cod ymarfer yn pennu safonau i'w dilyn wrth reoli eiddo ar rent a gwneir darpariaeth ar gyfer canllawiau (adran 29) a chyfarwyddiadau (adran 30).
- (8) Mae adrannau 31 i 34 yn gwneud darpariaeth atodol.
- (9) Mae adran 35 yn gwneud darpariaeth bellach ynghylch dehongli ac yn mynegeoi'r termau wedi eu diffinio a ddefnyddir yn y Rhan.

2 Ystyr y prif dermau

- (1) Yn y Rhan hon ystyr "eiddo ar rent" yw eiddo yng Nghymru –

- (a) sy'n cael ei osod, neu y bwriedir iddo gael ei osod, o dan denantiaeth sicr, neu denantiaeth fyrddaliol sicr, neu sy'n cael ei osod o dan denantiaeth reoleiddedig, a
- (b) nad yw'n eiddo sy'n cael ei osod gan landlord cymdeithasol cofrestredig (o fewn ystyr Rhan 1 o Ddeddf Tai 1996 (y sector rhentu cymdeithasol a reoleiddir gan Weinidogion Cymru)).

- (2) Yn y Rhan hon –

ystyr "asiant" ("*agent*") yw person sydd, yn rhinwedd masnach neu fusnes y person hwnnw (boed hynny er elw ai peidio), yn cael ei benodi gan landlord eiddo ar rent i reoli'r eiddo ar ran y landlord;

ystyr "gosod" ("*letting*") yw rhoi tenantiaeth neu ddal buddiant mewn eiddo y rhoddwyd tenantiaeth mewn perthynas ag ef;

ystyr "landlord" ("*landlord*") yw person sy'n dal buddiant mewn eiddo ar rent –

- (a) y rhoddwyd tenantiaeth mewn perthynas ag ef; neu
- (b) sy'n rhoi'r hawl i'w ddeiliad i roi tenantiaeth;

ystyr "person cyfrifol" ("*responsible person*") yw unigolyn sydd, ac eithrio yn rhinwedd unrhyw fasnach neu fusnes, yn cael ei benodi gan landlord eiddo ar rent i reoli'r eiddo ar ran y landlord (ac mae hyn yn cynnwys landlordiaid lluosog eiddo ar rent sy'n penodi un o'u plith).

- (3) At ddibenion y Rhan hon ystyr "rheoli" eiddo ar rent yw (yn ddarostyngedig i unrhyw orchymyn o dan is-adran (4)(b)) –

- (a) marchnata'r eiddo,
- (b) hwyluso gosod yr eiddo, ac
- (c) pan fo eiddo wedi ei osod, ymgymryd â gweithgareddau sydd yn ymwneud ag –
- (i) arfer unrhyw hawl sydd gan y landlord mewn perthynas â'r eiddo, neu

(ii) cyflawni unrhyw un o ymrwymïadau'r landlord mewn perthynas â'r eiddo.

(4) Caiff Gweinidogion Cymru drwy orchymyn—

(a) diwygio is-adran (1);

(b) gwneud darpariaeth bellach ynghylch yr hyn sydd i'w ystyried, a'r hyn nad yw i'w ystyried, yn reoli eiddo ar rent at ddibenion y Rhan hon.

Gwahardd gosod a rheoli heb gofrestrïad a thrwydded

3 Gofyniad i fod yn gofrestredig ac yn drwyddedig: landlord

(1) Ni chaiff landlord eiddo ar rent osod yr eiddo hwnnw oni bai bod y landlord yn gofrestredig mewn perthynas â'r eiddo gan yr awdurdod tai lleol ar gyfer yr ardal y lleolir yr eiddo ynddi (gweler adrannau 6 i 9).

(2) Ni chaiff landlord eiddo ar rent reoli yr eiddo hwnnw oni bai bod y landlord yn drwyddedig gan yr awdurdod tai lleol ar gyfer yr ardal y lleolir yr eiddo ynddi (gweler adrannau 10 i 20).

(3) Ond nid yw'r gwaharddiadau yn is-adrannau (1) a (2) yn gymwys yn yr amgylchiadau a nodir yn adran 4.

(4) Mae landlord sy'n methu â chydymffurfio â'r adran hon yn cyflawni trosedd ac yn agored ar gollfarn ddiannod—

(a) mewn perthynas â gosod eiddo ar rent heb fod yn gofrestredig yn unig, i ddirwy nad yw'n uwch na lefel 3 ar y raddfa safonol;

(b) mewn perthynas â rheoli eiddo ar rent heb fod yn drwyddedig neu osod eiddo ar rent heb fod yn gofrestredig a rheoli eiddo heb fod yn drwyddedig ill dau, i ddirwy.

(5) Mewn achos yn erbyn landlord am drosedd a gyflawnwyd o dan yr adran hon mae'r ffaith bod gan y landlord esgus rhesymol am fethu â chydymffurfio yn amddiffyniad.

4 Gofyniad landlord i fod yn gofrestredig ac yn drwyddedig: eithriadau

(1) Nid yw'r gwaharddiad yn adran 3 ar osod eiddo ar rent oni bai bod y landlord yn gofrestredig yn gymwys—

(a) os yw'r landlord wedi gwneud cais i'r awdurdod tai lleol i fod yn gofrestredig mewn perthynas â'r eiddo hwnnw, am y cyfnod o ddyddiad y cais hyd nes y penderfynir arno;

(b) am gyfnod o 28 o ddiwrnodau gan ddechrau ar y dyddiad y trosglwyddir yr eiddo i'r landlord;

(c) os yw'r landlord yn cymryd camau i adennill meddiant o'r eiddo o fewn y cyfnod o 28 o ddiwrnodau gan ddechrau ar y dyddiad y trosglwyddir yr eiddo i'r landlord, am ba hyd bynnag ag y bydd y landlord yn parhau yn ddiwyd i geisio adennill meddiant.

(2) Nid yw'r gwaharddiad yn adran 3 ar reoli eiddo ar rent oni bai bod y landlord yn drwyddedig yn gymwys—

- (a) os yw'r landlord wedi penodi asiant neu berson cyfrifol sy'n dal trwydded o dan adran 5 sy'n caniatáu i'r asiant neu berson cyfrifol reoli'r eiddo;
- (b) os yw'r landlord wedi gwneud cais i'r awdurdod tai lleol i fod yn drwyddedig, am y cyfnod o ddyddiad y cais hyd nes y bydd yr awdurdod yn penderfynu arno neu (os yw'r awdurdod yn gwrthod y cais) hyd nes y bydd pob dull o apelio yn erbyn penderfyniad i wrthod cais wedi ei ddisbyddu a'r penderfyniad yn cael ei gadarnhau;
- (c) am gyfnod o 28 o ddiwrnodau gan ddechrau ar ddyddiad y trosglwyddir yr eiddo i'r landlord;
- (d) os yw'r landlord yn cymryd camau i adennill meddiant o'r eiddo o fewn y cyfnod o 28 o ddiwrnodau gan ddechrau ar y dyddiad y trosglwyddir yr eiddo i'r landlord, am ba hyd bynnag ag y bydd y landlord yn parhau yn ddiwyd i geisio adennill meddiant.

5 Gofyniad i fod yn gofrestredig ac yn drwyddedig: asiant neu berson cyfrifol

- (1) Ni chaiff asiant neu berson cyfrifol a benodir gan landlord eiddo ar rent reoli'r eiddo hwnnw oni bai bod yr asiant neu'r person cyfrifol –
- (a) yn gofrestredig mewn perthynas â'r eiddo (gweler adrannau 6 i 9), a
- (b) yn drwyddedig (gweler adrannau 10 i 20),
- gan yr awdurdod tai lleol ar gyfer yr ardal y lleolir yr eiddo ynddi.
- (2) Mae asiant neu berson cyfrifol sy'n methu â chydymffurfio â'r adran hon yn cyflawni trosedd ac yn agored ar gollfarn ddiannod –
- (a) mewn perthynas â rheoli eiddo ar rent heb fod yn gofrestredig yn unig, i ddirwy nad yw'n uwch na lefel 3 ar y raddfa safonol;
- (b) mewn perthynas â rheoli eiddo ar rent heb fod yn drwyddedig neu reoli eiddo ar rent heb fod yn gofrestredig a rheoli eiddo heb fod yn drwyddedig ill dau, i ddirwy.
- (3) Mewn achos yn erbyn asiant neu berson cyfrifol am drosedd a gyflawnwyd o dan is-adran (2) mae'r ffaith bod gan yr asiant neu'r person cyfrifol esgus rhesymol am fetu â chydymffurfio yn amddiffyniad.

Cofrestru

6 Dyletswydd i gynnal cofrestr mewn perthynas ag eiddo ar rent

- (1) Rhaid i awdurdod tai lleol greu a chynnal cofrestr sydd yn cofnodi'r wybodaeth a nodir yn Rhan 1 o Atodlen 1.
- (2) Mae dyletswydd awdurdod tai lleol o dan is-adran (1) yn gymwys dim ond i'r graddau y mae'r wybodaeth wedi ei darparu i'r awdurdod gan geiswyr i fod yn gofrestredig o dan adran 7.
- (3) Mae Rhan 2 o Atodlen 1 yn cynnwys darpariaeth sy'n ymwneud â chaniatáu i'r cyhoedd gael mynediad at wybodaeth a ddelir ar y gofrestr.
- (4) Caiff Gweinidogion Cymru ddiwygio Atodlen 1 drwy orchymyn.

7 Cofrestru gan awdurdod tai lleol

- (1) Pan fo person (“y ceisydd”) yn gwneud cais i awdurdod tai lleol i fod yn gofrestredig mewn perthynas ag eiddo ar rent, rhaid i’r awdurdod gofrestru’r ceisydd o fewn y cyfnod rhagnodedig os yw’r cais –
- 5 (a) yn cael ei wneud ar y ffurf sy’n ofynnol gan yr awdurdod,
(b) yn cynnwys y gyfryw wybodaeth ag sy’n ofynnol gan yr awdurdod ag sy’n rhagnodedig; ac
(c) wedi ei yrru ynghyd â’r ffi ragnodedig.
- (2) Os yw’r ceisydd yn gofrestredig, rhaid i’r awdurdod tai lleol hysbysu’r ceisydd –
- 10 (a) bod y ceisydd yn gofrestredig, a
(b) am y rhif cofrestru sydd wedi ei neilltuo i’r ceisydd.
- (3) Ar yr achlysur cyntaf y bydd ceisydd yn cael ei gofrestru rhaid i awdurdod tai lleol neilltuo rhif cofrestru i’r ceisydd.
- (4) Caiff awdurdod tai lleol godi ffi ragnodedig bellach ar y ceisydd am barhau yn gofrestredig, ond ni chaiff wneud hynny –
- 15 (a) cyn pen 5 mlynedd ar ôl y dyddiad y cofrestrwyd y ceisydd, a
(b) cyn pen pob cyfnod o 5 mlynedd ar ôl y dyddiad y codwyd ffi ragnodedig bellach.
- (5) Mae ceisydd sy’n darparu gwybodaeth anwir neu gamarweiniol i awdurdod tai lleol mewn perthynas â chais o dan yr adran hon yn cyflawni trosedd ac yn agored ar gollfarn ddiannod i ddirwy nad yw’n uwch na lefel 4 ar y raddfa safonol.
- 20 (6) Mewn achos yn erbyn ceisydd am drosedd a gyflawnwyd o dan is-adran (5) mae’r ffaith bod gan y person esgus rhesymol am ddarparu gwybodaeth anwir neu gamarweiniol yn amddiffyniad.

8 Dyletswydd i ddiweddarau gwybodaeth

- 25 (1) Pan fo gwybodaeth a ddarparwyd gan berson o dan adran 7 bellach yn anghywir oherwydd newid mewn amgylchiadau rhaid i’r person hysbysu’r awdurdod tai lleol erbyn diwedd y cyfnod o 28 o ddiwrnodau sy’n dechrau ar y diwrnod y daeth y person yn ymwybodol o’r newid.
- (2) Mae person sy’n methu â chydymffurfio ag is-adran (1) yn cyflawni trosedd ac yn agored ar gollfarn ddiannod i ddirwy nad yw’n uwch na lefel 1 ar y raddfa safonol.
- 30 (3) Mewn achos yn erbyn person am drosedd a gyflawnwyd o dan is-adran (2) mae’r ffaith bod gan y person esgus rhesymol am fethu â chydymffurfio yn amddiffyniad.

9 Dirymu cofrestriad

- (1) Caiff awdurdod tai lleol ddirymu cofrestriad unrhyw berson –
- 35 (a) sy’n darparu gwybodaeth anwir neu gamarweiniol;
(b) sy’n methu â chydymffurfio ag adran 8;
(c) sy’n methu â thalu unrhyw ffi bellach sy’n cael ei chodi o dan adran 7.
- (2) Cyn dirymu cofrestriad person rhaid i awdurdod tai lleol –

- (a) hysbysu'r person am ei fwriad i ddirymu'r cofrestriad a'r rhesymau dros hynny, a
- (b) ystyried unrhyw sylwadau a wneir gan y person cyn diwedd y cyfnod o 21 o ddiwrnodau gan ddechrau ar y dyddiad yr hysbyswyd y person.
- (3) Ar ôl dirymu cofrestriad person rhaid i awdurdod tai lleol hysbysu'r person—
- 5 (a) am y dirymiad a'r rhesymau dros wneud hynny;
- (b) am hawl y person i apelio.
- (4) Caiff person y dirymir ei gofrestrriad apelio yn erbyn y penderfyniad i dribiwnlys eiddo preswyl.
- (5) Mewn perthynas ag apêl—
- 10 (a) rhaid iddo gael ei wneud cyn diwedd y cyfnod o 28 o ddiwrnodau gan ddechrau ar y dyddiad yr hysbyswyd y person am y penderfyniad;
- (b) caniateir penderfynu arno gan roi sylw i faterion nad oedd yr awdurdod tai lleol yn ymwybodol ohonynt.
- (6) Caiff y tribiwnlys gadarnhau penderfyniad yr awdurdod tai lleol neu gyfarwyddo'r awdurdod i gofrestru'r person.
- 15 (7) Mae dirymiad cofrestriad person yn cael effaith ar y diwrnod y mae pa un bynnag o'r canlynol yn digwydd gyntaf—
- (a) pan nad yw'r person yn apelio yn erbyn y penderfyniad i ddirymu'r cofrestriad, pan fydd hawl y person i apelio yn dod i ben;
- 20 (b) pan fo'r person yn apelio ond yn tynnu'r apêl yn ôl yn ddiweddarach, dyddiad ei dynnu'n ôl;
- (c) pan fo'r person yn apelio a'r tribiwnlys eiddo preswyl yn cadarnhau penderfyniad yr awdurdod tai lleol, yn ddarostyngedig i baragraff (d), dyddiad penderfyniad y tribiwnlys;
- 25 (d) pan fo'r person yn cyflwyno apêl bellach, y dyddiad y mae pob dull o apelio yn erbyn y penderfyniad wedi ei ddisbyddu a'r penderfyniad yn cael ei gadarnhau.
- (8) Pan fo cofrestriad landlord yn cael ei ddirymu, rhaid i'r awdurdod tai lleol—
- (a) hysbysu unrhyw asiant neu berson cyfrifol a gofnodwyd ar y gofrestr fel asiant neu berson cyfrifol a benodwyd gan y landlord, a
- 30 (b) cymryd camau rhesymol i hysbysu tenantiaid neu feddianwyr eiddo ar rent a gofrestrwyd o dan enw'r landlord.

*Trwyddedu***10 Gofynion cais am drwydded**

(1) Caiff unrhyw berson sydd wedi gwneud cais i fod yn gofrestredig o dan adran 7 wneud cais i fod yn drwyddedig gan yr awdurdod tai lleol.

(2) Rhaid i gais am drwydded –

(a) cael ei wneud ar y gyfryw ffurf ag sy'n ofynnol gan yr awdurdod tai lleol,

(b) darparu'r gyfryw wybodaeth ag sy'n ofynnol gan yr awdurdod tai lleol neu ag a ragnodir, ac

(c) os rhagnodir unrhyw ffi, gael ei yrru ynghyd â'r ffi ragnodedig.

(3) Cyn rhoi trwydded rhaid i awdurdod tai lleol fod yn fodlon –

(a) bod y ceisydd yn berson addas a phriodol i fod yn drwyddedig (gweler adran 11);

(b) bod y ceisydd wedi ymgymryd â'r cyfryw hyfforddiant mewn perthynas â rheoli eiddo ar rent ag sy'n ofynnol gan yr awdurdod tai lleol (gweler adran 12);

(c) pan fo'r ceisydd yn asiant, bod y ceisydd yn aelod o gorff proffesiynol a gymeradwywyd gan yr awdurdod tai lleol.

(4) Yn achos ceisydd sy'n gorff corfforaethol, mae'r cyfeiriad yn is-adran (3)(b) at y ceisydd i'w ddehongli fel cyfeiriad at bob person a grybwyllir yn is-adran (5) sy'n ymgymryd â rheoli eiddo ar rent ar ran y corff corfforaethol.

(5) Y personau yw –

(a) cyfarwyddwr, rheolwr neu ysgrifennydd neu swyddog tebyg y corff corfforaethol,

(b) pan fo materion y corff corfforaethol yn cael eu rheoli gan ei aelodau, unrhyw swyddog neu aelod o'r corff,

(c) aelod o staff y corff.

(6) Mae person sy'n darparu gwybodaeth anwir neu gamarweiniol i awdurdod tai lleol wrth wneud cais am drwydded o dan yr adran hon yn cyflawni trosedd ac yn agored ar gollfarn ddiannod i ddirwy nad yw'n uwch na lefel 4 ar y raddfa safonol.

(7) Mewn achos yn erbyn person am drosedd a gyflawnwyd o dan is-adran (6) mae'r ffaith bod gan y person esgus rhesymol am ddarparu gwybodaeth anwir neu gamarweiniol yn amddiffyniad.

11 Gofyniad person addas a phriodol

(1) Wrth benderfynu a yw person yn berson addas a phriodol i fod yn drwyddedig fel sy'n ofynnol gan adran 10(3)(a) rhaid i awdurdod tai lleol roi sylw i'r holl faterion y mae'n eu hystyried yn briodol.

(2) Ymhlith y materion y mae'n rhaid i'r awdurdod tai lleol roi sylw iddynt y mae unrhyw dystiolaeth o fewn is-adrannau (3) i (6).

(3) Mae dystiolaeth o fewn yr is-adran hon os yw'n dangos bod y person –

- (a) wedi cyflawni unrhyw drosedd sy'n ymwneud â thwyll neu anonestrwydd arall, trais, arfau tanio neu gyffuriau neu unrhyw drosedd a restrir yn Atodlen 3 i Ddeddf Troseddau Rhywiol 2003 (troseddau sydd â gofynion hysbysu),
- (b) wedi aflonyddu neu wahaniaethu'n anghyfreithlon ar sail unrhyw nodwedd sy'n nodwedd warchoddedig o dan adran 4 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010 wrth gynnal unrhyw fusnes, neu mewn cysylltiad â hynny, neu
- (c) wedi methu â chydymffurfio ag unrhyw ddarpariaeth yn y gyfraith sy'n ymwneud â thai neu landlord a thenant.

(4) Mae tystiolaeth o fewn yr is-adran hon –

- (a) os yw'n dangos bod unrhyw berson arall sy'n gysylltiedig â'r person neu a oedd yn gysylltiedig â'r person yn flaenorol (p'un ai ar sail bersonol, ar sail gwaith neu ar sail arall) wedi gwneud unrhyw un neu ragor o'r pethau hynny a nodir yn is-adran (3), a
- (b) mae'n ymddangos i'r awdurdod tai lleol bod y dystiolaeth yn berthnasol i'r cwestiwn o a yw'r person yn berson addas a phriodol i fod yn drwyddedig.

(5) Mae tystiolaeth o fewn yr is-adran hon os yw'n dangos bod y person wedi methu yn flaenorol â chydymffurfio ag amod trwydded a ddyroddwyd o dan y Rhan hon gan awdurdod tai lleol.

(6) Caiff Gweinidogion Cymru ddiwygio'r adran hon drwy orchymyn er mwyn amrywio'r dystiolaeth y mae'n rhaid i awdurdod tai lleol roi sylw iddi wrth benderfynu a yw person yn berson addas a phriodol i fod yn drwyddedig.

12 Gofyniad hyfforddiant

(1) Caiff yr hyfforddiant sy'n ofynnol gan yr awdurdod tai lleol o dan adran 10(3)(b) ymdrin â'r canlynol, ymhlith materion eraill –

- (a) rhwymedigaethau statudol landlord a thenant;
- (b) y berthynas gontractiol rhwng landlord a thenant;
- (c) swyddogaeth asiant neu berson cyfrifol;
- (d) arfer orau wrth reoli eiddo ar rent.

(2) Caiff awdurdod tai lleol ei gwneud yn ofynnol i wahanol bersonau ymgymryd â gwahanol hyfforddiant.

13 Penderfynu ar gais

(1) Pan fo awdurdod tai lleol yn fodlon bod y ceisydd yn cwrdd â'r gofynion a nodir yn adran 10, rhaid iddo roi trwydded i'r ceisydd.

(2) Ar ôl rhoi'r drwydded rhaid i'r awdurdod tai lleol –

- (a) neilltuo rhif trwydded i ddeiliad y drwydded;
- (b) cofnodi rhif y drwydded yn y drwydded;
- (c) dyroddi'r drwydded i ddeiliad y drwydded.

(3) Pan fo awdurdod tai lleol yn gwrthod cais, rhaid iddo hysbysu'r ceisydd –

- (a) bod y cais wedi ei wrthod a'r rhesymau pam y'i gwrthodwyd;

(b) am hawl y ceisydd i apelio (gweler adran 20).

(4) Rhaid i'r awdurdod tai lleol benderfynu ar gais o fewn cyfnod rhagnodedig.

14 Amodau trwydded

(1) Rhaid rhoi trwydded yn ddarostyngedig i amod bod deililad y drwydded yn cydymffurfio ag unrhyw god ymarfer a ddyroddwyd gan Weinidogion Cymru o dan adran 28.

(2) Caiff awdurdod tai lleol roi trwydded yn ddarostyngedig i'r cyfryw amodau pellach ag y mae'n eu hystyried yn briodol.

15 Dyletswydd i ddiweddarau gwybodaeth

(1) Pan fo gwybodaeth a ddarparwyd gan berson o dan adran 10(2)(b) bellach yn anghywir oherwydd newid mewn amgylchiadau rhaid i'r person hysbysu'r awdurdod tai lleol cyn diwedd y cyfnod o 28 o ddiwrnodau sy'n dechrau ar y diwrnod y daeth y person yn ymwybodol o'r newid.

(2) Mae person sy'n methu â chydymffurfio â'r is-adran hon yn cyflawni trosedd ac yn agored ar gollfarn ddiannod i ddirwy nad yw'n uwch na lefel 4 ar y raddfa safonol.

(3) Mewn achos yn erbyn person am drosedd a gyflawnwyd o dan is-adran (2) mae'r ffaith bod gan y person esgus rhesymol am fethu â chydymffurfio yn amddiffyniad.

16 Dyletswydd i ddangos rhif trwydded

(1) Rhaid i ddeiliad trwydded sy'n hysbysebu, ar ffurf ysgrifenedig, eiddo ar rent, sicrhau bod rhif trwydded deiliad y drwydded yn cael ei nodi yn yr hysbyseb.

(2) Mae person sy'n methu â chydymffurfio â'r adran hon yn cyflawni trosedd ac yn agored ar gollfarn ddiannod i ddirwy nad yw'n uwch na lefel 3 ar y raddfa safonol.

(3) Mewn achos yn erbyn person am drosedd a gyflawnwyd o dan is-adran (2) mae'r ffaith bod gan y person esgus rhesymol am fethu â chydymffurfio yn amddiffyniad.

17 Diwygio trwydded

(1) Caiff awdurdod tai lleol ddiwygio unrhyw drwydded a roddir ganddo yn unol â'r adran hon.

(2) Caniateir diwygio trwydded er mwyn—

(a) gosod amodau newydd;

(b) dileu neu newid amodau presennol (ac eithrio'r gofyniad i gydymffurfio ag unrhyw god ymarfer a ddyroddwyd gan Weinidogion Cymru).

(3) Ond cyn penderfynu diwygio trwydded rhaid i awdurdod tai lleol—

(a) hysbysu deiliad y drwydded am ei fwriad i ddiwygio'r drwydded a'r rhesymau dros hynny, a

(b) ystyried unrhyw sylwadau a wneir gan ddeiliad y drwydded cyn diwedd y cyfnod o 21 o ddiwrnodau gan ddechrau ar y dyddiad yr hysbyswyd y person.

(4) Nid yw is-adran (3)(b) yn gymwys i ddiwygiad—

- (a) os yw deiliad y drwydded yn cydsynio iddo, neu
- (b) pan fo awdurdod tai lleol yn ystyried bod amgylchiadau eithriadol sy'n golygu bod angen ei wneud yn ddi-oed.
- (5) Ar ôl diwygio trwydded rhaid i'r awdurdod tai lleol hysbysu deiliad y drwydded am—
- 5 (a) y diwygiad a'r rhesymau drosto;
- (b) ac eithrio pan fo deilad y drwydded wedi cydsynio i'r diwygiad, gwybodaeth am hawl deilad y drwydded i apelio (gweler adran 20).
- (6) Mae diwygiad i drwydded yn cael effaith ar y diwrnod y mae pa un bynnag o'r canlynol yn digwydd gyntaf—
- 10 (a) pan fo deiliad y drwydded wedi cydsynio, pan fydd yr awdurdod tai lleol yn hysbysu deiliad y drwydded o dan is-adran (5);
- (b) pan nad yw deiliad y drwydded yn apelio yn erbyn y penderfyniad i ddiwygio'r drwydded, pan fydd hawl deiliad y drwydded i apelio yn dod i ben;
- (c) pan fo deiliad y drwydded yn apelio ond yn tynnu'r apêl yn ôl yn ddiweddarach, dyddiad ei dynnu'n ôl;
- 15 (d) pan fo deiliad y drwydded yn apelio a'r tribiwnlys eiddo preswyl yn cadarnhau penderfyniad yr awdurdod tai lleol i ddiwygio'r drwydded, yn ddarostyngedig i baragraff (e), dyddiad penderfyniad y tribiwnlys;
- (e) pan fo deiliad y drwydded yn cyflwyno apêl bellach, y dyddiad y mae pob dull o apelio yn erbyn y penderfyniad wedi ei ddisbyddu a phenderfyniad yr awdurdod tai lleol yn cael ei gadarnhau.
- 20

18 Dirymu trwydded

- (1) Caiff awdurdod tai lleol ddirymu trwydded—
- 25 (a) os yw deiliad y drwydded wedi torri un neu ragor o amodau'r drwydded;
- (b) os nad yw'r awdurdod tai lleol wedi ei fodloni bellach bod deiliad y drwydded yn berson addas a phriodol i ddal trwydded;
- (c) os yw deiliad y drwydded wedi methu â chydymffurfio ag adran 15 neu 16, a hynny heb esgus rhesymol;
- (d) os yw deiliad y drwydded a'r awdurdod tai lleol wedi cytuno y dylid dirymu'r drwydded.
- 30 (2) Ond cyn dirymu trwydded rhaid i awdurdod tai lleol—
- (a) hysbysu deiliad y drwydded am ei fwriad i ddirymu'r drwydded a'r rhesymau dros hynny, a
- (b) ystyried unrhyw sylwadau a gynigir gan ddeiliad y drwydded cyn diwedd y cyfnod o 21 o ddiwrnodau gan ddechrau ar y dyddiad yr hysbyswyd deiliad y drwydded.
- 35 (3) Nid yw is-adran (2)(b) yn gymwys—
- (a) os yw deiliad y drwydded yn cydsynio i'r dirymiad, neu

(b) pan fo awdurdod tai leol yn ystyried bod amgylchiadau eithriadol sy'n golygu bod angen dirymu'r drwydded yn ddi-oed.

(4) Ar ôl dirymu trwydded rhaid i'r awdurdod tai lleol hysbysu deiliad y drwydded –

(a) am y dirymiad a'r rhesymau dros wneud hynny;

(b) am hawl deiliad y drwydded i apelio (gweler adran 20).

(5) Mae dirymiad trwydded yn cael effaith ar y diwrnod y mae pa un bynnag o'r canlynol yn digwydd gyntaf –

(a) mae deiliad y drwydded yn cysylltu â'r awdurdod tai lleol er mwyn cydsynio i'r dirymiad;

(b) pan nad yw deiliad y drwydded yn apelio yn erbyn y penderfyniad i ddirymu'r cofrestriad, pan fydd hawl y person i apelio yn dod i ben;

(c) pan fo deiliad y drwydded yn apelio ond yn tynnu'r apêl yn ôl yn ddiweddarach, dyddiad ei dynnu'n ôl;

(d) pan fo deiliad y drwydded yn apelio a'r tribiwnlys eiddo preswyl yn cadarnhau penderfyniad yr awdurdod tai lleol, yn ddarostyngedig i baragraff (e), dyddiad penderfyniad y tribiwnlys;

(e) pan fo deiliad y drwydded yn cyflwyno apêl bellach, y dyddiad y mae pob dull o apelio yn erbyn y penderfyniad wedi ei ddisbyddu a phenderfyniad yr awdurdod tai lleol yn cael ei gadarnhau.

(6) Pan fo trwydded asiant neu berson cyfrifol yn cael ei ddirymu, rhaid i'r awdurdod tai lleol hysbysu unrhyw landlord a gofnodwyd ar ei gofrestr fel rhywun a benododd yr asiant neu berson cyfrifol.

(7) Pan fo trwydded landlord yn cael ei ddirymu, rhaid i'r awdurdod tai lleol hysbysu tenantiaid neu feddianwyr eiddo ar rent a gofrestrwyd o dan enw'r landlord.

19 Trwydded yn dod i ben neu yn cael ei hadnewyddu

(1) Daw trwydded i ben ar ddiwedd y cyfnod o 5 mlynedd sy'n dechrau gyda'r dyddiad y dyroddwyd y drwydded oni bai bod deiliad y trwydded yn gwneud cais i adnewyddu'r drwydded yn unol ag is-adran (2).

(2) Caiff deiliad trwydded wneud cais i adnewyddu'r drwydded yn ystod y cyfnod o 84 o ddiwrnodau cyn y dyddiad y byddai'r drwydded fel arall yn dod i ben.

(3) Pan fo cais yn cael ei wneud i adnewyddu trwydded yn unol ag is-adran (2) nid yw'r drwydded yn dod i ben nes i'r cais gael ei benderfynu ac nid yw'n dod i ben oni bai bod y cais yn cael ei wrthod.

(4) Mae adrannau 13 i 20 yn gymwys mewn perthynas â chais i adnewyddu trwydded fel y maent yn gymwys i gais am drwydded cyntaf.

(5) Lle gwrthodir cais i adnewyddu trwydded, daw'r drwydded bresennol i ben ar ba un bynnag o'r dyddiadau canlynol sy'n digwydd gyntaf –

(a) pan nad yw deiliad y drwydded yn apelio yn erbyn y penderfyniad i wrthod y cais, y dyddiad y daw hawl deiliad y drwydded i apelio i ben;

(b) pan fo deiliad y drwydded yn apelio ond yn tynnu'r apêl yn ôl yn ddiweddarach, dyddiad ei dynnu'n ôl;

(c) pa fo deiliad y drwydded yn apelio a'r tribiwnlys eiddo preswyl yn cadarnhau penderfyniad yr awdurdod tai lleol, dyddiad penderfyniad y tribiwnlys (yn ddarostyngedig i baragraff (d));

(d) pan fo deiliad y drwydded yn cyflwyno apêl bellach, y dyddiad y mae pob dull o apelio yn erbyn y penderfyniad wedi ei ddisbyddu a phenderfyniad yr awdurdod tai lleol yn cael ei gadarnhau.

(6) Mae trwydded yn dod i ben ac mae unrhyw gais a wneir gan ddeiliad y drwydded i'w hadnewyddu i'w drin fel pe bai wedi ei dynnu'n ôl pan fo deiliad trwydded –

(a) yn marw;

(b) yn mynd yn berson sydd â diffyg galluedd, o fewn ystyr Deddf Galluedd Meddyliol 2005;

(c) yn mynd yn ansolfent;

(d) yn achos corff corfforaethol, yn cael ei ddiddymu.

20 Apelu trwyddedu

(1) Caiff ceisydd am drwydded apelio i dribiwnlys eiddo preswyl yn erbyn penderfyniadau a wneir gan awdurdod tai lleol a restrir yn is-adran (2).

(2) Y penderfyniadau yw –

(a) rhoi trwydded yn ddarostyngedig i amod ac eithrio'r gofyniad i gydymffurfio ag unrhyw god ymarfer a ddyroddir gan Weinidogion Cymru;

(b) gwrthod cais am drwydded;

(c) diwygio trwydded;

(d) dirymu trwydded.

(3) Mewn perthynas ag apêl –

(a) rhaid ei gyflwyno cyn diwedd y cyfnod o 28 o ddiwrnodau gan gychwyn gyda'r dyddiad yr hysbyswyd y ceisydd am y penderfyniad;

(b) gellir penderfynu arno drwy roi sylw i faterion nad oedd yr awdurdod tai lleol yn ymwybodol ohonynt.

(4) Caiff y tribiwnlys gadarnhau penderfyniad yr awdurdod tai lleol neu fel arall –

(a) yn achos penderfyniad i ddyroddi trwydded yn ddarostyngedig i amod, cyfarwyddo'r awdurdod tai lleol i ailddyroddi trwydded nad yw'n ddarostyngedig i'r amod;

(b) yn achos penderfyniad i wrthod cais am drwydded, cyfarwyddo'r awdurdod tai lleol i ddyroddi trwydded;

(c) yn achos penderfyniad i ddiwygio trwydded, cyfarwyddo'r awdurdod tai lleol i beidio â diwygio'r drwydded;

(d) yn achos penderfyniad i ddirymu trwydded, dileu'r penderfyniad hwnnw.

(5) Mae trwydded a ddyroddwyd gan awdurdod tai lleol yn dilyn cyfarwyddyd gan dribiwnlys o dan yr adran hon i'w thrin fel pe bai wedi ei rhoi gan yr awdurdod o dan adran 13(1).

Gorfodi

21 Gorchmynion atal rhent

Caiff awdurdod tai lleol ddyroddi gorchmyn atal rhent mewn perthynas ag eiddo ar rent yn ei ardal os yw wedi ei fodloni –

- 5 (a) bod tenantiaeth mewn perthynas â'r eiddo mewn grym; a
- (b) bod y landlord wedi methu â chydymffurfio ag adran 3(2) ac nad yw eithriad o dan adran 4 yn gymwys.

22 Effaith gorchmyn atal rhent

(1) O'r dyddiad y bydd gorchmyn atal rhent yn cael effaith –

- 10 (a) nid yw rhent yn daladwy o dan denantiaeth yr eiddo ar rent;
- (b) nid yw unrhyw gydnabyddiaeth arall, gan gynnwys unrhyw dâl gwasanaeth, yn daladwy ac ni cheir ei mynnu o dan y denantiaeth;
- (c) mae pob hawl neu rwymedigaeth arall o dan y denantiaeth yn parhau mewn grym;
- 15 (d) mae unrhyw ofyniad cyfreithiol bod yn rhaid i denantiaeth ddarparu ar gyfer talu rhent i gael ei drin fel pe bai'n cael ei gyflawni.

(2) Mae gorchmyn atal rhent yn gymwys –

- (a) mewn perthynas â thenantiaeth yr eiddo ar rent sydd mewn grym ar yr adeg y mae'r gorchmyn yn cael effaith, a
- 20 (b) mewn perthynas ag unrhyw denantiaeth ddilynol ar gyfer yr eiddo sydd mewn grym cyn i'r gorchmyn gael ei dynnu yn ôl.

(3) Rhaid i'r landlord ad-dalu unrhyw rent neu gydnabyddiaeth arall a dalwyd gan y tenant ac sy'n perthyn i gyfnod wedi i'r gorchmyn gael effaith cyn pen y cyfnod o 28 o ddiwrnodau gan ddechrau gyda'r dyddiad y dechreuodd y gorchmyn gael effaith.

25 (4) Mae unrhyw rent neu gydnabyddiaeth arall y mae'n ofynnol ei ad-dalu o dan is-adran (3) ac sydd heb eu had-dalu yn adferadwy oddi wrth y landlord gan y tenant ar ffurf dyled contract.

23 Gweithdrefn ar gyfer gorchmynion atal rhent

(1) Rhaid rhoi gorchmyn atal rhent i'r landlord ac i denant yr eiddo ar rent.

30 (2) Ond nid yw methiant i roi'r gorchmyn i denant yr eiddo yn gwneud y gorchmyn yn annilys.

(3) Rhaid i orchmyn atal rhent –

- (a) datgan enw landlord yr eiddo ar rent;
- (b) datgan cyfeiriad yr eiddo ar rent y mae'r gorchmyn yn ymwneud ag ef;
- 35 (c) rhoi'r rhesymau pam y mae'r gorchmyn wedi ei ddyroddi;
- (d) darparu gwybodaeth ynghylch –
- (i) pryd y bwriedir i'r gorchmyn gael effaith;

- (ii) effaith y gorchymyn;
- (iii) hawl y landlord i apelio.

(4) Mae gorchymyn atal rhent yn cael effaith ar ba un bynnag o'r dyddiadau canlynol sy'n digwydd gyntaf –

- 5 (a) pan nad yw'r landlord yn apelio yn erbyn y gorchymyn, y dyddiad y mae hawl y landlord i apelio yn dod i ben;
- (b) pan fo'r landlord yn apelio ond yn tynnu'r apêl yn ôl yn ddiweddarach, dyddiad ei dynnu'n ôl;
- 10 (c) pan fo'r landlord yn apelio a'r tribiwnlys eiddo preswyl yn cadarnhau'r gorchymyn, dyddiad penderfyniad y tribiwnlys (yn ddarostyngedig i baragraff (d));
- (d) pan fo'r landlord yn cyflwyno apêl bellach, y dyddiad y mae pob dull o apelio yn erbyn y gorchymyn wedi ei ddisbyddu a'r gorchymyn yn cael ei gadarnhau.

24 Apelio yn erbyn gorchymyn atal rhent

- 15 (1) Caiff landlord apelio yn erbyn gorchymyn atal rhent i dribiwnlys eiddo preswyl.
- (2) Mewn perthynas ag apêl –
 - (a) rhaid iddo gael ei wneud cyn diwedd y cyfnod o 28 o ddiwrnodau gan ddechrau ar y dyddiad y rhoddwyd y gorchymyn i'r landlord;
 - 20 (b) gellir penderfynu arno drwy roi sylw i faterion nad oedd yr awdurdod tai lleol yn ymwybodol ohonynt.
- (3) Pan fo landlord yn apelio rhaid i'r awdurdod tai lleol hysbysu'r tenant y cyflwynwyd apêl ac am effaith adran 23(4).
- (4) Caiff y tribiwnlys gadarnhau'r gorchymyn atal rhent neu wrthdroi penderfyniad yr awdurdod tai lleol i ddyroddi'r gorchymyn.
- 25 (5) Rhaid i'r awdurdod tai lleol hysbysu'r tenant am ganlyniad yr apêl.

25 Tynnu gorchymyn atal rhent yn ôl

- (1) Caiff awdurdod tai lleol dynnu gorchymyn atal rhent yn ôl ar unrhyw adeg.
- (2) Rhaid i awdurdod tai lleol dynnu gorchymyn atal rhent yn ôl os yw'n fodlon bod y landlord bellach yn cydymffurfio ag adran 3(2) neu fod eithriad o dan adran 4 yn gymwys.
- 30 (3) Nid yw tynnu gorchymyn atal rhent yn ôl o dan is-adran (1) neu (2) –
 - (a) yn newid effaith y gorchymyn yn ystod y cyfnod yr oedd mewn grym, na
 - (b) yn atal rhoi gorchymynion atal rhent pellach.
- (4) Rhaid i'r awdurdod tai lleol hysbysu –
 - 35 (a) ylandlord,
 - (b) asiant neu berson cyfrifol a benodwyd gan y landlord, ac
 - (c) y tenant,
 bod y gorchymyn atal rhent wedi ei dynnu yn ôl.

26 Pŵer i'w gwneud yn ofynnol rhoi dogfennau a gwybodaeth

- (1) Caiff awdurdod tai lleol ei gwneud yn ofynnol, at ddiben sy'n gysylltiedig â'i swyddogaethau o dan y Rhan hon, i berson ddarparu dogfennau neu wybodaeth y mae ganddo reswm i gredu ei fod ym meddiant y person, neu y gallai fod yn ei feddiant.
- (2) Ni chaiff awdurdod tai lleol ei gwneud yn ofynnol i berson ddarparu unrhyw ddogfen neu wybodaeth y byddai gan y person hwnnw yr hawl i wrthod ei ddarparu mewn achos yn yr Uchel Lys ar sail braint broffesiynol gyfreithiol.
- (3) Caiff awdurdod tai lleol wneud copi neu gofnod o'r dogfennau neu'r wybodaeth a ddarparwyd.
- (4) Mae person yn cyflawni trosedd, ac yn agored ar gollfarn ddiannod i ddirwy nad yw'n uwch na lefel 4 ar y raddfa safonol, os yw'r person hwnnw –
- (a) yn methu â chydymffurfio â chais i ddarparu dogfennau neu wybodaeth,
 - (b) yn mynd ati'n fwriadol i newid, i atal neu i ddinistrio unrhyw ddogfen neu wybodaeth yr oedd yn ofynnol i'r person hwnnw ei dangos, neu
 - (c) yn darparu gwybodaeth sy'n anwir neu'n gamarweiniol wrth ymateb i gais a wneir o dan yr adran hon.
- (5) Mewn achos yn erbyn person am drosedd a gyflawnwyd o dan is-adran (4), mae'r ffaith bod gan y person esgus rhesymol yn amddiffyniad.

27 Troseddau gan gyrff corfforaethol

- (1) Pan brofir bod trosedd o dan y Rhan hon a gyflawnwyd gan gorff corfforaethol wedi ei chyflawni gyda chydysyniad neu ymoddefiad y canlynol, neu y gellir ei phriodoli i unrhyw esgeulustod ar ran y canlynol –
- (a) cyfarwyddwr, rheolwr, neu ysgrifennydd y corff corfforaethol, neu
 - (b) person sy'n honni cyflawni'r gyfryw swyddogaeth,
- mae'r person hwnnw yn ogystal â'r corff corfforaethol yn cyflawni'r drosedd ac yn agored i achos yn ei erbyn ac i gael ei gosbi yn unol â hynny.
- (2) Mae'r cyfeiriad at gyfarwyddwr, rheolwr neu ysgrifennydd y corff corfforaethol yn cynnwys cyfeiriad –
- (a) at unrhyw swyddog tebyg arall yn y corff;
 - (b) pan fo'r corff yn gorff corfforaethol y mae ei faterion yn cael eu rheoli gan ei aelodau, at unrhyw swyddog neu aelod o'r corff.

*Pwerau Gweinidogion Cymru***28 Cod ymarfer**

- (1) Caiff Gweinidogion Cymru ddyroddi cod ymarfer yn pennu safonau sydd i'w dilyn mewn perthynas â rheoli eiddo ar rent.
- (2) Gellir dyroddi safonau o dan is-adran (1) (ymhlith pethau eraill) mewn perthynas â hyfforddiant.
- (3) Caiff Gweinidogion Cymru –

(a) dyroddi cod ymarfer sydd, yn rhannol neu'n gyfan gwbl, yn gymwys i bersonau neu achosion penodedig yn unig, neu'n cael ei gymhwyso'n wahanol i wahanol bersonau neu achosion;

(b) diwygio cod ymarfer neu ei dynnu yn ôl.

5 (4) Cyn dyroddi neu ddiwygio cod ymarfer rhaid i Weinidogion Cymru gymryd camau rhesymol i ymgynghori â'r canlynol—

(a) personau sy'n gysylltiedig â gosod a rheoli eiddo ar rent a phersonau sy'n meddiannu eiddo ar rent o dan denantiaeth, neu

10 (b) personau y mae Gweinidogion Cymru yn ystyried eu bod yn cynrychioli buddiannau'r personau a grybwyllir ym mharagraff (a),

ar fersiwn ddrafft o'r cod neu fersiwn ddrafft o god diwygiedig ("y cod arfaethedig").

(5) Os yw Gweinidogion Cymru yn dymuno bwrw ymlaen â'r cod arfaethedig (gydag addasiadau neu heb addasiadau), rhaid iddynt osod copi gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

15 (6) Ni chaiff Gweinidogion Cymru ddyroddi'r cod arfaethedig ar ffurf y fersiwn ddrafft honno oni bai ei fod wedi ei gymeradwyo drwy benderfyniad Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

(7) Unwaith y mae wedi ei gymeradwyo mae'r cod neu'r cod diwygiedig yn dod i rym ar y dyddiad a bennir drwy orchymyn Gweinidogion Cymru.

20 (8) Caiff Gweinidogion Cymru dynnu cod a wneir o dan yr adran hon yn ôl mewn cod diwygiedig neu drwy gyfarwyddyd.

(9) Rhaid gosod cyfarwyddyd o dan is-adran (8) gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

(10) Rhaid i Weinidogion Cymru gyhoeddi pob cod neu god diwygiedig a ddyroddir o dan yr adran hon.

25 **29 Canllawiau**

(1) Wrth arfer ei swyddogaethau o dan y Rhan hon, rhaid i awdurdod tai lleol roi sylw i unrhyw ganllawiau a roddir gan Weinidogion Cymru.

(2) Caiff Gweinidogion Cymru—

(a) rhoi canllawiau yn gyffredinol neu i ddisgrifiadau penodedig o awdurdodau;

30 (b) diwygio'r canllawiau drwy roi canllawiau pellach o dan yr adran hon;

(c) dirymu'r canllawiau drwy roi canllawiau pellach o dan yr adran hon neu drwy hysbysiad.

(3) Rhaid i Weinidogion Cymru gyhoeddi unrhyw ganllawiau neu hysbysiad o dan yr adran hon.

35 (4) Cyn rhoi, diwygio neu ddirymu canllawiau o dan yr adran hon, rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori â'r cyfryw awdurdodau tai lleol a'r cyfryw bersonau eraill y mae Gweinidogion Cymru yn eu hystyried yn briodol.

(5) Gall ymgynghoriad a gynhelir cyn i'r adran hon ddod i rym fodloni'r gofyniad yn is-adran (4).

30 Cyfarwyddiadau

- (1) Wrth arfer ei swyddogaethau o dan y Rhan hon, rhaid i awdurdod tai lleol gydymffurfio ag unrhyw gyfarwyddiadau a roddir gan Weinidogion Cymru.
- (2) Mewn perthynas â chyfarwyddyd a roddir o dan yr adran hon—
- 5 (a) caniateir ei roi yn gyffredinol neu i ddisgrifiadau penodedig o awdurdodau tai lleol;
- (b) caniateir ei amrywio neu ei ddirymu gan gyfarwyddyd dilynol;
- (c) rhaid iddo gael ei gyhoeddi.

*Atodol***10 31 Rheoliadau ar ffioedd**

- (1) Caiff rheoliadau a wneir o dan y Rhan hon sy'n rhagnodi maint ffi sy'n daladwy gan berson mewn cysylltiad â cheisiadau i fod yn gofrestredig neu yn drwyddedig ddarparu —
- (a) mai'r ffi fydd swm a nodir yn y rheoliadau;
- 15 (b) y caiff ffi ei phenderfynu gan berson neu drwy ddull a bennir yn y rheoliadau.
- (2) Caiff y cyfryw reoliadau ragnodi ffi wahanol ar gyfer gwahanol bersonau.

32 Gwybodaeth am geisiadau

Rhaid i awdurdod tai lleol gyhoeddi gwybodaeth am ei ofynion mewn perthynas ag—

- (a) ffurf a chynnwys ceisiadau i fod yn gofrestredig ac yn drwyddedig;
- 20 (b) yr wybodaeth sydd i'w darparu wrth wneud ceisiadau.

33 Ffurf trwyddedau a gorchmynion

- (1) Caiff awdurdod tai lleol—
- (a) dyroddi trwydded i berson, neu
- (b) rhoi gorchmyn atal rhent i berson,
- 25 drwy ei anfon ar ffurf electronig.
- (2) Ond dim ond os yw'r person wedi mynegi parodrwydd i dderbyn y ddogfen ar y ffurf honno y caiff yr awdurdod tai lleol ei anfon felly.

34 Rhannu gwybodaeth

Caiff awdurdod tai lleol rannu gwybodaeth gydag awdurdod tai lleol arall pan fo'n angenrheidiol er mwyn i'r awdurdod arall arfer ei swyddogaethau o dan y Rhan hon.

*Cyffredinol***35 Dehongli'r Rhan hon a mynegai o dermau wedi eu diffinio**

- (1) Yn y Rhan hon—
- 35 ystyr "rhagnodedig" ("*prescribed*") yw rhagnodedig mewn rheoliadau a wnaed gan Weinidogion Cymru;

mae i "asiant" ("agent") yr ystyr a roddir gan adran 2;

mae i "eiddo ar rent" ("rental property") yr ystyr a roddir gan adran 2;

mae i "gosod" ("letting") eiddo ar rent yr ystyr a roddir gan adran 2;

mae i "landlord" ("landlord") yr ystyr a roddir gan adran 2;

5 mae i "person cyfrifol" ("responsible person") yr ystyr a roddir gan adran 2;

mae i "rheoli" ("managing") eiddo ar rent yr ystyr a roddir gan adran 2 (yn ddarostyngedig i unrhyw orchymyn a wneir o dan is-adran 2(4)(b) o'r adran honno;

10 mae i "tenantiaeth reoleiddiedig" yr un ystyr a roddir i "regulated tenancy" gan Rhan 1 o Ddeddf Rhenti 1977;

mae i "tenantiaeth sicr" a "tenantiaeth fyrddaliol sicr" yr un ystyr a roddir i "assured tenancy" ac "assured shorthold tenancy", yn y drefn honno, gan Rhan 1 o Ddeddf Tai 1988.

(2) Yn y Rhan hon –

15 (a) mae unigolyn yn mynd yn ansolfent –

(i) pan gymeradwyir cytundeb gwirfoddol a gynigir gan yr unigolyn hwnnw,

(ii) pan gaiff ei ddatgan yn fethdalwr,

(iii) pan atafaelir ystad yr unigolyn, neu

20 (iv) pan fydd yn ymrwymo i weithred gymodi a wneir er budd credydwy'r unigolion neu weithred ymddiriedolaeth ar gyfer credydwy'r unigolyn;

(b) mae cwmni yn mynd yn ansolfent –

(i) pan gymeradwyir trefniant gwirfoddol a gynigir gan ei gyfarwyddwy'r,

(ii) pan benodir gweinyddwr mewn cysylltiad â'r cwmni,

(iii) pan benodir derbynnydd gweinyddol mewn cysylltiad â'r cwmni, neu

25 (iv) pan fydd yn ymddatod.

(3) Mae gan ymadrodd a ddefnyddir yn is-adran (2) ac (yn Saesneg) yn Neddf Ansolfedd 1986 yr un ystyr yn yr is-adran honno ag sydd ganddo yn y Ddeddf honno.

RHAN 2

DIGARTREFEDD

30 PENNOD 1

ADOLYGIADAU A STRATEGAETHAU DIGARTREFEDD

36 **Dyletswydd i gynnal adolygiad digartrefedd a llunio strategaeth ddigartrefedd**

(1) Rhaid i awdurdod tai lleol (yn gyfnodol, fel sy'n ofynnol gan yr adran hon) –

(a) cynnal adolygiad digartrefedd ar gyfer ei ardal, a

(b) llunio a mabwysiadu strategaeth ddigartrefedd yn seiliedig ar ganlyniadau'r adolygiad hwnnw.

(2) Rhaid i'r awdurdod fabwysiadu strategaeth ddigartrefedd yn 2018 a strategaeth ddigartrefedd newydd ym mhob pedwaredd flwyddyn ar ôl 2018.

(3) Caiff Gweinidogion Cymru ddiwygio is-adran (2) drwy orchymyn.

(4) Rhaid i gyngor sir neu fwrdeistref sirol yng Nghymru gymryd ei strategaeth ddigartrefedd i ystyriaeth wrth arfer ei swyddogaethau (gan gynnwys swyddogaethau sy'n arferadwy heblaw fel awdurdod tai lleol).

(5) Nid oes unrhyw beth yn is-adran (4) yn effeithio ar unrhyw ddyletswydd neu ofyniad sy'n codi ar wahân i'r adran hon.

(6) Yn y Bennod hon mae i "digartref" a "digartrefedd" yr ystyr a roddir gan adran 82.

37 Adolygiadau digartrefedd

(1) Rhaid i adolygiad digartrefedd o dan adran 36 gynnwys adolygiad o'r canlynol—

(a) lefelau digartrefedd, a lefelau tebygol digartrefedd yn y dyfodol, yn ardal yr awdurdod tai lleol;

(b) y gweithgareddau a gynhelir yn ardal yr awdurdod tai lleol i gyflawni'r amcanion canlynol (neu sy'n cyfrannu at eu cyflawni);

(i) atal digartrefedd;

(ii) bod llety addas ar gael, neu y bydd ar gael, i bobl sy'n ddigartref neu y gallent ddod yn ddigartref;

(iii) bod cefnogaeth foddhaol ar gael ar gyfer pobl sy'n ddigartref neu y gallent ddod yn ddigartref;

(c) yr adnoddau sydd ar gael i'r awdurdod (gan gynnwys adnoddau sydd ar gael wrth arfer swyddogaethau heblaw fel awdurdod tai lleol), awdurdodau cyhoeddus eraill, cyrff gwirfoddol a phersonau eraill ar gyfer gweithgareddau o'r fath.

(2) Ar ôl cwblhau adolygiad digartrefedd, rhaid i awdurdod tai lleol gyhoeddi canlyniadau'r adolygiad drwy—

(a) sicrhau bod canlyniadau'r adolygiad ar gael ar ei wefan (os oes ganddo un);

(b) sicrhau bod copi o ganlyniadau'r adolygiad ar gael yn ei brif swyddfa i'r cyhoedd gael eu gweld ar bob adeg resymol, a hynny'n ddi-dâl;

(c) darparu copi o'r canlyniadau hynny i unrhyw aelod o'r cyhoedd sy'n gofyn am un (ar ôl talu ffi resymol os yw hynny'n ofynnol gan yr awdurdod).

38 Strategaethau digartrefedd

(1) Strategaeth ddigartrefedd o dan adran 36 yw strategaeth ar gyfer cyflawni'r amcanion canlynol yn ardal yr awdurdod tai lleol—

(a) atal digartrefedd;

(b) bod llety addas ar gael, neu y bydd ar gael, i bobl sy'n ddigartref neu y gallent ddod yn ddigartref;

- (c) bod cefnogaeth foddhaol ar gael ar gyfer pobl sy'n ddigartref neu y gallent ddod yn ddigartref.
- (2) Caiff strategaeth ddigartrefedd bennu amcanion manylach i anelu atynt, a chatau y bwriedir eu cymryd, wrth arfer unrhyw un neu ragor o swyddogaethau'r awdurdod (gan gynnwys swyddogaethau sy'n arferadwy heblaw fel awdurdod tai lleol).
- (3) Caiff strategaeth ddigartrefedd hefyd gynnwys darpariaeth yn ymwneud â chatau penodol y mae'r awdurdod yn disgwyl iddynt gael eu cymryd –
- (a) gan unrhyw awdurdod cyhoeddus sydd â swyddogaethau sy'n gallu cyfrannu at gyflawni unrhyw un neu ragor o'r amcanion a grybwyllir yn is-adran (1), neu
- (b) gan unrhyw gorff gwirfoddol neu berson arall y mae ei weithgareddau'n gallu cyfrannu at gyflawni unrhyw un neu ragor o'r amcanion hynny.
- (4) Rhaid cael cymeradwyaeth y corff neu'r person dan sylw er mwyn cynnwys mewn strategaeth ddigartrefedd unrhyw ddarpariaeth sy'n ymwneud â'r camau a grybwyllir yn is-adran (3).
- (5) Wrth lunio strategaeth ddigartrefedd rhaid i'r awdurdod ystyried (ymysg pethau eraill) i ba raddau y gellir cyflawni unrhyw un neu ragor o'r amcanion a grybwyllir yn is-adran (1) drwy gamau sy'n ymwneud â dau neu fwy o'r cyrff neu'r personau eraill a grybwyllir yn is-adrannau (2) a (3).
- (6) Rhaid i awdurdod tai lleol adolygu ei strategaeth ddigartrefedd a chaiff ei haddasu.
- (7) Cyn mabwysiadu neu addasu strategaeth ddigartrefedd rhaid i awdurdod tai lleol ymgynghori â'r cyfryw awdurdodau cyhoeddus neu leol, cyrff gwirfoddol neu bersonau eraill sy'n briodol ym marn yr awdurdod.
- (8) Ar ôl mabwysiadu neu addasu strategaeth ddigartrefedd, rhaid i awdurdod tai lleol gyhoeddi'r strategaeth drwy –
- (a) sicrhau bod copi o ganlyniadau'r adolygiad ar gael ar ei wefan (os oes ganddo un);
- (b) sicrhau bod copi o ganlyniadau'r adolygiad ar gael yn ei brif swyddfa i'r cyhoedd gael eu gweld ar bob adeg resymol, a hynny'n ddi-dâl;
- (c) darparu copi o'r strategaeth i unrhyw aelod o'r cyhoedd sy'n gofyn am un (ar ôl talu ffi resymol os yw hynny'n ofynnol gan yr awdurdod).
- (9) Os yw'r awdurdod yn addasu ei strategaeth ddigartrefedd, caiff gyhoeddi'r addasiadau neu'r strategaeth fel y'i haddaswyd (fel sydd fwyaf priodol ym marn yr awdurdod).
- (10) Pan fo'r awdurdod yn penderfynu cyhoeddi'r addasiadau yn unig, mae'r cyfeiriadau at y strategaeth ddigartrefedd ym mharagraffau (a) i (c) o is-adran (8) i'w dehongli fel cyfeiriadau at yr addasiadau.

PENNOD 2**CYMORTH I BOBL SY'N DDIGARTREF NEU O DAN FYGYTHIAD O DDIGARTREFEDD***Cyflwyniad***39 Trosolwg o'r Bennod hon**

- 5 (1) Mae'r Bennod hon yn rhoi dyletswyddau ar awdurdodau tai lleol i gynorthwyo pobl sy'n ddigartref neu o dan fygythiad o ddigartrefedd ac yn gwneud darpariaeth cysylltiedig.
- (2) Mae adrannau 41 i 45 yn diffinio ac yn egluro fel arall ystyr rhai termau allweddol (ceir darpariaeth bellach ynghylch dehongli a mynegai o'r termau a ddiffinnir yn y Bennod hon yn adran 82).
- 10 (3) Mae adran 46 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau tai lleol sicrhau y darperir gwasanaeth sy'n darparu gwybodaeth a chynghor sy'n gysylltiedig â digartrefedd i bobl ynghyd â chynhorthwy i gael gafael ar gymorth o dan y Bennod hon.
- (4) Mae adran 47 yn cyflwyno Atodlen 2 sy'n gwneud darpariaeth ynghylch cymhwyster i gael cymorth o dan y Bennod hon.
- 15 (5) Mae adran 48 yn gosod dyletswydd ar awdurdod tai lleol i asesu achosion pobl ("ceiswyr") sy'n gwneud cais i'r awdurdod am lety, neu am gymorth i gadw neu gael gafael ar lety, pan fo'n ymddangos i'r awdurdod eu bod yn ddigartref neu o dan fygythiad o ddigartrefedd.
- (6) Mae adran 49 yn darparu ar gyfer rhoi hysbysiad i geiswyr ynghylch canlyniad yr asesiad.
- 20 (7) Mae adran 50 yn rhoi enghreifftiau o'r mathau o ffyrdd y caniateir arfer y dyletswyddau dilynol i sicrhau neu gynorthwyo i sicrhau bod llety ar gael a beth y caniateir ei wneud er mwyn eu harfer; ac mae adran 51 yn egluro beth y mae "cynorthwyo i sicrhau" yn ei olygu.
- 25 (8) Mae adrannau 52 i 62 yn nodi'r prif ddyletswyddau sydd ar awdurdodau tai lleol i gynorthwyo ceiswyr, yr amgylchiadau pan fo'r dyletswyddau hynny'n dod i ben a darpariaeth gysylltiedig; y prif ddyletswyddau yw –
- (a) dyletswydd i gynorthwyo i atal ceiswyr sydd o dan fygythiad o ddigartrefedd rhag dod yn ddigartref (adran 52);
- 30 (b) dyletswydd i ddarparu llety interim ar gyfer ceiswyr mewn angen blaenoriaethol (adran 54) (mae adran 55 yn darparu ar gyfer pwy sydd i gael angen blaenoriaethol am lety at ddibenion y Bennod);

- (c) dyletswydd i gynorthwyo i sicrhau bod llety addas ar gael i geiswyr digartref ei feddiannu (adran 56);
- (d) dyletswydd i sicrhau llety ar gyfer ceiswyr mewn angen blaenoriaethol pan fydd y ddyletswydd yn adran 56 yn dod i ben (adran 58).
- 5 (9) Mae amgylchiadau pan nad yw'r ddyletswydd a ddisgrifir yn is-adran (8)(b) yn gymwys gan fod y ceisydd yn ddigartref yn fwriadol (gweler is-adrannau (3) a (4) o adran 58); mae adran 60 yn darparu ar gyfer ystyr digartref yn fwriadol ac mae adran 61 yn darparu ar gyfer yr amgylchiadau pan gaiff awdurdod tai lleol benderfynu diystyru bwriadoldeb.
- 10 (10) Mae adrannau 63 i 65 yn darparu y caiff awdurdodau tai lleol ddod â'u dyletswydd i geisydd i ben drwy gyfeirio eu hachosion at at awdurdodau eraill yng Nghymru neu Loegr, pan fo gan y ceiswyr gysylltiad lleol ag ardaloedd yr awdurdodau eraill hynny; mae adran 64 yn diffinio ystyr "cysylltiad lleol" at ddibenion y Bennod hon.
- (11) Mae adrannau 68 i 72 yn darparu ar gyfer adolygiadau ac apelau.
- 15 (12) Mae adrannau 73 i 82 yn gwneud darpariaeth atodol a chyffredinol.

Termau allweddol

40 Cymhwyso termau allweddol

Mae adrannau 41 i 45 yn gymwys at ddibenion y Rhan hon.

41 Ystyr digartrefedd a'r bygythiad o ddigartrefedd

- 20 (1) Mae person yn ddigartref os nad oes unrhyw lety ar gael i'r person ei feddiannu, yn y Deyrnas Unedig neu yn rhywle arall, y mae'r person –
- (a) â hawl i'w feddiannu yn rhinwedd buddiant ynddo neu yn rhinwedd gorchymyn llys,
- (b) â thrwydded datganedig neu oblygedig i'w feddiannu, neu
- 25 (c) yn ei feddiannu fel preswylfa yn rhinwedd unrhyw ddeddfiad neu reol cyfreithiol sy'n rhoi i'r person yr hawl i barhau i feddiannu neu'n cyfyngu ar hawl person arall i adennill meddiant.
- (2) Mae person yn ddigartref hefyd os oes gan y person lety ond –
- (a) nad yw'n gallu cael mynediad iddo, neu
- 30 (b) mae'n strwythur, yn gerbyd neu'n gwch symudol, sydd wedi ei ddylunio neu ei addasu i bobl fyw ynddo ac nad oes unrhyw fan lle mae'r person â'r hawl neu'r caniatâd i'w leoli ac hefyd i fyw ynddo.
- (3) Ni chaniateir i berson gael ei drin fel person sydd â llety oni bai ei fod yn lety y byddai'n rhesymol i'r person barhau i'w feddiannu.
- 35 (4) Mae person o dan fygythiad o ddigartrefedd os yw'n debygol y bydd y person yn dod yn ddigartref o fewn 56 o ddiwrnodau.

42 Ystyr llety sydd ar gael i'w feddiannu

- (1) Caniateir i lety gael ei ystyried yn llety sydd ar gael i berson ei feddiannu ond os yw ar gael i'r person hwnnw ei feddiannu ynghyd ag—
- (a) unrhyw berson arall sy'n preswyllo gyda'r person hwnnw fel arfer fel aelod o'i deulu, neu
- (b) unrhyw berson arall y gellid disgwyl yn rhesymol iddo breswyllo gyda'r person hwnnw.
- (2) Dylid dehongli unrhyw gyfeiriad yn y Rhan hon at sicrhau bod llety ar gael i berson ei feddiannau yn unol â hynny.

43 A yw'n rhesymol parhau i feddiannu llety

- (1) Nid yw'n rhesymol i berson barhau i feddiannu llety os yw'n debygol y bydd yn arwain at fod y person hwnnw, neu aelod o aelwyd y person hwnnw, yn wynebu cam-drin domestig neu gamdriniaeth o du person nad yw'r person sy'n cael ei gam-drin yn gysylltiedig ag ef.
- (2) Yn y Bennod hon ystyr "camdriniaeth" yw trais corfforol, ymddygiad bygythiol neu fygyllus ac unrhyw ffurf o gamdriniaeth arall a all, yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, arwain at y perygl o niwed; ac mae camdriniaeth yn "gamdriniaeth domestig" os yw'n dod o du person sy'n gysylltiedig â'r dioddefwr.
- (3) Yn yr adran hon ystyr "aelod o aelwyd y person" yw—
- (a) person sy'n byw gydag ef fel arfer fel aelod o'i deulu, neu
- (b) unrhyw berson arall y gellid disgwyl yn rhesymol iddo fyw gyda'r person hwnnw.
- (4) Wrth benderfynu a fyddai'n rhesymol, neu y byddai wedi bod yn rhesymol, i berson barhau i feddiannu llety—
- (a) caiff awdurdod tai lleol roi sylw i'r amgylchiadau cyffredinol presennol mewn perthynas â thai yn ardal yr awdurdod tai lleol y mae'r person wedi gwneud cais iddo am gymorth i sicrhau llety;
- (b) rhaid i awdurdod tai lleol roi sylw i p'un a yw'r llety yn fforddiadwy i'r person hwnnw ai peidio.
- (5) Caiff Gweinidogion Cymru bennu'r canlynol drwy orchymyn—
- (a) amgylchiadau eraill lle bydd yn cael ei ystyried yn rhesymol neu'n afresymol i berson barhau i feddiannu llety, a
- (b) materion eraill i'w hystyried neu eu diystyru wrth benderfynu a fyddai'n rhesymol, neu y byddai wedi bod yn rhesymol, i berson barhau i feddiannu llety.

44 Ystyr person cysylltiedig

- (1) Mae person yn gysylltiedig â pherson arall os ydynt—
- (a) yn briod â'i gilydd neu wedi bod yn briod â'i gilydd;
- (b) yn bartneriaid sifil i'w gilydd neu wedi bod yn bartneriaid sifil i'w gilydd;

- (c) yn byw â'i gilydd neu wedi bod yn byw â'i gilydd mewn perthynas deuluol barhaus (p'un ai os ydynt o rywiau gwahanol neu o'r un rhyw);
- (d) yn byw neu wedi byw ar yr un aelwyd;
- (e) yn berthnasau;
- 5 (f) wedi cytuno i briodi ei gilydd (p'un a yw'r cytundeb hwnnw wedi ei derfynu ai peidio);
- (g) wedi ymrwymo i gytundeb partneriaeth sifil rhyngddynt (p'un a yw'r cytundeb hwnnw wedi ei derfynu ai peidio);
- 10 (h) mewn perthynas bersonol agos â'i gilydd, neu wedi bod mewn perthynas o'r fath, sydd, neu a oedd, wedi parhau am gyfnod sylweddol;
- (i) mewn perthynas â phlentyn, y naill a'r llall yn rhiant i'r plentyn neu â chyfrifoldeb rhiant am y plentyn, neu wedi bod â chyfrifoldeb o'r fath.
- (2) Os yw plentyn wedi ei fabwysiadu neu yn dod o fewn is-adran (3), mae dau berson hefyd yn gysylltiedig â'i gilydd at ddibenion y Bennod hon—
- 15 (a) os yw un yn rhiant naturiol i'r plentyn neu'n rhiant i riant naturiol o'r fath, a
- (b) y person arall yw—
- (i) y plentyn, neu
- (ii) person sydd wedi dod yn rhiant i'r plentyn yn rhinwedd gorchymyn mabwysiadu, sydd wedi gwneud cais am orchymyn mabwysiadu neu y mae'r plentyn wedi ei leoli gydag ef ar gyfer ei fabwysiadu ar unrhyw adeg.
- 20
- (3) Mae plentyn yn dod o fewn yr adran hon—
- (a) os yw asiantaeth fabwysiadu, o fewn ystyr adran 2 o Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002, wedi ei hawdurdodi i leoli'r plentyn ar gyfer ei fabwysiadu o dan adran 19 o'r Ddeddf honno (gosod plentyn â chydsyniad rhiant) neu mae'r plentyn wedi dod yn destun gorchymyn o dan adran 21 o'r Ddeddf honno (gorchymynion lleoli), neu
- 25
- (b) os yw'r plentyn yn cael ei ryddhau ar gyfer ei fabwysiadu yn rhinwedd gorchymyn a wneir—
- 30 (i) yng Nghymru a Lloegr, o dan adran 18 o Ddeddf Mabwysiadu 1976, neu
- (ii) yng Ngogledd Iwerddon, o dan Erthygl 17(1) neu 18(1) o Orchymyn Mabwysiadu (Gogledd Iwerddon) 1987;
- (c) os yw'r plentyn yn destun gorchymyn parhauster yn yr Alban sy'n cynnwys rhoi'r awdurdod i fabwysiadu.
- 35
- (4) Yn yr adran hon—
- mae i "cyfrifoldeb rhiant" yr ystyr a roddir i "parental responsibility" gan adran 3 o Ddeddf Plant 1989;
- mae i "cytundeb partneriaeth sifil" yr ystyr a roddir i "civil partnership agreement" gan adran 73 o Ddeddf Partneriaeth Sifil 2004;

ystyr “gorchymyn mabwysiadu” yw gorchymyn mabwysiadu o fewn yr ystyr a roddir i “adoption order” gan adran 72(1) o Ddeddf Mabwysiadu 1976 neu adran 46(1) o Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002;

ystyr “perthynas” (“relative”), mewn perthynas â pherson, yw rhiant, taid (tad-cu), nain (mam-gu), plentyn, wŷyr neu wyres, brawd, hanner brawd, chwaer, hanner chwaer, ewythr, modryb, nai neu nith y person (gan gynnwys unrhyw berson sydd yn y berthynas honno yn rhinwedd priodas neu bartneriaeth sifil neu berthynas deuluol barhaus).

ystyr “plentyn” (“child”) yw person o dan 18 mlwydd oed.

10 45 Addasrwydd llety

(1) Wrth benderfynu a yw llety’n addas ar gyfer person, rhaid i awdurdod tai lleol roi sylw i’r deddfiadau canlynol –

(a) Rhan 9 o Ddeddf Tai 1985 (clirio slymiau);

(b) Rhan 10 o Ddeddf Tai 1985 (gorlenwi);

(c) Rhan 1 o Ddeddf Tai 2004 (cyflwr tai);

(d) Rhan 2 o Ddeddf Tai 2004 (trwyddedu tai amlfeddiannaeth);

(e) Rhan 3 o Ddeddf Tai 2004 (trwyddedu dethol ar gyfer llety preswyl arall);

(f) Rhan 4 o Ddeddf Tai 2004 (darpariaethau rheoli atodol mewn perthynas â llety preswyl);

(g) Rhan 1 o’r Ddeddf hon (rheoleiddio tai rhentu preifat).

(2) Wrth benderfynu a yw llety’n addas ar gyfer person, rhaid i awdurdod tai lleol roi sylw i p’un a yw’r llety yn fforddiadwy i’r person hwnnw ai peidio.

(3) Caiff Gweinidogion Cymru bennu’r canlynol drwy orchymyn –

(a) amgylchiadau lle bo llety i’w ystyried yn addas ar gyfer person, a lle na fo i’w ystyried felly, a

(b) materion i’w hystyried neu i’w diystyru wrth benderfynu a yw llety yn addas ar gyfer person.

Gwybodaeth, cyngor a chynhorthwy i gael gafael ar gymorth

30 46 Dyletswydd i ddarparu gwybodaeth, cyngor a chynhorthwy i gael gafael ar gymorth

(1) Rhaid i awdurdod tai lleol sicrhau y darperir gwasanaeth sy’n cynnig y canlynol i bobl –

(a) gwybodaeth a chyngor yn ymwneud ag atal digartrefedd, sicrhau llety pan fo pobl yn ddigartref, cael gafael ar unrhyw gefnogaeth arall sydd ar gael yn ardal yr awdurdod ar gyfer pobl sy’n ddigartref neu o dan fygythiad o ddigartrefedd, a

(b) cynhorthwy i gael gafael ar gymorth o dan y Bennod hon neu unrhyw gymorth arall ar gyfer pobl sy’n ddigartref neu o dan fygythiad o ddigartrefedd sydd ar gael yn ardal yr awdurdod.

(2) Mewn perthynas ag is-adran (1), rhaid i’r gwasanaeth gynnwys, man lleiaf, gyhoeddi gwybodaeth a chyngor am y materion canlynol –

- (a) y system y darperir ar ei chyfer gan y Bennod hon a sut y mae'r system yn gweithredu yn ardal yr awdurdod;
- (b) a oes unrhyw gymorth arall ar gael yn ardal yr awdurdod ar gyfer pobl sy'n ddigartref neu o dan fygythiad o ddigartrefedd;
- 5 (c) sut i gael gafael ar y cymorth sydd ar gael.
- (3) Caiff dau neu ragor o awdurdodau tai lleol sicrhau ar y cyd y darperir gwasanaeth o dan yr adran hon ar gyfer eu hardaloedd; a phan fônt yn gwneud hynny –
- (a) mae cyfeiriadau yn yr adran hon at awdurdod tai lleol i'w darllen fel cyfeiriadau at yr awdurdodau yn gweithredu ar y cyd, a
- 10 (b) mae cyfeiriadau yn yr adran hon at ardal awdurdod tai lleol i'w darllen fel cyfeiriadau at yr ardal gyfunol.
- (4) Caniateir i'r gwasanaeth sy'n ofynnol o dan yr adran hon gael ei integreiddio â'r gwasanaeth sy'n ofynnol o dan adran 8 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

15 *Cymhwystira*

47 Cymhwystira am gymorth o dan y Bennod hon

Mae Atodlen 2 yn cael effaith at ddibenion penderfynu a yw ceisydd yn gymwys i gael cymorth o dan ddarpariaethau canlynol y Bennod hon.

Ceisiadau am gymorth ac asesiad

20 **48 Dyletswydd i asesu**

- (1) Rhaid i awdurdod tai lleol gynnal asesiad o achos person –
- (a) os yw'r person wedi gwneud cais i awdurdod tai lleol am lety neu gymorth i gadw neu gael gafael ar lety,
- (b) os yw'n ymddangos i'r awdurdod y gallai'r person fod yn ddigartref neu o dan
- 25 fygythiad o ddigartrefedd, ac
- (c) nid yw is-adran (2) yn gymwys i'r person.
- (2) Mae'r is-adran hon yn gymwys os yw'r person wedi ei asesu gan awdurdod tai lleol o dan yr adran hon ar achlysur blaenorol a bod yr awdurdod yn fodlon nad yw amgylchiadau'r person wedi newid yn sylweddol ers i'r asesiad gael ei gynnal.
- 30 (3) Yn y Bennod hon, ystyr "ceisydd" yw person y mae'r ddyletswydd yn is-adran (1) yn gymwys iddo.
- (4) Rhaid i'r awdurdod asesu p'un a yw'r ceisydd yn gymwys i gael cymorth o dan y Bennod hon ai peidio.
- (5) Os yw'r ceisydd yn gymwys i gael cymorth o dan y Bennod hon, rhaid i'r asesiad
- 35 gynnwys asesiad o'r canlynol –
- (a) yr amgylchiadau sydd wedi achosi i'r ceisydd fod yn ddigartref neu o dan fygythiad o ddigartrefedd;

- (b) anghenion tai y ceisydd ynghyd ag unrhyw berson y mae'r ceisydd yn byw gydag ef neu y gellid disgwyl yn rhesymol iddo fyw gydag ef;
- (c) p'un a oes unrhyw ddyletswydd ar yr awdurdod i'r ceisydd ai peidio o dan ddarpariaethau canlynol y Bennod hon.
- 5 (6) Wrth gynnal asesiad, rhaid i'r awdurdod tai lleol –
- (a) ceisio canfod pa ganlyniad y mae'r ceisydd yn dymuno ei gyflawni drwy gymorth yr awdurdod, a
- (b) asesu p'un a allai arfer unrhyw swyddogaeth o dan y Bennod hon gyfrannu at gyflawni'r amcan hwnnw.
- 10 (7) Caiff awdurdod tai lleol gynnal ei asesiad o'r materion a grybwyllir yn is-adrannau (5) a (6) cyn iddo benderfynu bod y ceisydd yn gymwys i gael cymorth o dan y Bennod hon.
- (8) Rhaid i awdurdod tai lleol adolygu ei asesiad yn ystod y cyfnod y mae'r awdurdod yn ystyried y gallai dyletswydd fod arno mewn perthynas â'r ceisydd o dan ddarpariaethau canlynol y Bennod hon.
- 15 (9) Pan fo asesiad wedi ei gynnal o geisydd sydd o dan fygythiad o ddigartrefedd, rhaid i'r awdurdod tai lleol adolygu'r asesiad os yw'r ceisydd yn dod yn ddigartref yn ystod y cyfnod y mae'r awdurdod yn ystyried y gallai fod arno ddyletswydd i'r ceisydd o dan ddarpariaethau canlynol y Bennod hon.

49 Hysbysu am ganlyniad asesiad

- 20 (1) Rhaid i'r awdurdod tai lleol hysbysu'r ceisydd am ganlyniad ei asesiad (neu unrhyw adolygiad o'i asesiad) ac, i'r graddau y bo unrhyw fater yn cael ei benderfynu yn groes i fuddiannau'r ceisydd, roi gwybod i'r ceisydd am y rhesymau dros ei benderfyniad.
- (2) Os yw'r awdurdod yn penderfynu bod dyletswydd arno mewn perthynas â'r ceisydd o dan adran 58, ond na fyddai wedi gwneud hynny heblaw ei fod wedi rhoi sylw i berson cyfyngedig, rhaid i'r hysbysiad o dan is-adran (1) hefyd –
- 25 (a) rhoi gwybod i'r ceisydd ei fod wedi gwneud y penderfyniad ar y sail honno,
- (b) cynnwys enw'r person cyfyngedig,
- (c) egluro pam fod y person yn berson cyfyngedig, a
- (d) egluro effaith adran 59(5).
- 30 (3) Os yw'r awdurdod wedi hysbysu awdurdod tai lleol arall, neu'n bwriadu gwneud hynny, o dan adran 63 (atgyfeirio achosion), rhaid iddo hysbysu'r ceisydd am y penderfyniad hwnnw ar yr un pryd a rhoi gwybod iddo am y rhesymau dros hynny.
- (4) Rhaid i hysbysiad o dan is-adran (1) neu (3) hefyd –
- 35 (a) rhoi gwybod i'r ceisydd am ei hawl i ofyn am adolygiad o'r penderfyniad a'r cyfnod amser y mae'n rhaid cyflwyno cais o'r fath ynddo (gweler adran 68), a
- (b) cael ei roi ar ffurf ysgrifenedig ac, os nad yw'n dod i law, gael ei drin fel pe bai wedi ei roi os yw ar gael yn swyddfa'r awdurdod am gyfnod rhesymol i'w gasglu gan y ceisydd neu ar ran y ceisydd.
- (5) Yn y Bennod hon, ystyr "person cyfyngedig" yw person –

- (a) nad yw'n gymwys i gael cymorth o dan y Bennod hon,
- (b) sy'n destun rheolaeth fewnfudo o fewn ystyr Deddf Lloches a Mewnfudo 1996, ac
- (c) sydd naill ai –
 - (i) â dim hawl i ddod i'r Deyrnas Unedig neu i aros yno, neu
 - (ii) â'r hawl i ddod i'r Deyrnas Unedig neu i aros yno yn amodol ar y ffaith ei fod yn ei gynnal ac yn ei letya ei hun, ynghyd ag unrhyw ddibynyddion, heb ddefnyddio cronfeydd cyhoeddus.

Dyletswyddau i gynorthwyo ceiswyr

50 Sut i sicrhau neu gynorthwyo i sicrhau bod llety ar gael

- (1) Mae'r canlynol yn enghreifftiau o'r modd y caiff awdurdod tai lleol sicrhau neu gynorthwyo i sicrhau bod llety addas ar gael, neu nad yw'n peidio â bod ar gael, i'r ceisydd ei feddiannu –
- (a) drwy drefnu i berson ac eithrio'r awdurdod ddarparu rhywbeth;
 - (b) drwy ddarparu rhywbeth ei hun;
 - (c) drwy ddarparu rhywbeth, neu drefnu i rywbeth gael ei ddarparu, i berson ac eithrio'r ceisydd.
- (2) Mae'r canlynol yn enghreifftiau o'r hyn y caniateir ei ddarparu neu ei drefnu er mwyn sicrhau neu gynorthwyo i sicrhau bod llety addas ar gael, neu nad yw'n peidio â bod ar gael, i'r ceisydd ei feddiannu –
- (a) cyfryngu;
 - (b) taliadau ar ffurf grant neu fenthyciad;
 - (c) gwarantau y bydd taliadau yn cael eu gwneud;
 - (d) cefnogaeth i reoli dyled, ôl-ddyledion morgais neu ôl-ddyledion rhent;
 - (e) mesurau diogelwch i geiswyr sydd mewn perygl o wynebu camdriniaeth;
 - (f) eiriolaeth neu gynrychiolaeth arall;
 - (g) llety;
 - (h) gwybodaeth a chyngor;
 - (i) gwasanaethau, nwyddau neu gyfleusterau eraill.

51 Ystyr cynorthwyo i sicrhau

- Pan fo'n ofynnol o dan y Bennod hon i awdurdod tai lleol gynorthwyo i sicrhau (yn hytrach na "sicrhau") bod llety addas ar gael, neu nad yw'n peidio â bod ar gael, i'r ceisydd ei feddiannu –
- (a) mae'n ofynnol i'r awdurdod gymryd camau rhesymol i gynorthwyo, gan roi sylw (ymysg pethau eraill) i'r angen i wneud y defnydd gorau o adnoddau'r awdurdod;
 - (b) nid yw'n ofynnol i'r awdurdod sicrhau cynnig o lety o dan Ran 6 o Ddeddf Tai 1996 (dyrannu tai);

(c) nid yw'n ofynnol i'r awdurdod ddarparu llety fel arall.

52 Dyletswydd i gynorthwyo i atal ceisydd rhag dod yn ddigartref

(1) Rhaid i awdurdod tai lleol gynorthwyo i sicrhau nad yw llety addas yn peidio â bod ar gael i geisydd ei feddiannu os yw'n fodlon bod y ceisydd –

(a) o dan fygythiad o ddigartrefedd, a

(b) yn gymwys i gael cymorth.

(2) Nid yw is-adran (1) yn effeithio ar unrhyw un neu ragor o hawliau'r awdurdod, p'un ai yn rhinwedd contract, deddfiad neu reolaeth cyfraith, i sicrhau meddiant gwag o unrhyw lety.

53 Amgylchiadau pan fo'r ddyletswydd yn adran 52 yn dod i ben

(1) Mae'r ddyletswydd i geisydd o dan adran 52 yn dod i ben o dan unrhyw un neu ragor o'r amgylchiadau a ddisgrifir yn is-adrannau (2), (3) neu (4), os yw'r ceisydd wedi cael ei hysbysu yn unol â 67.

(2) Yr amgylchiadau yw bod yr awdurdod lleol yn fodlon bod y ceisydd wedi dod yn ddigartref.

(3) Yr amgylchiadau yw bod yr awdurdod tai lleol yn fodlon (p'un ai o ganlyniad i'r camau y mae wedi eu cymryd ai peidio) –

(a) nad yw'r ceisydd bellach o dan fygythiad o ddigartrefedd, a

(b) bod llety addas yn debygol o fod ar gael i'r ceisydd ei feddiannu am gyfnod o 6 mis o leiaf.

(4) Yr amgylchiadau yw –

(a) bod y ceisydd, ar ôl cael ei hysbysu yn ysgrifenedig am ganlyniadau posibl gwrthod neu dderbyn y cynnig, yn gwrthod cynnig o lety gan unrhyw berson y mae'r awdurdod yn fodlon ei fod yn addas ar gyfer y ceisydd, a

(b) bod yr awdurdod yn fodlon bod y llety a gynigir yn debygol o fod ar gael i'r ceisydd ei feddiannu am gyfnod o 6 mis o leiaf.

(5) Mae'r cyfnod o 6 mis a grybwyllir yn is-adrannau (3)(b) a (4)(b) yn dechrau ar y diwrnod yr anfonir yr hysbysiad o dan adran 67 neu'n dod ar gael i'w gasglu gyntaf.

(6) Gweler adran 62 am amgylchiadau pellach pan fo'r ddyletswydd yn adran 52 yn dod i ben.

54 Dyletswydd interim i letya ceiswyr mewn angen blaenoriaethol

(1) Rhaid i'r awdurdod tai lleol sicrhau bod llety addas ar gael i'w feddiannu gan geisydd y mae is-adran (2) neu (3) yn gymwys iddo hyd nes y daw'r ddyletswydd i ben yn unol ag is-adran (5), (6) neu (7).

(2) Mae'r is-adran yn gymwys i geisydd nad yw'r awdurdod tai lleol wedi cwblhau ei asesiad ar ei gyfer o dan adran 48 ond y mae gan yr awdurdod reswm i gredu y gallai fod –

(a) yn ddigartref,

(b) yn gymwys i gael cymorth, a

(c) ag angen blaenoriaethau am lety.

(3) Mae'r is-adran hon yn gymwys i geisydd –

(a) y mae'r awdurdod yn fodlon bod ganddo angen blaenoriaethol neu y mae ei achos wedi cael ei atgyfeirio gan awdurdod tai lleol yn Lloegr o dan adran 198(1) o Ddeddf Tai 1996, a

(b) y mae'r ddyletswydd yn adran 56 (dyletswydd i gynorthwyo i ddod â digartrefedd i ben) neu adran 58 (dyletswydd i sicrhau llety ar gyfer ceiswyr mewn angen blaenoriaethol) yn gymwys iddo.

(4) Mae'r ddyletswydd o dan yr adran hon yn codi p'un a oes unrhyw bosibilrwydd o atgyfeirio achos y ceisydd at awdurdod arall ai peidio (gweler adrannau 63 i 65).

(5) Mae'r ddyletswydd yn dod i ben mewn perthynas â cheisydd y mae is-adran (2) yn gymwys iddo pan wneir penderfyniad ynghylch a oes dyletswydd i'r ceisydd o dan adran 56 ac yr hysbysir y ceisydd am y penderfyniad.

(6) Pan fo'r awdurdod tai lleol yn fodlon bod y ceisydd yn ddigartref yn fwriadol, mae'r ddyletswydd yn dod i ben mewn perthynas â cheisydd y mae is-adran (3) yn gymwys iddo 56 o ddiwrnodau ar ôl y diwrnod y rhoddir hysbysiad i'r ceisydd bod dyletswydd i'r ceisydd o dan adran 56; at y dibenion hyn mae'r ceisydd i'w drin fel pe bai wedi ei hysbysu ar y diwrnod y mae'r hysbysiad yn cael ei anfon neu'n dod ar gael i'w gasglu gyntaf.

(7) Pan fo'r awdurdod tai lleol yn fodlon nad yw'r ceisydd yn ddigartref yn fwriadol neu'n diystyru bwriadoldeb mewn perthynas â'r ceisydd (gweler adran 61), mae'r ddyletswydd yn dod i ben mewn perthynas â cheisydd y mae is-adran (3) yn gymwys iddo –

(a) pan fo'r ddyletswydd yn adran 56 yn dod i ben, os nad oes unrhyw ddyletswydd i'r ceisydd o dan adran 58, neu

(b) pan fo'r ddyletswydd yn adran 58 yn dod i ben, os oes dyletswydd i'r ceisydd o dan yr adran honno.

(8) Mae'r ddyletswydd yn dod i ben yn unol ag is-adrannau (5), (6) neu (7) hyd yn oed os yw'r ceisydd yn gofyn am adolygiad o unrhyw benderfyniad sydd wedi arwain at ddod â'r ddyletswydd i ben (gweler adran 68).

(9) Caiff yr awdurdod sicrhau bod llety addas ar gael i'r ceisydd ei feddiannu hyd nes y gwneir penderfyniad ynghylch adolygiad.

(10) Gweler adran 62 am amgylchiadau pellach pan fo'r ddyletswydd yn yr adran hon yn dod i ben.

55 Angen blaenoriaethol am lety

(1) Mae gan y personau canlynol angen blaenoriaethol am lety at ddibenion y Bennod hon –

(a) menyw feichiog neu berson y mae'n preswyllo gydag ef neu y gellid disgwyl yn rhesymol iddi breswyllo gydag ef;

(b) person y mae plentyn dibynnol yn preswyllo gydag ef neu y gellid disgwyl yn rhesymol iddo breswyllo gydag ef;

(c) person –

- (i) sy'n hyglwyf o ganlyniad i reswm arbennig (er enghraifft: henaint, salwch neu anabledd), neu
- (ii) y mae person sy'n dod o fewn is-baragraff (i) yn preswyllo gydag ef neu y gellid disgwyl yn rhesymol iddo breswyllo gydag ef;
- 5 (d) person sy'n ddigartref neu o dan fygythiad o ddigartrefedd o ganlyniad i argyfwng megis llifogydd, tân neu drychineb arall;
- (e) person –
- (i) sy'n ddigartref o ganlyniad i wynebu cam-drin domestig, neu
- 10 (ii) y mae person sy'n dod o fewn is-baragraff (i) yn preswyllo gydag ef (ac eithrio'r sawl sy'n cam-drin) neu y gellid disgwyl yn rhesymol iddo breswyllo gydag ef;
- (f) person sy'n 16 neu'n 17 oed;
- (g) person sydd wedi cyrraedd 18 oed, ond nid 21 oed, sy'n wynebu perygl arbennig o gamfanteisio rhywiol neu ariannol;
- 15 (h) person sydd wedi cyrraedd 18 oed, ond nid 21 oed, a oedd yn derbyn gofal, yn cael ei letya neu'n cael ei faethu ar unrhyw bryd pan oedd o dan 18 oed;
- (i) person sydd wedi gwasanaethu yn lluoedd arfog rheolaidd y Goron sydd wedi bod yn ddigartref ers gadael y lluoedd hynny;
- 20 (j) person sydd â chysylltiad lleol ag ardal yr awdurdod tai lleol ac sy'n hyglwyf o ganlyniad i –
- (i) bod wedi bwrw dedfryd o garchar o fewn ystyr adran 76 o Ddeddf Pwerau Llysoedd Troseddol (Dedfrydu) 2000,
- (ii) bod wedi ei remandio mewn carchar neu ei draddodi i garchar gan orchymyn llys, neu
- 25 (iii) bod wedi ei remandio i lety cadw ieuencid o dan adran 91(4) o Ddeddf Cymorth Cyfreithiol, Dedfrydu a Chosbi Troseddwy 2012.
- (2) Yn is-adran (1) –
- ystyr "lluoedd arfog rheolaidd y Goron" ("*regular armed forces of the Crown*") yw'r lluoedd rheolaidd fel y'u diffinnir gan adran 374 o Ddeddf y Lluoedd Arfog 2006.
- 30 ystyr "yn derbyn gofal, yn cael ei letya neu'n cael ei faethu" ("*looked after, accommodated or fostered*") yw –
- (a) yn derbyn gofal gan awdurdod lleol (o fewn ystyr adran 58 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2013 neu adran 22 o Ddeddf Plant 1989),
- 35 (b) yn cael ei letya gan gorff gwirfoddol, neu ar ran corff gwirfoddol,
- (c) yn cael ei letya mewn cartref plant preifat,
- (d) yn cael ei letya am gyfnod o dri mis o leiaf –
- (i) gan unrhyw Fwrdd Iechyd Lleol, Awdurdod Iechyd Arbennig neu Ymddiriedolaeth Gofal Sylfaenol neu gan awdurdod lleol wrth arfer swyddogaethau addysg (o fewn yr ystyr a roddir i "*education functions*" gan adran 579(1) o Ddeddf Addysg 1996), neu
- 40

(ii) mewn unrhyw gartref gofal neu ysbyty annibynnol neu mewn unrhyw lety a ddarperir gan un neu ragor o Ymddiriedolaethau'r GIG, neu

(e) yn cael eu faethu yn breifat.

- 5 (3) Caiff Gweinidogion Cymru wneud y canlynol drwy orchymyn—
- (a) pennu disgrifiadau pellach o bersonau fel rhai sydd ag angen blaenoriaethol am lety at ddibenion y Bennod hon, a
- (b) diwygio neu ddiddymu unrhyw ran o is-adran (1) neu (2).
- 10 (4) Cyn gwneud gorchymyn o dan is-adran (3) rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori a'r cyfryw gymdeithasau ag sy'n cynrychioli awdurdodau tai lleol ac awdurdodau gwasanaethau cymdeithasol, a'r cyfryw bersonau eraill, sy'n briodol yn eu barn hwy.

56 Dyletswydd i gynorthwyo i sicrhau llety addas ar gyfer ceisydd digartref

- (1) Rhaid i awdurdod tai lleol gynorthwyo i sicrhau bod llety addas ar gael i'r ceisydd ei feddiannu, os yw'r awdurdod yn fodlon bod y ceisydd—
- 15 (a) yn ddigartref, a
- (b) yn gymwys i gael cymorth.
- (2) Ond nid yw'r ddyletswydd yn is-adran (1) yn gymwys os yw'r awdurdod yn atgyfeirio'r cais at awdurdod tai lleol arall (gweler adran 63).

57 Amgylchiadau pan fo'r ddyletswydd yn adran 56 yn dod i ben

- 20 (1) Mae'r ddyletswydd i geisydd o dan adran 56 yn dod i ben o dan unrhyw un neu ragor o'r amgylchiadau a ddisgrifir yn is-adrannau (2), (3), (4), (5), (6), (7) neu (8), os yw'r ceisydd wedi cael ei hysbysu yn unol â 67.
- (2) Yr amgylchiadau yw diwedd cyfnod o 56 o ddiwrnodau gan ddechrau ar y diwrnod yr hysbysir y ceisydd o dan adran 49; at y diben hwn, mae'r ceisydd i gael ei drin fel pe bai wedi ei hysbysu ar y diwrnod y mae'r hysbysiad yn cael ei anfon neu'n dod ar gael i'w gasglu gyntaf.
- 25 (3) Yr amgylchiadau yw bod yr awdurdod tai lleol, cyn diwedd y cyfnod a grybwyllir yn is-adran (2), yn fodlon bod camau rhesymol wedi eu cymryd i gynorthwyo i sicrhau bod llety addas ar gael i'r ceisydd ei feddiannu.
- 30 (4) Yr amgylchiadau yw bod yr awdurdod tai lleol yn fodlon (p'un ai o ganlyniad i'r camau y mae wedi eu cymryd neu beidio)—
- (a) bod llety addas ar gael i'r ceisydd ei feddiannu, a
- (b) bod y llety yn debygol o fod ar gael i'r ceisydd ei feddiannu am gyfnod o 6 mis o leiaf.
- 35 (5) Yr amgylchiadau yw—
- (a) bod y ceisydd, ar ôl cael ei hysbysu am ganlyniad posibl gwrthod neu dderbyn y cynnig, yn gwrthod cynnig o lety gan unrhyw berson y mae'r awdurdod yn fodlon ei fod yn addas ar gyfer y ceisydd, a

(b) bod yr awdurdod yn fodlon bod y llety a gynigir yn debygol o fod ar gael i'r ceisydd ei feddiannu am gyfnod o 6 mis o leiaf.

(6) Yr amgylchiadau yw bod y ceisydd, ar ôl cael ei hysbysu am ganlyniad posibl gwrthod, yn gwrthod cynnig o lety a sicrhawyd o dan adran 54 (dyletswydd interim i sicrhau llety ar gyfer ceiswyr mewn angen blaenoriaethol) y mae'r awdurdod tai lleol yn fodlon ei fod yn addas ar gyfer y ceisydd.

(7) Yr amgylchiadau yw bod yr awdurdod tai lleol yn fodlon bod y ceisydd wedi dod yn ddigartref yn fwriadol o lety y sicrhawyd ei fod ar gael i'r ceisydd ei feddiannu o dan adran 54.

(8) Yr amgylchiadau yw bod yr awdurdod tai lleol yn fodlon bod y ceisydd wedi rhoi'r gorau yn wirfoddol i feddiannu, fel ei unig neu ei brif gartref, llety y sicrhawyd o dan adran 54 ei fod ar gael i'r ceisydd ei feddiannu.

(9) Mae'r cyfnod o 6 mis a grybwyllir yn is-adran (4)(b) a (5)(b) yn dechrau ar y diwrnod y mae'r hysbysiad o dan adran 67 yn cael ei anfon neu'n dod ar gael i'w gasglu gyntaf.

(10) Gweler adran 62 am amgylchiadau pellach pan fydd y ddyletswydd yn adran 56 yn dod i ben.

58 **Dyletswydd i sicrhau llety ar gyfer ceiswyr mewn angen blaenoriaethol pan fo'r ddyletswydd yn adran 56 yn dod i ben**

(1) Pan fo'r ddyletswydd yn adran 56 yn dod i ben mewn perthynas â cheisydd sydd ag angen blaenoriaethol am lety, rhaid i'r awdurdod tai lleol sicrhau bod llety addas ar gael i'r ceisydd ei feddiannu os yw is-adran (2) neu (3) yn gymwys.

(2) Mae'r is-adran hon yn gymwys pan fo'r awdurdod tai lleol –

(a) yn fodlon –

(i) nad oes llety addas ar gael i'r ceisydd ei feddiannu, neu

(ii) bod gan y ceisydd lety addas, ond nad yw'n debygol y bydd y llety ar gael i'r ceisydd ei feddiannu am gyfnod o 6 mis o leiaf gan ddechrau ar y diwrnod yr hysbysir y ceisydd yn unol ag adran 67 nad yw adran 56 yn gymwys,

(b) yn fodlon bod y ceisydd yn gymwys i gael cymorth, ac

(c) nad yw'n fodlon y daeth y ceisydd yn ddigartref yn fwriadol o dan yr amgylchiadau a arweiniodd at y cais neu mae'n diystyru bwriadoldeb mewn perthynas â'r ceisydd (gweler adran 61);

(3) Mae'r is-adran hon yn gymwys pan fo'r awdurdod tai lleol yn rhoi sylw i fwriadoldeb mewn perthynas â'r ceisydd ac yn fodlon –

(a) mewn perthynas â cheisydd –

(i) nad oes llety addas ar gael iddo i'w feddiannu, neu

(ii) bod llety addas gan geisydd, ond nad yw'n debygol y bydd y llety ar gael i'r ceisydd ei feddiannu am gyfnod o 6 mis o leiaf gan ddechrau ar y diwrnod yr hysbysir y ceisydd yn unol ag adran 67 nad yw adran 56 yn gymwys,

(b) mae'r ceisydd yn gymwys i gael cymorth,

(c) mae'r ceisydd –

(i) yn fenyw feichiog neu'n berson y mae'n preswyllo gydag ef neu y gellid disgwyl yn rhesymol iddi breswyllo gydag ef,

(ii) yn berson y mae plentyn dibynnol yn preswyllo gydag ef neu y gellid disgwyl yn rhesymol iddo breswyllo gydag ef, neu

(iii) yn berson 16 neu 17 oed, a

(d) nid yw'r awdurdod wedi sicrhau cynnig o lety i'r ceisydd o dan yr adran hon yn flaenorol yn dilyn cais blaenorol am gymorth o dan y Bennod hon, pan wnaed y cynnig hwnnw –

(i) ar unrhyw bryd o fewn y cyfnod o 5 mlynedd cyn y diwrnod yr hysbyswyd y ceisydd o dan adran 49 bod dyletswydd iddo o dan yr adran hon, a

(ii) ar y sail bod y ceisydd yn dod o fewn yr achos hwn.

(4) At ddibenion is-adrannau (2)(a)(ii) a (3)(a)(ii), mae'r ceisydd i'w drin fel pe bai wedi ei hysbysu ar y diwrnod y mae'r hysbysiad yn cael ei anfon neu'n dod ar gael i'w gasglu gyntaf.

59 Amgylchiadau pan fo'r ddyletswydd yn adran 58 yn dod i ben

(1) Mae'r ddyletswydd i geisydd o dan adran 58(1) yn dod i ben o dan unrhyw un o'r amgylchiadau a ddisgrifir yn is-adrannau (2), (5), (6), (7) neu (8), os yw'r ceisydd wedi ei hysbysu yn unol ag adran 67.

(2) Yr amgylchiadau yw bod y ceisydd yn derbyn –

(a) cynnig o lety o dan Ran 6 o Ddeddf Tai 1996 (dyrannu tai), neu

(b) cynnig o denantiaeth sicr (gan gynnwys tenantiaeth fyrddaliol sicr) gan landlord preifat.

(3) Yr amgylchiadau yw bod y ceisydd, ar ôl derbyn hysbysiad ysgrifenedig am ganlyniadau posibl gwrthod neu dderbyn y cynnig, yn gwrthod –

(a) cynnig sector rhentu preifat, neu

(b) cynnig o lety o dan Ran 6 o Ddeddf Tai 1996,

y mae'r awdurdod yn fodlon ei fod yn addas ar gyfer y ceisydd.

(4) At ddibenion yr adran hon mae cynnig yn gynnig sector rhentu preifat –

(a) os yw'n gynnig o denantiaeth fyrddaliol sicr gan landlord preifat i'r ceisydd mewn perthynas ag unrhyw lety sydd ar gael i'r ceisydd ei feddiannu,

(b) os yw'n cael ei wneud, gyda chymeradwyaeth yr awdurdod, yn unol â threfniadau a wneir rhwng yr awdurdod a'r landlord gyda'r nod o ddod â dyletswydd yr awdurdod o dan adran 58 i ben, ac

(c) mae'r denantiaeth sy'n cael ei chynnig yn denantiaeth cyfnod penodedig am gyfnod o 6 mis o leiaf.

- (5) Mewn achos cyfyngedig, rhaid i'r awdurdod tai lleol, i'r graddau y bo'n rhesymol ymarferol gwneud hynny, ddwyn ei ddyletswydd i ben drwy sicrhau cynnig sector rhentu preifat; at y diben hwn, ystyr "achos cyfyngedig" yw achos pan na fyddai awdurdod tai lleol yn fodlon fel a grybwyllir yn adran 58(1) heb roi sylw i berson cyfyngedig (gweler adran 49(5)).
- (6) Yr amgylchiadau yw bod y ceisydd, ar ôl cael ei hysbysu am ganlyniadau posibl gwrthodiad, yn gwrthod cynnig o lety a sicrhawyd o dan adran 54 (dyletswydd interim i sicrhau llety ar gyfer ceiswyr mewn angen blaenoriaethol) y mae'r awdurdod tai lleol yn fodlon ei fod yn addas ar gyfer y ceisydd.
- (7) Yr amgylchiadau yw bod yr awdurdod tai lleol yn fodlon bod y ceisydd wedi dod yn ddigartref yn fwriadol o lety y sicrhawyd ei fod ar gael i'r ceisydd ei feddiannu o dan adran 54.
- (8) Yr amgylchiadau yw bod yr awdurdod tai lleol yn fodlon bod y ceisydd wedi rhoi'r gorau yn wirfoddol i feddiannu, fel ei brif neu ei unig gartref, llety y sicrhawyd o dan adran 54 ei fod ar gael i'r ceisydd ei feddiannu.
- (9) Gweler adran 62 am amgylchiadau pellach pan fo'r ddyletswydd yn adran 58(1) yn dod i ben.
- (10) Yn yr adran hon mae i "tenantiaeth tymor penodedig" yr ystyr a roddir gan Ran 1 o Ddeddf Tai 1988.

60 Ystyr bod yn ddigartref yn fwriadol

- (1) Mae person yn ddigartref yn fwriadol at ddibenion y Bennod hon os yw is-adrannau (2) neu (4) yn gymwys.
- (2) Mae'r is-adran hon yn gymwys os yw'r person yn gwneud unrhyw beth neu'n methu â gwneud unrhyw beth yn fwriadol ac o ganlyniad i hynny mae'r person yn rhoi'r gorau i feddiannu llety sydd ar gael i'r person ei feddiannu ac y byddai wedi bod yn rhesymol i'r person barhau i'w feddiannu.
- (3) At ddibenion is-adran (2) ni chaniateir trin gweithred ddidwyll neu anwaith didwyll ar ran person nad oedd yn ymwybodol o unrhyw ffaith berthnasol fel gweithred fwriadol neu anwaith bwriadol.
- (4) Mae'r is-adran hon yn gymwys—
- (a) os yw'r person yn ymrwymo i gytundeb sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r person roi'r gorau i feddiannu llety y byddai wedi bod yn rhesymol i'r person barhau i'w feddiannu, a
- (b) diben y cytundeb yw galluogi'r person i gymhwyso ar gyfer yr hawl i gymorth o dan y Bennod hon,

ac nad oes rheswm da arall pam y mae'r person yn ddigartref.

61 Penderfynu diystyru bwriadoldeb

- (1) Caiff Gweinidogion Cymru, drwy reoliadau, ragnodi categori neu gategoriâu o bersonau at ddibenion yr adran hon.

- (2) Caiff awdurdod tai lleol benderfynu diystyru bwriadoldeb at ddibenion adran 58 mewn perthynas ag un neu ragor o'r categorïau o bersonau a ragnodir o dan is-adran (1), os cyhoedda hysbysiad am ei benderfyniad gan nodi'r categori neu'r categorïau.
- (3) Mae is-adran (4) yn gymwys pan fo awdurdod tai lleol wedi cyhoeddi hysbysiad o dan is-adran (2) ac nad yw wedi cyhoeddi hysbysiad am benderfyniad i roi'r gorau i ddiystyru bwriadoldeb mewn perthynas ag un neu ragor o'r categorïau rhagnodedig.
- (4) Rhaid i awdurdod tai lleol ddiystyru bwriadoldeb at ddibenion adran 58 os yw ceisydd yn perthyn i un neu ragor o'r categorïau a bennir yn yr hysbysiad.

62 Amgylchiadau pellach pan fo'r dyletswyddau i gynorthwyo ceiswyr yn dod i ben

- (1) Mae'r dyletswyddau yn adran 52, adran 54, adran 56 ac adran 58 yn dod i ben o dan yr amgylchiadau a ddisgrifir yn is-adran (2), (3) neu (4), os yw'r ceisydd yn cael ei hysbysu yn unol ag adran 67.
- (2) Yr amgylchiadau yw nad yw'r awdurdod tai lleol yn fodlon bellach bod y ceisydd yn gymwys i gael cymorth.
- (3) Yr amgylchiadau yw bod yr awdurdod lleol yn fodlon bod y ceisydd wedi tynnu ei gais yn ôl.
- (4) Yr amgylchiadau yw bod yr awdurdod tai lleol yn fodlon bod y ceisydd yn methu â chydweithredu â'r awdurdod mewn cysylltiad ag arfer ei swyddogaethau o dan y Bennod hon fel y maent yn gymwys i'r ceisydd, a hynny mewn modd afresymol.

Atgyfeirio at awdurdod tai lleol arall

63 Atgyfeirio achos at awdurdod tai lleol arall

- (1) Mae is-adran (2) yn gymwys pan fo awdurdod tai lleol yn ystyried bod yr amodau ar gyfer atgyfeirio at awdurdod tai lleol arall (p'un ai yng Nghymru neu yn Lloegr) wedi eu bodloni (gweler is-adran (3)), ac y byddai'r awdurdod tai lleol, os nad yw'r achos yn cael ei atgyfeirio, yn ddarostyngedig i'r ddyletswydd yn adran 56 mewn perthynas â cheisydd sydd mewn angen blaenoriaethol am lety ac yn ddigartref yn anfwriadol (dyletswydd i gynorthwyo i ddod â digartrefedd ceisydd i ben).
- (2) Caiff yr awdurdod tai lleol hysbysu'r awdurdod arall am ei farn bod yr amodau ar gyfer atgyfeirio wedi eu bodloni mewn perthynas â'r ceisydd.
- (3) Mae'r amodau ar gyfer atgyfeirio'r achos i awdurdod tai lleol arall (p'un ai yng Nghymru neu yn Lloegr) wedi eu bodloni—
- os nad oes gan y ceisydd nac unrhyw berson y gellid disgwyl yn rhesymol iddo breswyllo gyda'r ceisydd gysylltiad lleol ag ardal yr awdurdod y gwneir y cais iddo,
 - os oes gan y ceisydd neu berson y gellid disgwyl yn rhesymol iddo breswyllo gyda'r ceisydd gysylltiad lleol ag ardal yr awdurdod arall hwnnw,
 - os na fydd y ceisydd nac unrhyw berson y gellid disgwyl yn resymol iddo breswyllo gyda'r ceisydd yn wynebu'r perygl o gam-drin domestig yn yr ardal arall honno.
- (4) Ond nid yw'r amodau ar gyfer atgyfeirio a grybwyllir yn is-adran (3) yn cael eu bodloni —

- (a) os yw'r ceisydd neu unrhyw berson y gellid disgwyl yn rhesymol iddo breswyllo gyda'r ceisydd wedi dioddef camdriniaeth (ac eithrio cam-drin domestig) yn ardal yr awdurdod arall, a
- (b) mae'n debygol y bydd dychweliad y dioddefwr i'r ardal honno yn arwain at ragor o gamdriniaeth o natur debyg yn ei erbyn.
- (5) Mae'r cwestiwn o p'un a yw'r amodau ar gyfer atgyfeirio achos wedi eu bodloni i'w penderfynu –
- (a) drwy gytundeb rhwng yr awdurdod sy'n hysbysu a'r awdurdod sy'n cael ei hysbysu, neu
- (b) yn niffyg cytundeb, yn unol â'r cyfryw drefniadau –
- (i) ag y caiff Gweinidogion Cymru eu cyfarwyddo drwy orchymyn, pan fo'r ddaau awdurdod yng Nghymru, neu
- (ii) ag y caiff Gweinidogion Cymru a'r Ysgrifennydd Gwladol eu cyfarwyddo ar y cyd drwy orchymyn, pan fo'r awdurdod sy'n hysbysu yng Nghymru a'r awdurdod sy'n cael ei hysbysu yn Lloegr.
- (6) Caiff gorchymyn gyfarwyddo mai'r trefniadau fydd –
- (a) y trefniadau hynny y cytunwyd arnynt gan unrhyw awdurdodau perthnasol neu gymdeithasau o awdurdodau perthnasol, neu
- (b) yn niffyg cytundeb o'r fath, y cyfryw drefniadau ag yr ymddengys i Weinidogion Cymru neu, yn achos gorchymyn dan is-adran (5)(b)(ii), i Weinidogion Cymru a'r Ysgrifennydd Gwladol eu bod yn addas, ar ôl ymgynghori â'r cyfryw gymdeithasau sy'n cynrychioli awdurdodau perthnasol, a'r cyfryw bersonau eraill, sy'n briodol yn eu barn hwy.
- (7) Yn is-adran (6), ystyr "awdurdod perthnasol" yw awdurdod tai lleol neu awdurdod gwasanaethau cymdeithasol; ac mae'n cynnwys, i'r graddau fod yr is-adran honno yn gymwys i drefniadau dan is-adran (5)(b)(ii), awdurdodau o'r fath yng Nghymru a Lloegr.
- (8) Caiff Gweinidogion Cymru bennu drwy orchymyn yr amgylchiadau eraill hynny pan fo'r amodau ar gyfer atgyfeirio'r achos at awdurdod lleol arall wedi eu bodloni a phan nad ydynt wedi eu bodloni.

64 Cysylltiad lleol

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys at ddibenion y Bennod hon.
- (2) Mae gan berson gysylltiad lleol ag ardal awdurdod tai lleol yng Nghymru neu yn Lloegr os oes gan y person gysylltiad â hi –
- (a) gan fod y person yn preswyllo yno fel arfer, neu wedi gwneud hynny yn y gorffennol, a bod y preswyliaid hwnnw o ddewis y person ei hun,
- (b) gan fod y person yn cael ei gyflogi yno,
- (c) o ganlyniad i gysylltiadau teuluol, neu
- (d) o ganlyniad i amgylchiadau neilltuol.

- (3) Nid yw preswyliaid mewn ardal o ddewis person ei hun os yw'r person, neu berson y gellid disgwyl yn rhesymol iddo breswyllo gyda'r person hwnnw, yn dod yn breswyliaid yno gan fod y person yn cael ei gadw o dan awdurdod deddfiad.
- (4) Caiff Gweinidogion Cymru bennu drwy orchymyn yr amgylchiadau hynny –
- 5 (a) pan nad yw person i gael ei drin fel person a gyflogir mewn ardal, neu
- (b) pan nad yw preswyliaid mewn ardal i gael ei drin fel preswyliaid o ddewis person ei hun.
- (5) Mae gan berson gysylltiad lleol ag ardal awdurdod tai lleol yng Nghymru neu yn Lloegr os darparwyd llety i'r person yn yr ardal honno (ar unrhyw adeg) o dan adran 95 o Ddeddf Mewnfudo a Lloches 1999 (cefnogaeth i geiswyr lloches).
- 10 (6) Ond nid yw is-adran (5) yn gymwys –
- (a) i ddarparu llety i berson yn ardal awdurdod tai lleol os darparwyd llety i'r person yn ardal awdurdod tai lleol arall wedi hynny o dan adran 95 o'r Ddeddf honno, neu
- 15 (b) i ddarparu llety mewn canolfan letya yn rhinwedd adran 22 o Ddeddf Cenedligrwydd, Mewnfudo a Lloches 2002 (defnyddio canolfannau letya ar gyfer cefnogaeth adran 95).

65 Dyletswyddau i geisydd y mae ei achos yn cael ei ystyried ar gyfer ei atgyfeirio neu'n cael ei atgyfeirio

- 20 (1) Pan fo awdurdod tai lleol yn hysbysu ceisydd yn unol ag adran 67 ei fod yn bwriadu hysbysu awdurdod tai lleol arall yng Nghymru neu Lloegr ei fod o'r farn bod yr amodau wedi eu diwallu ar gyfer atgyfeirio achos y ceisydd at yr awdurdod arall hwnnw, neu ei fod wedi gwneud hynny –
- 25 (a) mae'n peidio â bod yn ddarostyngedig i unrhyw ddyletswydd o dan adran 54 (dyletswydd interim i letya mewn achos o angen blaenoriaethol ymddangosiadol), a
- (b) nid yw'n ddarostyngedig i unrhyw ddyletswydd o dan adran 56 (dyletswydd i gynorthwyo i ddod â digartrefedd ceisydd i ben),
- 30 ond rhaid iddo sicrhau bod llety addas ar gael i'r ceisydd ei feddiannu hyd nes i'r ceisydd gael ei hysbysu am y penderfyniad ynghylch p'un a yw'r amodau ar gyfer atgyfeirio'r achos wedi eu bodloni.
- (2) Pan fydd penderfyniad wedi ei wneud ynghylch p'un a yw'r amodau ar gyfer atgyfeirio wedi eu bodloni, rhaid i'r awdurdod sy'n hysbysu roi gwybod i'r ceisydd yn unol ag adran 67.
- 35 (3) Os penderfynir nad yw'r amodau ar gyfer atgyfeirio yn cael eu bodloni, mae'r awdurdod sy'n hysbysu yn ddarostyngedig i'r ddyletswydd o dan adran 56 (dyletswydd i gynorthwyo i ddod â digartrefedd ceisydd i ben).

- (4) Os penderfynir bod yr amodau hynny wedi eu bodloni a bod yr awdurdod sy'n cael ei hysbysu yn awdurdod yng Nghymru, mae'r awdurdod sy'n cael ei hysbysu yn ddarostyngedig i'r ddyletswydd o dan adran 56 (dyletswydd i gynorthwyo i ddod â digartrefedd person i ben); o ran y ddarpariaeth ar gyfer achosion pan benderfynir bod yr amodau hynny yn cael eu bodloni a bod yr awdurdod sy'n cael ei hysbysu yn awdurdod yn Lloegr, gweler adran 201A o Ddeddf Tai 1996 (achosion a atgyfeirir gan awdurdod tai lleol yng Nghymru).
- (5) Mae'r ddyletswydd o dan is-adran (1) yn dod i ben fel y darperir ar ei gyfer yn yr is-adran honno hyd yn oed os yw'r ceisydd yn gofyn am adolygiad o benderfyniad yr awdurdod (gweler adran 68).
- (6) Caiff yr awdurdod sicrhau bod llety addas ar gael i'r ceisydd ei feddiannu tra bo'r penderfyniad ar adolygiad yn yr arfaeth.
- (7) Os nad yw'r hysbysiad y mae'n ofynnol ei roi i geisydd o dan yr adran hon yn dod i law'r ceisydd, mae i'w drin fel pe bai wedi ei roi os yw ar gael yn swyddfa'r awdurdod am gyfnod rhesymol i'w gasglu gan y ceisydd neu ar ran y ceisydd.

66 Achosion a atgyfeirir gan awdurdod tai lleol yn Lloegr

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo awdurdod tai lleol yn Lloegr wedi atgyfeirio cais at awdurdod tai lleol yng Nghymru o dan adran 198(1) o Ddeddf Tai 1996 (atgyfeirio achos at awdurdod tai lleol arall).
- (2) Os penderfynir bod yr amodau ar gyfer atgyfeirio'r achos yn yr adran honno yn cael eu bodloni mae'r awdurdod sy'n cael ei hysbysu yn ddarostyngedig i'r dyletswyddau canlynol mewn perthynas â'r person y mae ei achos yn cael ei atgyfeirio –
- adran 54 (dyletswydd interim i letya ceiswyr mewn angen blaenoriaethol);
 - adran 56 (dyletswydd i gynorthwyo i ddod â digartrefedd ceisydd i ben);
- ar gyfer darpariaeth ynghylch achosion pan benderfynir nad yw'r amodau ar gyfer atgyfeirio yn cael eu bodloni, gweler adran 200 o Ddeddf Tai 1996 (dyletswyddau i geisydd y mae ei achos yn cael ei ystyried ar gyfer ei atgyfeirio neu'n cael ei atgyfeirio).
- (3) O ganlyniad, mae'r cyfeiriadau yn y Bennod hon at geisydd yn cynnwys cyfeiriad at berson y mae'r dyletswyddau a grybwyllir yn is-adran (2) yn ddyledus iddo yn rhinwedd yr adran hon.

Hysbysiad

67 Hysbysiad bod dyletswyddau wedi dod i ben

- (1) Pan fo awdurdod tai lleol yn penderfynu bod ei ddyletswydd i geisydd o dan adran 52, 54, 56 neu 58 wedi dod i ben (gan gynnwys pan fo'r awdurdod wedi atgyfeirio achos y ceisydd at awdurdod arall neu wedi penderfynu bod yr amodau ar gyfer atgyfeirio yn cael eu bodloni), rhaid iddo hysbysu'r ceisydd –
- nad yw bellach yn ystyried ei fod yn ddarostyngedig i'r ddyletswydd berthnasol;
 - y rhesymau pam ei fod yn ystyried bod y ddyletswydd wedi dod i ben;
 - am yr hawl i ofyn am adolygiad, a
 - am y cyfnod amser y mae'n rhaid cyflwyno cais o'r fath ynddo.

(2) Pan fo hysbysiad o dan is-adran (1) yn ymwneud â'r ddyletswydd yn adran 56 yn dod i ben o dan yr amgylchiadau a ddisgrifir yn adran 57(2) neu (3), rhaid iddo gynnwys hysbysiad am y camau a gymerwyd gan yr awdurdod tai lleol i gynorthwyo i sicrhau y byddai llety addas ar gael i'r ceisydd ei feddiannu.

(3) Rhaid i hysbysiad o dan yr adran hon fod ar ffurf ysgrifenedig.

(4) Pan nad yw ceisydd yn derbyn hysbysiad, caniateir trin ceisydd fel pe bai wedi ei hysbysu o dan yr adran hon os yw ar gael yn swyddfa'r awdurdod am gyfnod rhesymol i'w gasglu gan y ceisydd neu ar ran y ceisydd.

Hawl i adolygiad ac apêl

68 Hawl i ofyn am adolygiad

(1) Mae gan geisydd yr hawl i ofyn am adolygiad o'r penderfyniadau canlynol—

(a) penderfyniad awdurdod tai lleol ynghylch chymhwystra'r ceisydd ar gyfer cymorth;

(b) penderfyniad awdurdod tai lleol nad oes dyletswydd i'r ceisydd o dan adrannau 52, 54, 56, neu 58 (dyletswyddau i geiswyr sy'n ddigartref neu o dan fygythiad o ddigartrefedd);

(c) penderfyniad awdurdod tai lleol bod dyletswydd i'r ceisydd o dan adrannau 52, 54, 56, neu 58 wedi dod i ben (gan gynnwys pan fo'r awdurdod wedi atgyfeirio achos y ceisydd at awdurdod arall neu wedi penderfynu bod yr amodau ar gyfer atgyfeirio wedi eu bodloni).

(2) Pan fo'r ddyletswydd i geisydd o dan adran 56 wedi dod i ben o dan yr amgylchiadau a ddisgrifir yn adran 57(2) neu (3), mae gan geisydd yr hawl i ofyn am adolygiad o p'un a gafodd camau rhesymol eu cymryd yn ystod y cyfnod yr oedd y ddyletswydd o dan adran 56 yn ddyledus i gynorthwyo i sicrhau y byddai llety addas ar gael iddo ei feddiannu ai peidio.

(3) Caiff ceisydd y cynigir llety iddo wrth gyflawni unrhyw ddyletswydd o dan y Bennod hon, neu mewn perthynas â hi, ofyn am adolygiad o addasrwydd y llety a gynigir i'r ceisydd (p'un a yw wedi derbyn y cynnig ai peidio).

(4) Nid oes hawl i ofyn am adolygiad o'r penderfyniad a wnaed mewn adolygiad cynharach.

(5) Rhaid gwneud cais am adolygiad cyn diwedd y cyfnod o 21 o ddiwrnodau (neu'r cyfryw gyfnod hirach ag y caiff yr awdurdod ei ganiatáu yn ysgrifenedig) gan ddechrau gyda'r diwrnod yr hysbysir y ceisydd am benderfyniad yr awdurdod.

(6) Pan gyflwynir cais iddynt, rhaid i'r awdurdod neu'r awdurdodau o dan sylw adolygu eu penderfyniad.

69 Gweithdrefn ar gyfer adolygiad

(1) Caiff Gweinidogion Cymru wneud darpariaeth drwy reoliadau ynghylch y weithdrefn i'w dilyn mewn perthynas ag adolygiad o dan adran 68.

(2) Caiff rheoliadau o dan is-adran (1) wneud y canlynol, er enghraifft,—

(a) ei gwneud yn ofynnol i'r penderfyniad ar adolygiad gael ei wneud gan berson ar y lefel briodol nad oedd yn ymwneud â'r penderfyniad gwreiddiol, a

(b) darparu ar gyfer yr amgylchiadau lle bydd y ceisydd â'r hawl i wrandawriad llafar, ac a ganiateir yr hawl i'r ceisydd gael ei gynrychioli mewn gwrandawriad o'r fath, a chan bwy, a

(c) darparu ar gyfer y cyfnod y mae'n rhaid cynnal yr adolygiad a rhoi hysbysiad ynghylch y penderfyniad ynddo.

(3) Rhaid i'r awdurdod perthnasol, neu yn ôl y digwydd y naill neu'r llall o'r awdurdodau perthnasol, hysbysu'r ceisydd am y penderfyniad ynghylch yr adolygiad.

(4) Rhaid i'r awdurdod hefyd hysbysu'r ceisydd am y rhesymau dros y penderfyniad, os yw'r penderfyniad –

(a) yn cadarnhau'r penderfyniad gwreiddiol ar unrhyw fater yn groes i fuddiannau'r ceisydd, neu

(b) yn cadarnhau y cafodd camau rhesymol eu cymryd.

(5) Pa fodd bynnag, rhaid iddynt hysbysu'r ceisydd am ei hawl i apelio i lys sirol ar bwynt cyfreithiol, ac am y cyfnod y mae'n rhaid cyflwyno apêl o'r fath ynddo (gweler adran 71).

(6) Ni chaniateir trin hysbysiad am y penderfyniad fel un sydd wedi ei roi oni chydymffurfir ag is-adran (5), a phan fo hynny'n gymwys is-adran (4), a hyd nes y gwneir hynny.

(7) Rhaid i hysbysiad y mae'n ofynnol ei roi i berson o dan yr adran hon gael ei roi yn ysgrifenedig ac, os nad yw'n dod i law'r person hwnnw, gael ei drin fel pe bai wedi ei roi os yw ar gael yn swyddfa'r awdurdod am gyfnod rhesymol i'w gasglu gan y person neu ar ran y person.

70 Effaith penderfyniad mewn adolygiad neu apêl na chafodd camau rhesymol eu cymryd

(1) Mae is-adran (2) yn gymwys pan benderfynir mewn adolygiad o dan adran 68(2) neu mewn apêl yn erbyn penderfyniad o dan yr adran honno na chafodd camau rhesymol eu cymryd.

(2) Mae'r ddyletswydd yn adran 56 yn gymwys i'r ceisydd eto, gyda'r addasiad bod y cyfnod o 56 o ddiwrnodau a grybwyllir yn is-adran (2) o adran 57 i'w ddehongli fel bod y cyfnod hwnnw'n dechrau ar y dyddiad y mae'r awdurdod yn hysbysu'r ceisydd am ei benderfyniad mewn adolygiad o dan adran 68(2) neu, mewn apêl, y cyfryw ddyddiad ag y caiff y llys ei orchymyn.

71 Hawl i apelio i lys sirol ar bwynt cyfreithiol

(1) Caiff ceisydd sydd wedi gofyn am adolygiad o dan adran 68 apelio i'r llys sirol ar unrhyw bwynt cyfreithiol sy'n codi o'r penderfyniad neu, yn ôl y digwydd, y penderfyniad gwreiddiol neu gwestiwn ynghylch a gymerwyd pob cam rhesymol –

(a) os yw'r ceisydd yn anfodlon â'r penderfyniad yn yr adolygiad, neu

(b) os nad yw'r ceisydd yn cael ei hysbysu am y penderfyniad yn yr adolygiad o fewn y cyfnod a ragnodir o dan adran 69.

(2) Rhaid cyflwyno apêl o fewn 21 o ddiwrnodau i hysbysu'r ceisydd am y penderfyniad neu, yn ôl y digwydd, i'r diwrnod y dylai'r ceisydd fod wedi cael ei hysbysu am benderfyniad mewn adolygiad.

- (3) Caiff y llys ganiatáu cyflwyno apêl ar ôl diwedd y cyfnod a ganiateir gan is-adran (2), ond dim ond os yw'n fodlon—
- (a) pan ofynnir am ganiatâd cyn diwedd y cyfnod hwnnw, bod rheswm da pam nad yw'r ceisydd yn gallu cyflwyno'r apêl mewn pryd, neu
- (b) pan ofynnir am ganiatâd ar ôl y cyfnod hwnnw, bod rheswm da dros fethiant y ceisydd i gyflwyno'r apêl mewn pryd ac am unrhyw oedi cyn gwneud cais am ganiatâd.
- (4) Mewn apêl caiff y llys wneud y cyfryw orchymyn i gadarnhau, i ddiddymu neu i amrywio'r penderfyniad ag y gwêl yn dda.
- (5) Pan oedd yr awdurdod o dan ddyletswydd o dan adran 54, 58 neu 65 i sicrhau bod llety addas ar gael i'r ceisydd ei feddiannu, caiff sicrhau bod llety addas ar gael yn y fath fodd —
- (a) yn ystod y cyfnod ar gyfer apelio o dan yr adran hon yn erbyn penderfyniad yr awdurdod, a
- (b) os cyflwynir apêl, hyd nes y penderfynir yn derfynol ar yr apêl (ac unrhyw apêl bellach).

72 **Apelau yn erbyn gwrthodiad i letya wrth aros am apêl**

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo gan geisydd yr hawl i apelio i'r llys sirol o dan adran 71.
- (2) Caiff ceisydd apelio i'r llys sirol yn erbyn penderfyniad yr awdurdod—
- (a) i beidio ag arfer ei bŵer o dan adran 71(5) ("y pŵer adran 71(5)") yn achos y ceisydd,
- (b) i arfer y pŵer hwnnw am gyfnod cyfyngedig sy'n dod i ben cyn penderfyniad terfynol y llys sirol ynghylch apêl y ceisydd o dan adran 71(1) ("y brif apêl"), neu
- (c) i roi'r gorau i arfer y pŵer hwnnw cyn y penderfyniad terfynol.
- (3) Ni chaniateir cyflwyno apêl o dan yr adran hon wedi i'r llys sirol wneud ei benderfyniad terfynol ar y brif apêl.
- (4) Mewn apêl o dan yr adran hon—
- (a) caiff y llys orchymyn yr awdurdod i sicrhau bod llety addas ar gael i'r ceisydd ei feddiannu hyd nes y penderfynir ar yr apêl (neu hyd y cyfryw amser cynharach ag y caiff y llys ei bennu), a
- (b) rhaid i'r llys gadarnhau neu ddiddymu'r penderfyniad y cyflwynwyd apêl yn ei erbyn.
- (5) Wrth ystyried p'un ai i gadarnhau neu i ddiddymu'r penderfyniad rhaid i'r llys gymhwyso'r egwyddorion a gymhwysa'r Uchel Lys mewn cais am adolygiad barnwrol.
- (6) Os diddyma'r llys y penderfyniad caiff orchymyn yr awdurdod i arfer y pŵer adran 71(5) yn achos y ceisydd am y cyfryw gyfnod ag y ceir ei bennu yn y gorchymyn.
- (7) Yn achos gorchymyn o dan is-adran (6)—

- (a) caniateir gwneud gorchymyn dim ond os yw'r llys yn fodlon y byddai methu ag arfer y pŵer adran 71(5) yn unol â'r gorchymyn yn rhagfarnu yn sylweddol allu'r ceisydd i fwrw ymlaen â'r brif apêl;
- (b) ni chaiff gorchymyn bennu unrhyw gyfnod sy'n dod i ben ar ôl i'r llys sirol wneud ei benderfyniad terfynol ar y brif apêl.

Darpariaethau atodol

73 Ffioedd

Caiff awdurdod tai lleol ei gwneud yn ofynnol i berson y mae'n arfer ei swyddogaethau mewn perthynas ag ef o dan y Bennod hon—

- (a) talu ffioedd rhesymol a benderfynir gan yr awdurdod mewn perthynas â llety y mae'n ei sicrhau i'r person ei feddiannu (naill ai drwy sicrhau ei fod ar gael ei hun neu fel arall), neu
- (b) talu swm rhesymol a benderfynir gan yr awdurdod mewn perthynas â symiau sy'n daladwy ganddo ar gyfer llety y mae person arall yn sicrhau ei fod ar gael.

74 Lleoli y tu allan i'r ardal

- (1) Rhaid i awdurdod tai lleol wrth arfer ei swyddogaethau o dan y Bennod hon sicrhau neu gynorthwyo i sicrhau bod llety addas ar gael i'r ceisydd ei feddiannu yn ei ardal, i'r graddau y bo hynny'n rhesymol ymarferol.
- (2) Os yw'r awdurdod yn sicrhau bod llety ar gael i'r ceisydd ei feddiannu y tu allan i'w ardal yng Nghymru neu yn Lloegr, rhaid iddo roi hysbysiad i'r awdurdod tai lleol (p'un ai yng Nghymru neu yn Lloegr) y mae'r llety wedi ei leoli yn ei ardal.
- (3) Rhaid i'r hysbysiad nodi—
- (a) enw'r ceisydd,
- (b) nifer y personau eraill sy'n preswyllo fel arfer gyda'r ceisydd fel aelod o'i deulu neu y gellid disgwyl yn rhesymol iddynt breswyllo gyda'r ceisydd, a disgrifiad o'r personau hynny,
- (c) cyfeiriad y llety,
- (d) y dyddiad y daeth y llety ar gael i'r ceisydd, ac
- (e) pa swyddogaeth o dan y Bennod hon yr oedd yr awdurdod yn ei chyflawni wrth sicrhau bod y llety ar gael i'r ceisydd ei feddiannu.
- (4) Rhaid i'r hysbysiad fod ar ffurf ysgrifenedig, a rhaid ei roi cyn diwedd y cyfnod o 14 o ddiwrnodau sy'n dechrau gyda'r diwrnod y daeth y llety ar gael i'r ceisydd.

75 Llety interim: trefniadau â landlord preifat

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo awdurdod tai lleol, wrth gyflawni unrhyw un neu ragor o'i swyddogaethau o dan adran 54, 65 neu 71(5) (llety interim), yn gwneud trefniadau â landlord preifat i ddarparu llety.
- (2) Ni all tenantiaeth a roddir i'r ceisydd o dan y trefniadau fod yn denantiaeth sicr cyn diwedd y cyfnod o ddeuddeng mis sy'n dechrau ar—

- (a) y dyddiad yr hysbyswyd y ceisydd am benderfyniad yr awdurdod o dan adran 49(1) neu 63(5), neu
- (b) os oes adolygiad o'r penderfyniad hwnnw o dan adran 68 neu apêl i'r llys o dan adran 71, y dyddiad yr hysbysir y ceisydd am y penderfyniad mewn adolygiad neu'r dyddiad y penderfynir yn derfynol ar yr apêl,

oni bai bod y tenant, cyn neu yn ystod y cyfnod hwnnw, yn cael ei hysbysu gan y landlord (neu yn achos landlordiaid ar y cyd, gan o leiaf un ohonynt) bod y denantiaeth i gael ei hystyried yn denantiaeth fyrddaliol sicr neu'n denantiaeth sicr heblaw tenantiaeth fyrddaliol sicr.

10 76 Gwarchod eiddo

- (1) Pan fo awdurdod tai lleol wedi dod yn ddarostyngedig i ddyletswydd mewn perthynas â cheisydd fel a ddisgrifir yn is-adran (2), rhaid iddo gymryd camau rhesymol i atal colli eiddo personol y ceisydd neu i atal neu liniaru niwed iddo os oes gan yr awdurdod reswm i gredu—
- (a) bod perygl y gallai'r eiddo gael ei golli neu ei niweidio o ganlyniad i anallu'r ceisydd i'w warchod neu i ymdrin ag ef, a
- (b) nad oes unrhyw drefniadau addas eraill wedi eu gwneud neu'n cael eu gwneud.
- (2) Y dyletswyddau mewn perthynas â cheisydd yw—
- adran 52 (dyletswydd i gynorthwyo i atal ceisydd rhag dod yn ddigartref) yn achos ceisydd mewn angen blaenoriaethol);
- adran 54 (dyletswydd interim i letya ceiswyr mewn angen blaenoriaethol),
- adran 65 (dyletswyddau i geisydd y mae ei achos yn cael ei ystyried ar gyfer ei atgyfeirio neu'n cael ei atgyfeirio) yn achos ceisydd mewn angen blaenoriaethol.
- (3) Pan fo awdurdod tai lleol wedi dod yn ddarostyngedig i'r ddyletswydd yn is-adran (1), mae'n parhau i fod yn ddarostyngedig i'r ddyletswydd honno hyd yn oed os yw'r ddyletswydd mewn perthynas â'r ceisydd fel a ddisgrifir yn is-adran (2) yn dod i ben.
- (4) Mae dyletswydd awdurdod tai lleol o dan is-adran (1) yn ddarostyngedig i'r cyfryw amodau ag y mae'n eu hystyried yn briodol yn yr achos neilltuol, a gaiff gynnwys amodau ynghylch—
- (a) yr awdurdod yn codi ac yn adennill ffioedd rhesymol am y camau a gymerir, neu
- (b) yr awdurdod yn gwaredu, o dan y cyfryw amgylchiadau y gellir eu pennu, eiddo y cymerir camau mewn perthynas ag ef.
- (5) Caiff awdurdod tai lleol gymryd unrhyw gamau y mae'n eu hystyried yn rhesymol at ddiben gwarchod eiddo personol ceisydd sy'n gymwys i gael cymorth neu i atal neu liniaru niwed iddo os oes gan yr awdurdod reswm i gredu—
- (a) bod perygl o golli'r eiddo, neu niwed i'r eiddo, o ganlyniad i anallu'r ceisydd i'w warchod neu i ymdrin ag ef, a
- (b) nad oes unrhyw drefniadau addas eraill wedi eu gwneud neu'n cael eu gwneud.
- (6) Mae'r cyfeiriadau yn yr adran hon at eiddo personol y ceisydd yn cynnwys eiddo personol unrhyw berson y gellid disgwyl yn rhesymol iddo breswyllo gyda'r ceisydd.

77 Gwarchod eiddo: darpariaethau atodol

(1) At ddibenion adran 76 (gwarchod eiddo) caiff yr awdurdod –

(a) mynd, ar bob adeg resymol, i unrhyw fangre sy'n breswylfa arferol i'r ceisydd neu a oedd yn breswylfa arferol i'r ceisydd ddiwethaf, a

(b) ymdrin ag unrhyw eiddo personol gan y ceisydd mewn unrhyw fodd sy'n rhesymol angenrheidiol, yn arbennig drwy ei storio neu drefnu iddo gael ei storio.

(2) Pan fo awdurdod lleol yn bwriadu arfer y pŵer o dan is-adran (1)(a), rhaid i'r swyddog y mae'n ei awdurdodi i wneud hynny ddarparu, os gofynnir iddo wneud hynny, ddogfennaeth ddilys yn nodi'r awdurdodiad i wneud hynny.

(3) Mae person sydd, heb esgus rhesymol, yn rhwystro arfer y pŵer o dan is-adran (1)(a) yn cyflawni trosedd a yn agored ar gollfarn ddiannod i ddirwy heb fod yn fwy na lefel 4 ar y raddfa safonol.

(4) Pan fo'r ceisydd yn gofyn i'r awdurdod symud ei eiddo i leoliad penodol a enwebir gan y ceisydd –

(a) caiff yr awdurdod, os ymddengys iddo bod y cais yn un rhesymol, gyflawni ei gyfrifoldebau o dan adran 76 drwy wneud yr hyn y mae'r ceisydd yn gofyn amdano, a

(b) ar ôl gwneud hynny, nid oes ganddo unrhyw ddyletswydd bellach na phŵer pellach i gymryd camau o dan yr adran honno mewn perthynas â'r eiddo hwnnw.

(5) Os gwneir cais o'r fath, rhaid i'r awdurdod hysbysu'r ceisydd cyn cydymffurfio â'r cais am ganlyniadau gwneud hynny.

(6) Os na wneir unrhyw gais o'r fath (neu, os caiff ei wneud, nas gweithredir arno) mae unrhyw ddyletswydd neu bŵer ar ran yr awdurdod i gymryd camau o dan adran 76 yn dod i ben pan fydd o'r farn nad oes unrhyw reswm i gredu bellach bod yna berygl o golli neu niweidio eiddo personol person o ganlyniad i'w anallu i'w warchod neu i ymdrin ag ef.

(7) Ond caniateir cadw mewn storfa unrhyw eiddo sy'n cael ei storio yn rhinwedd y ffaith bod yr awdurdod wedi cymryd y cyfryw gamau ac mae unrhyw amodau y'i cymerwyd i storfa ar eu sail yn parhau i gael effaith, gydag unrhyw addasiadau angenrheidiol.

(8) Pan fo'r awdurdod –

(a) yn peidio â bod yn ddarostyngedig i ddyletswydd i gymryd camau o dan adran 76 mewn perthynas ag eiddo ceisydd, neu

(b) yn peidio â bod â'r pwerau i gymryd y cyfryw gamau, ar ôl cymryd y cyfryw gamau yn flaenorol,

rhaid iddo hysbysu'r ceisydd am y ffaith honno a'r rheswm dros hynny.

(9) Rhaid rhoi'r hysbysiad i'r ceisydd –

(a) drwy ei drosglwyddo i'r ceisydd, neu

(b) ei adael yng nghyfeiriad hysbys diwethaf y ceisydd, neu ei anfon yno.

(10) Mae'r cyfeiriadau yn yr adran hon at eiddo personol y ceisydd yn cynnwys eiddo personol unrhyw berson y gellid disgwyl yn rhesymol iddo breswyllo gyda'r ceisydd.

78 Cydweithredu o fewn awdurdodau lleol a rhwng cyrff

(1) Rhaid i gyngor sir neu fwrdeistref sirol yng Nghymru wneud trefniadau i hybu cydweithredu rhwng swyddogion yr awdurdod sy'n arfer ei swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol a'r rhai hynny sy'n arfer ei swyddogaethau fel yr awdurdod tai lleol gyda'r nod o gyflawni'r amcanion canlynol yn ei ardal –

(a) atal digartrefedd;

(b) bod llety addas ar gael neu y bydd ar gael ar gyfer pobl sy'n ddigartref neu y gallent ddod yn ddigartref;

(c) bod cefnogaeth foddhaol ar gael i bobl sy'n ddigartref neu y gallent ddod yn ddigartref; a

(d) arfer ei swyddogaethau yn effeithiol o dan y Rhan hon.

(2) Os yw awdurdod tai lleol yn gofyn am gydweithrediad corff a grybwyllir yn is-adran (5) wrth arfer ei swyddogaethau o dan y Rhan hon, rhaid i'r corff gydymffurfio â'r cais oni bai bod y corff yn ystyried y byddai gwneud hynny –

(a) yn anghydnaws â dyletswyddau'r corff ei hun, neu

(b) yn cael effaith andwyol fel arall ar arfer swyddogaethau'r corff.

(3) Os yw awdurdod tai lleol yn gofyn i gorff a grybwyllir yn is-adran (5) ddarparu gwybodaeth iddo sy'n ofynnol ganddo er mwyn arfer unrhyw un neu ragor o'i swyddogaethau o dan y Rhan hon, rhaid i'r corff gydymffurfio â'r cais oni bai bod y corff yn ystyried y byddai gwneud hynny –

(a) yn anghydnaws â dyletswyddau'r corff ei hun, neu

(b) yn cael effaith andwyol fel arall ar arfer swyddogaethau'r corff.

(4) Rhaid i gorff sy'n penderfynu peidio â chydymffurfio â chais o dan is-adran (2) neu (3) roi rhesymau ysgrifenedig dros y penderfyniad i'r awdurdod tai lleol a wnaeth y cais.

(5) Y cyrff (p'un a ydynt yng Nghymru neu yn Lloegr) yw –

(a) awdurdod tai lleol;

(b) awdurdod gwasanaethau cymdeithasol;

(c) landlord cymdeithasol cofrestredig;

(d) corfforaeth tref newydd;

(e) darparwr tai cymdeithasol preifat cofrestredig;

(f) ymddiriedolaeth gweithredu tai.

(6) Yn yr adran hon –

mae i "corfforaeth tref newydd" yr un ystyr a roddir i "new town corporation" gan Rhan 1 o Ddeddf Tai 1985;

mae i "darparwr tai cymdeithasol preifat cofrestredig" yr un ystyr a roddir i "private registered provider of social housing" gan Rhan 2 o Ddeddf Tai ac Adfywio 2008;

"mae i "landlord cymdeithasol cofrestredig" yr un ystyr a roddir i "registered social landlord" gan Rhan 1 o Ddeddf Tai 1996;

ystyr “ymddiriedolaeth gweithredu tai” (“housing action trust”) yw ymddiriedolaeth gweithredu tai a sefydlwyd dan Rhan 3 o Ddeddf Tai 1988.

79 Cydweithredu mewn achosion penodol yn ymwneud â phlant

- 5 (1) Mae’r adran hon yn gymwys pan fo gan awdurdod tai lleol reswm i gredu y gallai ceisydd y mae person o dan 18 oed yn preswyllo gydag ef fel arfer, neu y gellid disgwyl yn rhesymol iddo breswyllo gydag ef—
- (a) bod yn anghymwys i gael cymorth,
- (b) bod yn ddigartref ac nad yw adrannau 54, 56, neu 58 yn gymwys iddo, neu
- (c) bod o dan fygythiad o ddigartrefedd ac nad yw adran 52 yn gymwys iddo.
- 10 (2) Rhaid i awdurdod tai lleol wneud trefniadau i sicrhau—
- (a) bod y ceisydd yn cael ei wahodd i gydsynio i atgyfeirio’r ffeithiau hanfodol am ei achos i’r adran gwasanaethau cymdeithasol, a
- (b) os yw’r ceisydd wedi rhoi’r cydsyniad hwnnw, bod yr adran gwasanaethau cymdeithasol yn cael ei hysbysu am y ffeithiau hynny ynghyd â phenderfyniad
- 15 dilynol yr awdurdod mewn perthynas â’i gais.
- (3) Nid oes unrhyw beth yn is-adran (2) yn effeithio ar unrhyw bŵer ar wahân i’r adran hon i ddatgelu gwybodaeth sy’n ymdrin ag achos y ceisydd i’r adran gwasanaethau cymdeithasol heb gydsyniad y ceisydd.
- (4) Rhaid i gyngor sir neu fwrdeistref sirol wneud trefniadau i sicrhau, pan fo’n penderfynu fel awdurdod tai lleol bod ceisydd yn anghymwys i gael cymorth, wedi dod yn ddigartref yn fwriadol neu wedi dod o dan fygythiad o ddigartrefedd yn fwriadol, fod ei adran dai yn rhoi’r cyfryw gyngor a chynhorthwy i’r adran gwasanaethau cymdeithasol ag y caiff yr adran gwasanaethau cymdeithasol ofyn yn rhesymol
- 20 amdanynt.
- (5) Yn yr adran hon, mewn perthynas â chyngor sir neu fwrdeistref sirol—
- ystyr “yr adran dai” (“the housing department”) yw’r personau hynny sy’n gyfrifol am arfer ei swyddogaethau fel awdurdod tai lleol;
- ystyr “yr adran gwasanaethau cymdeithasol” (“the social services department”) yw’r personau hynny sy’n gyfrifol am arfer ei swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol o dan Ran 3 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant
- 30 (Cymru) 2014.

Cyffredinol

80 Datganiadau anwir, celu gwybodaeth a methiant i ddatgelu newid mewn amgylchiadau

- 35 (1) Mae’n drosedd i berson, gyda’r bwriad o gymell awdurdod tai lleol i gredu mewn cysylltiad ag arfer ei swyddogaethau o dan y Bennod hon bod y person neu berson arall â’r hawl i lety neu gynhorthwy yn unol â darpariaethau’r Bennod hon, neu â’r hawl i lety neu gynhorthwy o ddisgrifiad penodol—
- (a) gwneud datganiad sy’n anwir mewn unrhyw fanylyn perthnasol, yn fwriadol neu’n ddi-hid, neu
- 40

(b) celu yn fwriadol wybodaeth y mae'r awdurdod wedi ei gwneud yn rhesymol ofynnol iddo ei rhoi mewn cysylltiad ag arfer y swyddogaethau hynny.

- (2) Os oes unrhyw newid yn y ffeithiau sy'n berthnasol i'r achos, a hynny cyn i geisydd dderbyn hysbysiad am benderfyniad yr awdurdod tai lleol am y cais, rhaid i'r ceisydd hysbysu'r awdurdod cyn gynted â phosibl.
- (3) Rhaid i'r awdurdod egluro i bob ceisydd, mewn iaith arferol, y ddyletswydd a osodir gan is-adran (2) ac effaith is-adran (4).
- (4) Mae person sy'n methu â chydymffurfio ag is-adran (2) ar ôl derbyn yr esboniad sy'n ofynnol gan is-adran (3) yn cyflawni trosedd.
- (5) Mewn achos yn erbyn person am drosedd a gyflawnwyd o dan is-adran (4) mae'r ffaith bod gan y person esgus rhesymol am fethu â chydymffurfio yn amddiffyniad.
- (6) Mae person sy'n euog o drosedd o dan yr adran hon yn agored, ar gollfarn ddiannod, i ddirwy nad yw'n uwch na lefel 4 ar y raddfa safonol.

81 Canllawiau

- (1) Wrth arfer ei swyddogaethau o dan y Bennod hon (p'un ai fel yr awdurdod tai lleol neu'r awdurdod gwasanaethau cymdeithasol lleol) rhaid i gyngor sir neu fwrdeistref sirol roi sylw i ganllawiau a roddir gan Weinidogion Cymru.
- (2) Caiff Gweinidogion Cymru –
- (a) rhoi canllawiau naill ai yn gyffredinol neu i awdurdodau o ddisgrifiadau penodedig;
- (b) diwygio'r canllawiau drwy roi canllawiau pellach o dan yr adran hon;
- (c) tynnu'r canllawiau yn ôl drwy roi canllawiau pellach o dan yr adran hon neu drwy hysbysiad.
- (3) Rhaid i Weinidogion Cymru gyhoeddi unrhyw ganllawiau neu hysbysiad o dan yr adran hon.

82 Dehongli'r Bennod hon a mynegai o ymadroddion wedi eu diffinio

Yn y Bennod hon –

mae i "angen blaenoriaethol am lety" ("*priority need for accommodation*") yr ystyr a roddir gan adran 55;

ystyr "awdurdod gwasanaethau cymdeithasol" ("*social services authority*") –

- (a) mewn perthynas â Chymru, yw cyngor sir neu fwrdeistref sirol wrth arfer ei swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol, o fewn ystyr adran 119 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2013, a
- (b) mewn perthynas â Lloegr, yw awdurdod lleol at ddibenion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol Awdurdodau Lleol 1970, fel y'i diffinnir yn adran 1 o'r Ddeddf honno,

ond mae cyfeiriad at "awdurdod gwasanaethau cymdeithasol" i'w ddehongli fel cyfeiriad at awdurdod gwasanaethau cymdeithasol ar gyfer ardal yng Nghymru yn unig, oni bai bod y Rhan hon yn darparu'n benodol fel arall;

ystyr "awdurdod tai lleol" ("*local housing authority*") –

- (a) mewn perthynas â Chymru, yw cyngor sir neu fwrdeistref sirol, a
- (b) mewn perthynas â Lloegr, yw cyngor dosbarth, cyngor bwrdeistref yn Llundain, Cyngor Cyffredin Dinas Llundain neu Gyngor Ynysoedd Scilly,

ond mae cyfeiriad at "awdurdod tai lleol" i'w ddehongli fel cyfeiriad at awdurdod tai lleol ar gyfer ardal yng Nghymru yn unig, oni bai bod y Bennod hon yn darparu yn benodol fel arall;

mae i "camdriniaeth" ("*abuse*") yr ystyr a roddir gan adran 43(2);

mae i "camdriniaeth domestig" ("*domestic abuse*") yr ystyr a roddir gan adran 43(2);

mae i "ceisydd" ("*applicant*") yr ystyr a roddir gan adran 48(3);

mae i "cysylltiedig" ("*associated*") (mewn perthynas â pherson) yr ystyr a roddir gan adran 44;

ystyr "cymorth o dan y Bennod hon" ("*help under this Chapter*") yw budd unrhyw swyddogaeth o dan adrannau 52, 54, 56, neu 58;

mae i "cynorthwyo i sicrhau" ("*help to secure*"), mewn perthynas â sicrhau bod llety addas ar gael, neu nad yw'n peidio â bod ar gael, i'w feddiannu, yr ystyr a roddir gan adran 51;

mae i "cysylltiad lleol" ("*local connection*") yr ystyr a roddir gan adran 64;

ystyr "deddfiad" ("*enactment*") yw deddfiad (pryd bynnag y'i deddfwyd neu y'i gwnaed) a gynhwysir yn y canlynol, neu mewn offeryn a wnaed o dan y canlynol

(a) Deddf Seneddol,

(b) Mesur neu Ddeddf gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru;

mae i "digartref" ("*homeless*") yr ystyr a roddir gan adran 41 ac mae "digartrefedd" ("*homelessness*") i'w ddehongli yn unol â hynny;

mae i "digartref yn fwriadol" ("*intentionally homeless*") yr ystyr a roddir gan adran 60;

ystyr "landlord preifat" ("*private landlord*") yw landlord nad yw o fewn adran 80(1) o Ddeddf Tai 1985 (yr amod landlord ar gyfer tenantiaethau diogel);

mae i "llety sydd ar gael i'w feddiannu" ("*accommodation available for occupation*") yr ystyr a roddir gan adran 42;

mae i "o dan fygythiad o ddigartrefedd" ("*threatened with homelessness*") yr ystyr a roddir gan adran 41(4);

mae i "person cyfyngedig" ("*restricted person*") yr ystyr a roddir gan 49(5);

mae i "rhesymol parhau i feddiannu llety" ("*reasonable to continue to occupy accommodation*") yr ystyr a roddir gan adran 43;

mae i "tenantiaeth sicr" ("*assured tenancy*") a "tenantiaeth fyrddaliol sicr" ("*assured shorthold tenancy*") yr ystyr a roddir gan Ran 1 o Ddeddf Tai 1988;

ystyr "rhagnodedig" ("*prescribed*") yw wedi ei ragnodi mewn rheoliadau a wnaed gan Weinidogion Cymru;

ystyr “yn gymwys i gael cymorth” (“eligible for help”) yw nad yw cymorth o dan y Bennod hon wedi ei wahardd gan Atodlen 2.

83 Diwygiadau canlyniadol

Mae Rhan 1 o Atodlen 3 yn gwneud diwygiadau canlyniadol sy’n berthnasol i’r Rhan hon.

RHAN 3

SIPSIWN A THEITHWYR

Cwrdd ag anghenion llety

84 Asesu anghenion llety

- (1) Rhaid i awdurdod tai lleol, ym mhob cyfnod adolygu, gynnal asesiad o anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr sy’n preswyllo yn ei ardal neu sy’n cyrchu yno.
- (2) Wrth gynnal asesiad o dan is-adran (1) rhaid i awdurdod tai lleol ymgynghori â’r cyfryw bobl sy’n briodol yn ei farn ef.
- (3) Yn is-adran (1), ystyr “cyfnod adolygu” yw –
 - (a) y cyfnod hwnnw o flwyddyn sy’n dechrau pan ddaw’r adran hon i rym, a
 - (b) pob cyfnod dilynol o 5 mlynedd.
- (4) Caiff Gweinidogion Cymru ddiwygio is-adran (3)(b) drwy orchymyn.

85 Adroddiad yn dilyn asesiad

- (1) Ar ôl cynnal asesiad rhaid i awdurdod tai lleol baratoi adroddiad sydd –
 - (a) yn rhoi manylion ynghylch y modd y cynhaliwyd yr asesiad;
 - (b) yn cynnwys crynodeb o –
 - (i) yr ymgynghoriad a gynhaliodd mewn cysylltiad â’r asesiad, a
 - (ii) yr ymatebion (os y’u cafwyd) i’r ymgynghoriad hwnnw;
 - (c) yn rhoi manylion ynghylch yr anghenion llety a nodwyd gan yr asesiad.
- (2) Rhaid i awdurdod tai lleol gyflwyno’r adroddiad i Weinidogion Cymru er mwyn iddynt gymeradwyo asesiad yr awdurdod.
- (3) Caiff Gweinidogion Cymru –
 - (a) cymeradwyo’r asesiad fel y’i cyflwynwyd;
 - (b) cymeradwyo’r asesiad gydag addasiadau;
 - (c) gwrthod yr asesiad.
- (4) Os bydd Gweinidogion Cymru yn gwrthod yr asesiad, rhaid i’r awdurdod tai lleol –
 - (a) diwygio ac ailgyflwyno ei asesiad i’w gymeradwyo gan Weinidogion Cymru o dan is-adran (3); neu

(b) cynnal asesiad arall (yn yr achos hwn bydd adran 84(2) a'r adran hon yn gymwys eto, fel pe bai'r asesiad yn cael ei gynnal o dan adran 84(1)).

(5) Rhaid i awdurdod tai lleol gyhoeddi asesiad a gymeradwywyd gan Weinidogion Cymru o dan yr adran hon.

5 **86 Dyletswydd i gwrdd ag anghenion asesedig**

(1) Os yw asesiad cymeradwy awdurdod tai lleol yn nodi anghenion o fewn ardal yr awdurdod mewn perthynas â darparu safleoedd lle mae modd gosod cartrefi symudol, rhaid i'r awdurdod arfer ei bwerau o dan adran 56 o Ddeddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013 (y pŵer i ddarparu safleoedd ar gyfer cartrefi symudol) i'r graddau y bo'n angenrheidiol i gwrdd â'r anghenion hynny.

(2) Ond nid yw is-adran (1) yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod tai lleol ddarparu mewn safleoedd ar gyfer gosod cartrefi symudol, neu mewn cysylltiad â hwy, fannau gweithio a chyfleusterau ar gyfer cynnal gweithgareddau a wneir fel arfer gan Sipsiwn a Theithwyr.

(3) Mae'r cyfeiriad yn is-adran (1) at asesiad cymeradwy awdurdod tai lleol yn gyfeiriad at asesiad mwyaf diweddar yr awdurdod o anghenion llety a gymeradwywyd gan Weinidogion Cymru o dan adran 85(3).

87 Methiant i gydymffurfio â'r ddyletswydd o dan adran 86

(1) Os yw Gweinidogion Cymru wedi eu bodloni bod awdurdod tai lleol wedi methu â chydymffurfio â'r ddyletswydd a osodir gan adran 86 caniateir iddynt gyfarwyddo'r awdurdod i arfer ei bwerau o dan adran 56 o Ddeddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013 i'r graddau y bo'n angenrheidiol er mwyn cwrdd â'r anghenion a nodwyd yn ei asesiad cymeradwy.

(2) Cyn rhoi cyfarwyddyd rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori â'r awdurdod tai lleol y byddai'r cyfarwyddyd yn berthnasol iddo.

(3) Rhaid i awdurdod tai lleol gydymffurfio â chyfarwyddyd a roddir iddo.

(4) Mae'r canlynol yn berthnasol i gyfarwyddyd a roddir o dan yr adran hon—

(a) rhaid iddo fod yn ysgrifenedig;

(b) caniateir ei amrywio neu ei ddirymu gan gyfarwyddyd pellach;

(c) gellir ei orfodi gan orchymyn gorfodi ar gais gan Weinidogion Cymru, neu ar eu rhan.

88 Darparu gwybodaeth ar gais

(1) Rhaid i awdurdod tai lleol ddarparu i Weinidogion Cymru y gyfryw wybodaeth (ar y cyfryw adegau) ag y cânt ei gwneud yn ofynnol mewn cysylltiad ag arfer eu swyddogaethau o dan y Rhan hon.

(2) Caiff Gweinidogion Cymru arfer eu pwerau o dan yr adran hon yn gyffredinol neu mewn perthynas ag achos neilltuol.

89 Canllawiau

(1) Wrth arfer ei swyddogaethau o dan y Rhan hon rhaid i awdurdod tai lleol roi sylw i unrhyw ganllawiau a roddir gan Weinidogion Cymru.

(2) Caiff Gweinidogion Cymru –

(a) rhoi canllawiau naill ai yn gyffredinol neu i awdurdodau o ddisgrifiadau penodedig;

(b) diwygio'r canllawiau drwy roi canllawiau pellach o dan yr adran hon;

(c) tynnu'r canllawiau yn ôl drwy roi canllawiau pellach neu drwy hysbysiad.

(3) Rhaid i Weinidogion Cymru gyhoeddi unrhyw ganllawiau neu hysbysiad o dan yr adran hon.

90 Dyletswyddau mewn perthynas â strategaethau tai

(1) Mae'r adran hon yn gymwys lle bo'n ofynnol o dan adran 87 of Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 i awdurdod tai lleol fod â strategaeth mewn perthynas â chwrdd ag anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr sy'n preswyllo yn ei ardal neu sy'n cyrchu yno.

(2) Rhaid i'r awdurdod tai lleol –

(a) rhoi sylw i unrhyw ganllawiau a roddir gan Weinidogion Cymru wrth baratoi ei strategaeth;

(b) ystyried y strategaeth wrth arfer ei swyddogaethau (gan gynnwys swyddogaethau sy'n arferadwy heblaw fel awdurdod tai lleol).

Cyffredinol

91 Dehongli

Yn y Rhan hon—

mae “anghenion llety” (“*accommodation needs*”) yn cynnwys anghenion mewn perthynas â darparu safleoedd lle mae modd gosod cartrefi symudol, ond nid yw’n gyfyngedig iddynt;

mae gan “cartref symudol” (“*mobile home*”) yr ystyr a roddir gan adran 60 o Ddeddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013;

ystyr “Sipsiwn a Theithwyr” (“*Gypsies and Travellers*”) yw—

(a) personau sy’n arfer ffordd nomadig o fyw, beth bynnag fo’u hil neu eu tarddiad, gan gynnwys—

(i) personau sydd, ar sail eu hanghenion addysg, eu hanghenion iechyd neu eu henaint eu hunain, neu anghenion addysg, anghenion iechyd neu henaint eu teulu neu ddibynnydd, ac ar y sail honno yn unig, wedi rhoi’r gorau i deithio dros dro neu yn barhaol, a

(ii) aelodau o grŵp trefnedig o siwemyn teithiol neu bersonau sy’n rhan o syrcau teithiol (p’un a ydynt yn cyd-deithio mewn grŵp o’r fath ai peidio); a

(b) unrhyw bersonau eraill sydd â thraddodiad diwylliannol o nomadiaeth neu o fyw mewn cartref symudol.

92 Pŵer i ddiwygio’r diffiniad o Sipsiwn a Theithwyr

(1) Caiff Gweinidogion Cymru drwy orchymyn ddiwygio’r diffiniad o Sipsiwn a Theithwyr yn adran 91 drwy—

(a) ychwanegu disgrifiad o bersonau;

(b) addasu disgrifiad o bersonau;

(c) dileu disgrifiad o bersonau.

(2) Caiff gorchymyn o dan yr adran hon hefyd wneud ba bynnag ddiwygiadau i Ddeddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013 ag y bydd Gweinidogion Cymru yn eu hystyried yn angenrheidiol neu’n briodol o ganlyniad i newid i’r diffiniad a grybwyllir yn is-adran (1).

93 Diwygiadau canlyniadol

Mae Rhan 2 o Atodlen 3 yn gwneud diwygiadau canlyniadol mewn perthynas â’r Rhan hon.

RHAN 4**SAFONAU AR GYFER TAI CYMDEITHASOL**

Safonau ar gyfer tai a ddarperir gan awdurdodau tai lleol

94 Safonau

- 5 (1) Caiff Gweinidogion Cymru osod safonau i'w bodloni gan awdurdodau tai lleol mewn cysylltiad ag—
- (a) ansawdd y llety a ddarperir gan awdurdodau tai lleol ar gyfer tai;
 - (b) rhent ar gyfer y cyfryw lety;
 - (c) ffioedd gwasanaeth ar gyfer y cyfryw lety.
- 10 (2) Caiff safonau a osodir o dan is-adran (1) ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau tai lleol gydymffurfio â rheolau a bennir yn y safonau.
- (3) Caiff rheolau am rent neu ffioedd gwasanaeth gynnwys, ymhlith pethau eraill, ddarpariaeth ar gyfer lefelau isaf neu lefelau uchaf—
- (a) rhent neu ffioedd gwasanaeth,
 - 15 (b) cynnydd neu ostyngiad mewn rhent neu ffioedd gwasanaeth.
- (4) Caiff Gweinidogion Cymru—
- (a) adolygu'r safonau drwy ddyroddi safonau pellach o dan yr adran hon;
 - (b) tynnu'r safonau yn ôl drwy ddyroddi safonau pellach o dan yr adran hon neu drwy hysbysiad.
- 20 (5) Rhaid i Weinidogion Cymru gyhoeddi safonau neu hysbysiadau o dan yr adran hon.

95 Canllawiau

- (1) Caiff Gweinidogion Cymru rhoi canllawiau—
- (a) sy'n berthnasol i fater yr eir i'r afael ag ef mewn safon o dan adran 94, a
 - (b) yn ymhelaethu ar y safon.
- 25 (2) Caiff Gweinidogion Cymru roi sylw i'r canllawiau wrth ystyried a yw safonau wedi cael eu bodloni.
- (3) Caiff Gweinidogion Cymru—
- (a) adolygu'r canllawiau drwy roi canllawiau pellach o dan yr adran hon;
 - (b) tynnu'r canllawiau'n ôl drwy roi canllawiau pellach o dan yr adran hon neu drwy hysbysiad.
- 30 (4) Rhaid i Weinidogion Cymru gyhoeddi unrhyw ganllawiau neu hysbysiad o dan yr adran hon.

96 Ymgynghori ar safonau a chanllawiau

- 35 Cyn gosod, adolygu neu dynnu'n ôl safonau o dan adran 94 neu ddyroddi, adolygu neu dynnu'n ôl ganllawiau o dan adran 95, rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori ag—

- (a) un neu ragor o gyrff yr ymddengys iddynt eu bod yn cynrychioli buddiannau awdurdodau tai lleol,
- (b) un neu ragor o gyrff yr ymddengys iddynt eu bod yn cynrychioli buddiannau tenantiaid, ac
- (c) unrhyw bersonau eraill y mae Gweinidogion Cymru yn ystyried ei bod yn briodol ymgynghori â hwy.

97 Gwybodaeth am gydymffurfiad â safonau

Rhaid i awdurdod tai lleol ddarparu i Weinidogion Cymru unrhyw wybodaeth sy'n ofynnol ganddynt mewn perthynas â chydymffurfiad yr awdurdod â safonau a osodir o dan adran 94.

98 Pwerau mynediad

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys pan ymddengys i Weinidogion Cymru y gallai awdurdod tai lleol fod yn methu â chynnal a chadw neu atgyweirio unrhyw fangre yn unol â safonau a osodir o dan adran 94 neu ganllawiau a ddyroddir o dan adran 95.
- (2) Caiff person a awdurdodir gan Weinidogion Cymru ar unrhyw adeg resymol, gan roi dim llai na 28 o ddiwrnodau o rybudd o'i fwriad i'r awdurdod tai lleol dan sylw, fynd i unrhyw fangre o'r fath at ddiben arolygu ac archwilio.
- (3) Pan roddir y cyfryw rybudd i awdurdod tai lleol, rhaid i'r awdurdod roi dim llai na saith niwrnod o rybudd o'r arolwg a'r archwiliad arfaethedig i feddiannwr neu feddianwyr y fangre.
- (4) Rhaid i awdurdodiad at ddibenion yr adran hon fod yn ysgrifenedig gan ddatgan y diben neu'r dibenion penodol dros awdurdodi mynediad a rhaid, os yw hynny'n ofynnol, ei ddangos ar gyfer ei archwilio gan y meddiannwr neu unrhyw un sy'n gweithredu ar ei ran.
- (5) Rhaid i Weinidogion Cymru roi copi o unrhyw arolwg a gynhelir wrth arfer y pwerau a roddir gan yr adran hon i'r awdurdod tai lleol dan sylw.
- (6) Caiff Gweinidogion Cymru ei gwneud yn ofynnol i'r awdurdod tai lleol dan sylw dalu y cyfryw swm y bydd Gweinidogion Cymru yn ei benderfynu tuag at gostau cynnal unrhyw arolwg o dan yr adran hon.

99 Arfer pwerau ymyrryd

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo Gweinidogion Cymru yn penderfynu –
 - (a) p'un a i arfer pŵer ymyrryd,
 - (b) pa bŵer ymyrryd i'w arfer, neu
 - (c) sut i arfer pŵer ymyrryd.
- (2) Rhaid i Weinidogion Cymru ystyried –
 - (a) a yw methiant neu fethiant tebygol i fodloni'r safon yn ddigwyddiad rheolaidd neu'n ddigwyddiad unigol, neu'n debygol o fod yn ddigwyddiad rheolaidd neu'n ddigwyddiad unigol;

(b) pa mor gyflym y mae angen mynd i'r afael â'r methiant, neu'r methiant tebygol i fodloni'r safonau.

(3) Yn is-adran (1), ystyr "pŵer ymyrryd" yw pŵer sy'n arferadwy o dan adrannau 100 i 110.

5 100 **Sail ar gyfer ymyrryd**

At ddibenion y Rhan hon, y sail ar gyfer ymyrryd yw bod awdurdod tai lleol wedi methu, neu'n debygol o fethu â bodloni safon a osodir o dan adran 94 sy'n ymwneud ag ansawdd llety.

101 **Hysbysiad rhybuddio**

10 (1) Caiff Gweinidogion Cymru roi hysbysiad rhybuddio i awdurdod tai lleol os ydynt wedi eu bodloni bod y sail ar gyfer ymyrryd yn bodoli mewn perthynas â'r awdurdod.

(2) Rhaid i Weinidogion Cymru bennu pob un o'r canlynol yn yr hysbysiad rhybuddio—

(a) y rhesymau pam eu bod wedi eu bodloni bod y sail yn bodoli;

15 (b) y camau sy'n ofynnol i'r awdurdod eu cymryd er mwyn ymdrin â'r sail ar gyfer ymyrryd;

(c) y cyfnod pan fo angen i'r awdurdod gymryd y camau ("y cyfnod cydymffurfio");

(d) y camau y maent yn bwriadu eu cymryd os yw'r awdurdod yn methu â chymryd y camau gofynnol.

102 **Pŵer Gweinidogion Cymru i ymyrryd**

20 (1) Mae gan Weinidogion Cymru y pŵer i ymyrryd o dan y Rhan hon os yw—

(a) Gweinidogion Cymru wedi rhoi hysbysiad rhybuddio, a

(b) bod yr awdurdod tai lleol wedi methu â chydymffurfio, neu sicrhau cydymffurfiaeth, â'r hysbysiad er boddhad Gweinidogion Cymru o fewn y cyfnod cydymffurfio.

25 (2) Pan fo gan Weinidogion Cymru y pŵer i ymyrryd, rhaid iddynt adolygu'r amgylchiadau sy'n arwain at y pŵer.

(3) Os daw Gweinidogion Cymru i'r casgliad yr ymdriniwyd â'r sail ar gyfer ymyrryd er boddhad iddynt neu na fyddai arfer eu pwerau o dan y Rhan hon yn briodol am unrhyw reswm arall, rhaid iddynt hysbysu'r awdurdod tai lleol am eu casgliad yn ysgrifenedig.

30 (4) Mae pŵer Gweinidogion Cymru i ymyrryd yn parhau mewn effaith hyd nes iddynt roi hysbysiad o dan is-adran (3).

(5) Pan fo gan Weinidogion Cymru y pŵer i ymyrryd, nid ydynt wedi eu cyfyngu i gymryd y camau y dywedasant eu bod yn bwriadu eu cymryd mewn hysbysiad rhybuddio.

103 **Pŵer i'w gwneud yn ofynnol i awdurdod tai lleol gael gwasanaethau cynghori**

35 (1) Mae'r adran hon yn gymwys os oes gan Weinidogion Cymru y pŵer i ymyrryd.

(2) Caiff Gweinidogion Cymru gyfarwyddo'r awdurdod tai lleol i ymrwymo i gontract neu drefniant eraill â pherson penodedig, neu berson sy'n dod o fewn dosbarth penodedig, ar gyfer darparu gwasanaethau penodedig o natur gynghorol i'r awdurdod.

- (3) Caiff y cyfarwyddyd ei gwneud yn ofynnol i'r contract neu drefniant arall gynnwys telerau ac amodau penodedig.
- (4) Yn yr adran hon ac adran 104 ystyr "penodedig" yw penodedig mewn cyfarwyddyd.

5 **104 Pŵer i'w gwneud yn ofynnol i bersonau eraill gyflawni swyddogaethau ar ran yr awdurdod**

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys os oes gan Weinidogion Cymru y pŵer i ymyrryd.
- (2) Caiff Gweinidogion Cymru roi'r cyfryw gyfarwyddiadau i'r awdurdod tai lleol neu unrhyw un o'i swyddogion fel y credant sy'n briodol er mwyn sicrhau y caiff y swyddogaethau y mae'r sail ar gyfer ymyrryd yn berthnasol iddynt eu cyflawni ar ran yr awdurdod gan berson a bennir yn y cyfarwyddyd.
- (3) Caiff cyfarwyddyd o dan is-adran (2) ei gwneud yn ofynnol i unrhyw gontract neu drefniant arall a wneir gan yr awdurdod â'r person penodedig gynnwys telerau ac amodau a bennir yn y cyfarwyddyd.

10 **105 Pŵer i'w gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru neu enwebai gyflawni swyddogaethau**

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys os oes gan Weinidogion Cymru y pŵer i ymyrryd.
- (2) Caiff Gweinidogion Cymru gyfarwyddo bod y swyddogaethau y mae'r sail ar gyfer ymyrryd yn berthnasol iddynt i'w harfer gan Weinidogion Cymru neu berson a enwebir ganddynt.
- (3) Os caiff cyfarwyddyd ei wneud o dan is-adran (2), rhaid i'r awdurdod tai lleol gydymffurfio ag arweiniad Gweinidogion Cymru neu eu henwebai mewn perthynas ag arfer y swyddogaethau.

15 **106 Pŵer i gyfarwyddo arfer swyddogaethau eraill awdurdod tai lleol**

- (1) Os y cred Gweinidogion Cymru ei fod yn hwylus, caiff cyfarwyddyd o dan adran 104 neu 105 fod yn berthnasol i gyflawni swyddogaethau yr awdurdod tai lleol yn ogystal â'r swyddogaethau y mae'r sail ar gyfer ymyrryd yn berthnasol iddynt.
- (2) Caiff Gweinidogion Cymru roi sylw (ymhlith pethau eraill) i ystyriaethau ariannol wrth benderfynu a yw'n hwylus y dylai cyfarwyddyd fod yn berthnasol i swyddogaethau'r awdurdod tai lleol heblaw swyddogaethau sy'n ymwneud â'r sail ar gyfer ymyrryd.

20 **107 Pŵer cyffredinol i roi cyfarwyddiadau a chymryd camau**

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys os oes gan Weinidogion Cymru y pŵer i ymyrryd.
- (2) Os yw Gweinidogion Cymru yn credu ei bod yn briodol er mwyn ymdrin â'r sail ar gyfer ymyrryd, caiff Gweinidogion Cymru –
 - (a) rhoi cyfarwyddiadau i'r awdurdod tai lleol neu unrhyw un o'i swyddogion, neu
 - (b) cymryd unrhyw gamau eraill.

25 **108 Cyfarwyddiadau**

- (1) Rhaid i awdurdod tai lleol, neu swyddog awdurdod, sy'n ddarostyngedig i gyfarwyddyd neu arweiniad o dan y Rhan hon gydymffurfio ag ef.

- (2) Mae hyn yn cynnwys cyfarwyddyd neu arweiniad i arfer pŵer neu ddyletswydd sy'n amodol ar farn yr awdurdod neu un neu ragor o swyddogion yr awdurdod.
- (3) Mae'r canlynol yn berthnasol i gyfarwyddyd o dan y Rhan hon –
- (a) rhaid iddo fod yn ysgrifenedig;
 - (b) caniateir ei amrywio neu ei ddirymu gan gyfarwyddyd diweddarach;
 - (c) gellir ei orfodi gan orchymyn gorfodi ar gais gan Weinidogion Cymru, neu ar eu rhan.

109 Dyletswydd i gydweithredu

- (1) Rhaid i awdurdod tai lleol roi i Weinidogion Cymru ac unrhyw berson a grybwyllir yn is-adran (2) gymaint o gymorth mewn cysylltiad ag arfer swyddogaethau o dan neu yn rhinwedd y Rhan hon ag y gallant yn rhesymol ei roi.
- (2) Y personau yw –
- (a) unrhyw berson a awdurdodir at ddibenion yr adran hon gan Weinidogion Cymru;
 - (b) unrhyw berson sy'n gweithredu o dan gyfarwyddiadau o dan y Rhan hon;
 - (c) unrhyw berson sy'n cynorthwyo –
 - (i) Gweinidogion Cymru, neu
 - (ii) person a grybwyllir ym mharagraff (a) neu (b).

110 Pwerau mynediad ac archwilio

- (1) Mae gan berson sy'n dod o fewn is-adran (2) ar bob adeg resymol –
- (a) hawl mynediad i fangre yr awdurdod tai lleol (heblaw annedd) dan sylw;
 - (b) hawl i archwilio, a chymryd copïau o unrhyw gofnodion neu ddogfennau eraill a gedwir gan yr awdurdod, ac unrhyw ddogfennau eraill sy'n cynnwys gwybodaeth sy'n ymwneud â'r awdurdod, y mae'r person yn eu ystyried yn berthnasol i arfer ei swyddogaethau o dan neu yn rhinwedd y Rhan hon.
- (2) Mae'r personau canlynol yn dod o fewn yr is-adran hon –
- (a) person a bennir mewn cyfarwyddyd o dan adran 103 neu, pan fo'r cyfarwyddyd yn pennu dosbarth o bersonau, y person y mae'r awdurdod tai lleol yn ymrwymo i gontract neu drefniant eraill ag ef sy'n ofynnol yn ôl y cyfarwyddyd;
 - (b) person a bennir mewn cyfarwyddyd o dan adran 104;
 - (c) Gweinidogion Cymru yn unol â chyfarwyddyd o dan adran 105;
 - (d) person a enwebir gan gyfarwyddyd o dan adran 105
- (3) Wrth arfer yr hawl o dan is-adran (1)(b) i arolygu cofnodion neu ddogfennau eraill –
- (a) mae hawl gan berson ("P") i gael mynediad at unrhyw gyfrifiadur ac unrhyw offer neu ddeunydd cysylltiedig sy'n cael neu wedi cael eu defnyddio mewn cysylltiad â'r cofnodion neu ddogfennau eraill dan sylw, ac arolygu a gwirio eu gweithrediad, a

(b) caiff P ei gwneud yn ofynnol i'r personau canlynol ddarparu unrhyw gymorth sy'n rhesymol ofynnol gan P (gan gynnwys, ymhlith pethau eraill, sicrhau bod gwybodaeth ar gael i edrych arno neu ei gopïo ar ffurf ddarllenadwy) –

(i) y person y mae'r cyfrifiadur yn cael neu wedi cael ei ddefnyddio ganddo neu ar ei ran;

(ii) unrhyw berson sy'n gyfrifol am weithredu'r cyfrifiadur, yr offer neu'r deunydd, neu'n ymwneud mewn modd arall â'u gweithredu.

(4) Mae unrhyw gyfeiriad yn yr adran hon at berson sy'n dod o fewn is-adran (2) yn cynnwys cyfeiriad at unrhyw berson sy'n cynorthwyo'r person hwnnw.

(5) Yn yr adran hon mae "dogfen" a "chofnodion" ill dau yn cynnwys gwybodaeth a gofnodir ar unrhyw ffurf.

Ffioedd gwasanaeth ar gyfer tai cymdeithasol

111 Esemptiad o droseddau yn ymwneud â ffioedd gwasanaeth ar gyfer tai cymdeithasol

Yn adran 25 o Ddeddf Landlord a Tenant 1985, ar ôl is-adran (2) mewnosoder –

"(3) Subsection (1) does not apply where the person is –

(a) a local authority for an area in Wales, or

(b) a registered social landlord."

112 Cymhwyso dyletswyddau sy'n ymwneud â ffioedd gwasanaeth i denantiaethau awdurdod lleol

Yn adran 26(1) o Ddeddf Landlord a Tenant 1985, ar ôl "a local authority" mewnosoder "for an area in England".

Cyffredinol

113 Diwygiadau canlyniadol

Mae Rhan 3 o Atodlen 3 yn gwneud diwygiadau canlyniadol mewn perthynas â'r Rhan hon.

RHAN 5

CYLLID TAI

Cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai

114 Diddymu cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai

(1) Mae'r adran hon yn darparu ar gyfer diddymu'r cymhorthdal sy'n daladwy mewn perthynas â Chyfrifon Refeniw Tai awdurdodau tai lleol o dan Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989.

(2) Mae'r Deddf honno wedi ei diwygio fel a ganlyn.

(3) Yn Rhan 6 (Cyllid Tai) –

- (a) hepgorer adran 79 (cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai);
- (b) hepgorer adran 80 (cyfrifo cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai);
- (c) hepgorer adran 80ZA (symiau cymhorthdal negyddol a fo'n daladwy i berson priodol);
- 5 (d) hepgorer adran 80A (penderfyniad terfynol ynglŷn â'r swm o gymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai);
- (e) hepgorer adran 80B (cytundebau i eithrio awdurdodau neu eiddo penodol);
- (f) hepgorer adran 85 (y pŵer i gael gwybodaeth);
- (g) hepgorer adran 86 (adennill cymhorthdal mewn rhai achosion).
- 10 (4) Yn Atodlen 4 (cadw'r Cyfrif Refeniw Tai) –
- (a) yn Rhan 1 (credydau i'r Cyfrif), hepgorer Eitem 3 (cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai);
- (b) yn Rhan 2 (debydau i'r Cyfrif), hepgorer Eitem 5 (symiau sy'n daladwy o dan adran 80ZA);
- 15 (c) yn Rhan 3 (achosion arbennig), hepgorer paragraff 2 (balans credyd pan nad yw cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai yn daladwy).

Taliadau mewn perthynas â Chyfrifon Refeniw Tai

115 Taliadau setlo

- (1) Caiff Gweinidogion Cymru wneud dyfarniad sy'n darparu ar gyfer cyfrifo swm taliad mewn perthynas â phob awdurdod tai lleol sy'n cadw Cyfrif Refeniw Tai.
- (2) Cyfeirir at daliad o'r math a grybwyllir yn is-adran (1) yn y Rhan hon fel "taliad setlo".
- (3) Caiff dyfarniad o dan yr adran hon ddarparu ar gyfer cyfrifo'r swm cyfan neu ran o'r swm yn unol â fformiwla neu fformiwla'u.
- (4) Wrth benderfynu ar fformiwla at y diben hwn, caiff Gweinidogion Cymru gynnwys newidynnau sy'n cael eu ffurfio gan gyfeirio at y cyfryw faterion y maent yn eu hystyried yn briodol.
- 25 (5) Caiff dyfarniad o dan yr adran hon ddarparu bod effaith y cyfrifiad mewn perthynas ag awdurdod tai lleol fel a ganlyn –
- (a) bod yn rhaid i Weinidogion Cymru wneud taliad setlo i'r awdurdod tai lleol,
- 30 (b) bod yn rhaid i'r awdurdod tai lleol wneud taliad setlo i Weinidogion Cymru, neu
- (c) mai dim yw swm taliad setlo yng nghyswllt yr awdurdod hwnnw.
- (6) Nid yw is-adrannau (3), (4) a (5) yn cyfyngu ar gyffredinolrwydd y pŵer a roddir gan is-adran (1).

116 Taliadau pellach

- 35 (1) Os oes taliad setlo wedi ei wneud mewn perthynas ag awdurdod tai lleol, caiff Gweinidogion Cymru, o bryd i'w gilydd, ddyfarnu bod yn rhaid gwneud taliad pellach a gyfrifir yn unol â'r dyfarniad –
- (a) gan Weinidogion Cymru i'r awdurdod tai lleol, neu

(b) gan yr awdurdod tai lleol i Weinidogion Cymru.

(2) Ond ni all Gweinidogion Cymru wneud dyfarniad o dan yr adran hon ond pan fo is-adran (3) neu (4) yn gymwys.

(3) Mae'r is-adran hon yn gymwys os bu newid mewn unrhyw fater a gymerwyd i ystyriaeth wrth wneud –

(a) y dyfarniad mewn perthynas â'r taliad setlo neu gyfrifiad o dan y dyfarniad hwnnw, neu

(b) dyfarniad blaenorol o dan yr adran hon mewn perthynas â'r awdurdod tai lleol neu gyfrifiad o dan y dyfarniad hwnnw.

(4) Mae'r is-adran hon yn gymwys os yw Gweinidogion Cymru wedi eu bodloni y cafodd gwall ei ddwyn i ystyriaeth wrth wneud unrhyw benderfyniad neu gyfrifiad o'r math a grybwyllir yn is-adran (3).

(5) Caniateir amrywio neu ddirymu dyfarniad o dan yr adran hon gan ddyfarniad dilynol.

117 Darpariaeth atodol ynghylch taliadau

(1) Rhaid gwneud taliad o dan y Rhan hon yn y cyfryw randaliadau, ar y cyfryw adegau ac yn unol â'r cyfryw drefniadau a benderfynir gan Weinidogion Cymru.

(2) Rhaid i awdurdod tai lleol ddarparu unrhyw wybodaeth y bydd Gweinidogion Cymru yn gofyn amdani wrth wneud taliad o dan y Rhan hon.

(3) Caiff Gweinidogion Cymru godi llog ar awdurdod tai lleol, ar y cyfryw gyfraddau ac am y cyfryw gyfnodau a benderfynir gan Weinidogion Cymru, ar unrhyw swm a fo'n daladwy gan yr awdurdod tai lleol o dan y Rhan hon nas talwyd erbyn yr adeg a benderfynwyd ar gyfer y taliad o dan yr adran hon.

(4) Caiff Gweinidogion Cymru godi swm ar awdurdod tai lleol a fo'n gyfwerth ag unrhyw gostau ychwanegol yr aeth Gweinidogion Cymru iddynt o ganlyniad i unrhyw swm a fo'n daladwy gan yr awdurdod tai lleol o dan y Rhan hon nas talwyd erbyn yr adeg a benderfynwyd ar gyfer y taliad o dan yr adran hon.

(5) Rhaid i daliad o dan y Rhan hon ac eithrio taliad o dan is-adrannau (3) neu (4) –

(a) os y'i gwneir gan awdurdod tai lleol, gael ei drin gan yr awdurdod fel gwariant cyfalaf at ddibenion Pennod 1 o Ran 1 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003;

(b) os y'i gwneir i awdurdod tai lleol, gael ei drin gan yr awdurdod fel derbyniad cyfalaf at ddibenion y Bennod honno.

(6) Caiff dyfarniad o dan y Rhan hon ei gwneud hi'n ofynnol i daliad i awdurdod tai lleol a wneir o dan y Rhan hon gael ei ddefnyddio gan yr awdurdod at ddiben a bennir yn y dyfarniad.

(7) Rhaid i awdurdod tai lleol y mae gofyniad o'r fath yn gymwys iddo gydymffurfio â'r gofyniad.

(8) Yn Atodlen 4 i Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 (cadw'r Cyfrif Refeniw Tai), yn Rhan 2 (debydau i'r cyfrif) wedi Eitem 5A (symiau sy'n daladwy o dan adran 170 o Ddeddf Lleoliaeth 2011) mewnosoder –

“Item 5B: sums payable under section 117 of the Housing (Wales) Act 2014

Sums payable for the year to the Welsh Ministers under section 117(3) or (4) of the Housing (Wales) Act 2014 (interest etc charged as a result of late payment of settlement payments etc).”

5

Darpariaeth gyffredinol

118 Darparu gwybodaeth ar gais

- (1) Rhaid i awdurdod tai lleol ddarparu i Weinidogion Cymru y gyfryw wybodaeth y caiff Gweinidogion Cymru ei phennu at ddibenion galluogi Gweinidogion Cymru i arfer swyddogaethau o dan y Rhan hon.
- (2) Caiff Gweinidogion Cymru arfer eu pwerau o dan yr adran hon yn gyffredinol neu mewn perthynas ag achos neilltuol.
- (3) Os bydd awdurdod tai lleol yn peidio â chydymffurfio â'r adran hon cyn pen unrhyw gyfnod y caiff Gweinidogion Cymru ei bennu, caiff Gweinidogion Cymru arfer swyddogaethau o dan y Rhan hon ar sail unrhyw ragdybiaethau ac amcangyfrifon y mae Gweinidogion Cymru yn gweld yn dda.

119 Dyfarniadau o dan y Rhan hon

- (1) Caiff dyfarniad o dan y Rhan hon wneud gwahanol ddarpariaeth ar gyfer gwahanol achosion neu ddisgrifiadau o achos, gan gynnwys gwahanol ddarpariaeth –
- (a) ar gyfer gwahanol ardaloedd;
- (b) ar gyfer gwahanol awdurdodau tai lleol;
- (c) ar gyfer gwahanol ddisgrifiadau o awdurdod tai lleol.
- (2) Cyn gwneud dyfarniad o dan y Rhan hon sy'n ymwneud â phob awdurdod tai lleol neu ddisgrifiad o awdurdod tai leol, rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori ag unrhyw –
- (a) gynrychiolwyr llywodraeth leol yng Nghymru, a
- (b) personau eraill,
- ag y bo'n briodol ym marn Gweinidogion Cymru.
- (3) Cyn gwneud dyfarniad o dan y Rhan hon sy'n ymwneud ag awdurdod tai lleol neilltuol, rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori â'r awdurdod tai lleol hwnnw.
- (4) Cyn gynted ag y bo'n ymarferol wedi gwneud dyfarniad o dan y Rhan hon, rhaid i Weinidogion Cymru anfon copi o'r dyfarniad at yr awdurdod neu'r awdurdodau tai lleol y mae'n ymwneud â hwy.
- (5) Mae is-adrannau (4) i (7) o adran 87 o Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 (defnyddio dulliau cyfathrebu electronig i anfon copïau o ddyfarniadau) yn berthnasol i ddyfarniad o dan y Rhan hon fel ag y maent yn berthnasol i ddyfarniad a wneir gan Weinidogion Cymru o dan Ran 6 o'r Ddeddf honno.

RHAN 6

CANIATÁU I GYMDEITHASAU TAI CWBL GYDFUDDIANNOL ROI
TENANTIAETHAU SICR**120 Diwygio Atodlen 1 i Ddeddf Tai 1988**

- 5 (1) Mae Atodlen 1 i Ddeddf Tai 1988 (tenantiaethau na allant fod yn denantiaethau sicr) wedi ei diwygio fel a ganlyn.
- (2) Ym mharagraff 12(1)(h), ar ôl “association” mewnosoder “, unless the tenancy is one which is excluded from this sub-paragraph by sub-paragraph (3) below”.
- (3) Ar ôl paragraff 12(2) mewnosoder –
- 10 “(3) A tenancy is excluded from sub-paragraph (1) if all of the following requirements are met –
- (a) the interest of the landlord belongs to a fully mutual housing association;
 - (b) the dwelling-house is in Wales;
 - 15 (c) the tenancy is granted on or after the date on which this sub-paragraph comes into force;
 - (d) the tenancy is in writing;
 - (e) before the tenancy is granted, the landlord has served on the person who is to be the tenant a notice stating that the tenancy is to be excluded from sub-paragraph (1);
 - 20 (f) the tenancy states that it is excluded from sub-paragraph (1).”

121 Diwygio Atodlen 2 i Ddeddf Tai 1988

Yn Rhan 1 o Atodlen 2 i Ddeddf Tai 1988 (sail lle mae’n rhaid i lys orchymyn meddiant o anhedd-dai sy'n cael eu gosod dan denantiaethau sicr), ar ôl Ground 2 mewnosoder –

“Ground 2A

The dwelling-house is subject to a mortgage granted, at any time, by a fully mutual housing association and –

- (a) the dwelling-house is in Wales;
- (b) the tenancy was granted by a fully mutual housing association;
- 30 (c) the mortgagee is entitled to exercise a power of sale conferred on the mortgagee by the mortgage or by section 101 of the Law of Property Act 1925;
- (d) the mortgagee requires possession of the dwelling-house for the purpose of disposing of it with vacant possession in exercise of that power;
- 35 (e) not later than the beginning of the tenancy the landlord gave notice in writing to the tenant that possession might be

recovered on this ground;
and for the purposes of this ground “mortgage” includes a charge and
“mortgagee” is to be construed accordingly.”

RHAN 7

Y DRETH GYNGOR AR GYFER ANHEDDAU GWAG

122 Swm y dreth sy'n daladwy ar gyfer anheddau gwag

- (1) Mae Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 wedi ei diwygio fel a ganlyn.
- (2) Ar ôl adran 12 (gostyngiadau: darpariaeth arbennig ar gyfer Cymru), mewnosoder –

“12A Higher amount for long-term empty dwellings: Wales

- (1) For any financial year, a billing authority in Wales may by determination provide in relation to its area that if on any day a dwelling is a long-term empty dwelling –
 - (a) the discount under section 11(2)(a) does not apply, and
 - (b) the amount of council tax payable in respect of that dwelling and that day is increased by 50%.
- (2) The Welsh Ministers may, by regulations, prescribe one or more classes of dwelling in relation to which a billing authority may not make a determination under this section.
- (3) A class of dwellings may be prescribed under subsection (2) by reference to such factors as the Welsh Ministers think fit and may, amongst other factors, be prescribed by reference to –
 - (a) the physical characteristics of, or other matters relating to, dwellings;
 - (b) the circumstances of, or other matters relating to, any person who is liable to the amount of council tax concerned.
- (4) Where a determination under this section has effect in relation to a class of dwellings –
 - (a) the billing authority may not make a determination under section 12(3) or (4) in relation to that class, and
 - (b) any determination that has been made under section 12(3) or (4) ceases to have effect in relation to that class.
- (5) A billing authority may make a determination varying or revoking a determination under this section for a financial year, but only before the beginning of the year.
- (6) Where a billing authority makes a determination under this section it must publish a notice of the determination in at least one newspaper circulating in its area.

- (7) The notice must be published before the end of the period of 21 days beginning with the date of the determination.
- (8) The validity of a determination is not affected by a failure to comply with subsection (6) or (7).
- 5 (9) For the purposes of this section, a dwelling is a “long-term empty dwelling” on any day if for a continuous period of at least 1 year ending with that day –
- (a) it has been unoccupied, and
- (b) it has been substantially unfurnished.
- 10 (10) In determining whether a dwelling is a long-term empty dwelling, no account is to be taken of –
- (a) any period which pre-dates the coming into force of this section;
- (b) any one or more periods of not more than 6 weeks during
- 15 which one or both of the conditions in subsection (9) are not met.
- (11) The Welsh Ministers may, by regulations, substitute a different period, of not less than 6 weeks, for the period which is for the time being specified in subsection (10)(b).
- 20 (12) A statutory instrument containing regulations made under this section is subject to annulment in pursuance of a resolution of the National Assembly for Wales.”
- (3) Mae Rhan 4 o Atodlen 3 yn gwneud diwygiadau canlyniadol mewn perthynas â’r Rhan hon.

RHAN 8

AMRYWIOL A CHYFFREDINOL

Amrywiol

123 **Mân ddiwygiadau i Ddeddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013**

Mae Rhan 5 o Atodlen 3 yn gwneud mân ddiwygiadau i Ddeddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013.

Cyffredinol

124 **Gorchmynion a rheoliadau**

- (1) Mae pŵer i wneud gorchmyn neu reoliadau o dan y Ddeddf hon i’w arfer drwy offeryn statudol.
- 35 (2) Mae pŵer i wneud gorchmyn neu reoliadau o dan y Ddeddf hon yn cynnwys pŵer –
- (a) i wneud darpariaeth wahanol ar gyfer gwahanol achosion neu ddsbarthiadau o achosion, gwahanol ardaloedd neu at wahanol ddibenion;

- (b) i wneud darpariaeth wahanol yn gyffredinol neu yn ddarostyngedig i esemptiadau neu eithriadau penodedig neu mewn perthynas ag achosion penodol neu ddsbarthiadau o achosion yn unig;
- (c) i wneud y gyfryw ddarpariaeth gysylltiedig, atodol, ganlyniadol, ddarfodol, drosiannol neu arbed ag y gwêl y person sy'n gwneud y gorchymyn neu'r rheoliadau yn dda.
- (3) Ni chaniateir gwneud offeryn statudol sy'n cynnwys unrhyw un neu ragor o'r canlynol oni bai bod drafft o'r offeryn wedi ei osod gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru, a'i gymeradwyo ganddo drwy benderfyniad –
- (a) yn Rhan 1, gorchymyn a wneir o dan adran 2(4), 6(4) neu 11(6);
- (b) yn Rhan 2 –
- (i) gorchymyn a wneir o dan adran 43(5), 45(3), 55(3), 63(5)(b)(i), 63(8) neu 64(4);
- (ii) rheoliadau a wneir o dan adran 61(1) a rheoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru o dan baragraff 1 o Atodlen 2;
- (c) yn Rhan 3, gorchymyn a wneir o dan adran 84 neu 92;
- (d) yn y Rhan hon, rheoliadau a wneir o dan adran 126 sy'n diwygio neu'n diddymu unrhyw ddarpariaeth mewn Deddf Seneddol neu Fesur neu Ddeddf gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.
- (4) Mae unrhyw offeryn statudol arall sy'n cynnwys gorchymyn neu reoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru o dan y Ddeddf hon ac eithrio gorchymyn a wneir o dan adran 28(7) yn ddarostyngedig i gael ei ddiddymu yn unol â phenderfyniad gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.
- (5) Ni chaniateir gwneud offeryn statudol sy'n cynnwys gorchymyn a wneir o dan adran 63(5)(b)(ii) oni bai bod drafft o'r offeryn wedi ei osod gerbron, a'i gymeradwyo drwy benderfyniad –
- (a) dau Dŷ'r Senedd, a
- (b) Cynulliad Cenedlaethol Cymru.
- (6) Ni chaniateir gwneud offeryn statudol sy'n cynnwys rheoliadau a wneir gan yr Ysgrifennydd Gwladol o dan baragraff 1 o Atodlen 2 oni bai bod drafft o'r offeryn statudol wedi ei osod gerbron dau Dŷ'r Senedd, a'i gymeradwyo ganddynt drwy benderfyniad.
- (7) Nid yw'r adran hon yn gymwys i orchymyn a wneir o dan adran 127 (cychwyn).

125 Ystyr awdurdod tai lleol

Yn y Ddeddf hon ystyr "awdurdod tai lleol" yw cyngor sir neu fwrdeistref sirol yng Nghymru, ac mae ystyr estynedig iddo at ddibenion Rhan 2 (gweler adran 82).

126 Pŵer i wneud darpariaeth ganlyniadol a throsiannol etc

- (1) Os yw Gweinidogion Cymru yn ei hystyried yn angenrheidiol neu'n hwylus at ddibenion rhoi effaith lawn i unrhyw ddarpariaeth yn y Ddeddf hon, neu o ganlyniad i roi effaith felly, cânt wneud y canlynol drwy reoliadau –

- (a) unrhyw ddarpariaeth atodol, gysylltiedig neu ganlyniadol, a
 - (b) unrhyw ddarpariaeth drosiannol neu ddarpariaeth arbed.
- (2) Caiff rheoliadau o dan yr adran hon ddiwygio, diddymu neu ddirymu (ymysg pethau eraill) unrhyw ddeddfiad.
- 5 (3) Yn yr adran hon ystyr “deddfiad” yw deddfiad (pa bryd bynnag y caiff ei ddeddfu neu ei wneud) a gynhwysir yn y canlynol, neu mewn offeryn a wneir o dan y canlynol –
- (a) Deddf Seneddol,
 - (b) Mesur neu Ddeddf gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru (gan gynnwys darpariaeth yn y Ddeddf hon).

10 **127 Cychwyn**

- (1) Daw’r darpariaethau canlynol i rym ar y diwrnod y mae’r Ddeddf hon yn derbyn Cydsyniad Brenhinol –
- (a) adran 124;
 - (b) adran 125;
 - 15 (c) yr adran hon;
 - (d) adran 128.
- (2) Bydd adrannau 115 i 119 yn Rhan 5 (Cyllid Tai) yn dod i rym ar ôl diwedd y cyfnod o 2 fis gan ddechrau gyda’r diwrnod y mae’r Ddeddf hon yn derbyn Cydsyniad Brenhinol.
- (3) Daw gweddill darpariaethau’r Ddeddf hon i rym ar ddiwrnod a bennir gan Weinidogion Cymru mewn gorchymyn a wneir drwy offeryn statudol.
- 20 (4) Caiff gorchymyn o dan yr adran hon –
- (a) pennu gwahanol ddyddiau at wahanol ddibenion;
 - (b) cynnwys y gyfryw ddarpariaeth ddarfodol, drosiannol neu arbed ag y gwêl Gweinidogion Cymru yn dda.

25 **128 Enw byr**

Enw byr y Ddeddf hon yw Deddf Tai (Cymru) 2014.

ATODLEN 1
(cyflwynir gan adran 6)

COFRESTR O DAI RHENT PREIFAT

RHAN 1

CYNNWYS COFRESTR

Landlordiaid

- 1 Rhaid i gofnod mewn cofrestr sy'n ymwneud â landlord gofnodi'r canlynol—
- (a) enw'r landlord;
 - 10 (b) os yw'r landlord yn gorff corfforaethol, cyfeiriad swyddfa gofrestredig neu brif swyddfa y landlord;
 - (c) cyfeiriad pob eiddo ar rent sy'n cael ei osod gan y landlord yn ardal yr awdurdod tai lleol;
 - (d) enw, rhif cofrestru a rhif trwydded unrhyw asiant neu berson cyfrifol a benodir
15 gan y landlord a chyfeiriad pob eiddo ar rent y mae'r penodiad yn ymwneud ag ef;
 - (e) rhif cofrestru'r landlord;
 - (f) y dyddiad pan gofrestrwyd y landlord;
 - (g) pan fo trwydded wedi cael ei rhoi i'r landlord—
 - 20 (i) y dyddiad pan roddwyd y drwydded neu y cafodd y drwydded ei hadnewyddu;
 - (ii) rhif y drwydded;
 - (iii) a yw'r drwydded wedi ei diwygio o dan adran 17, ac os ydyw y dyddiad y cafodd y diwygiad effaith;
 - 25 (iv) a yw'r drwydded wedi dod i ben heb gael ei hadnewyddu, neu wedi cael ei dirymu; ac os ydyw y dyddiad dod i ben neu ddirymu;
 - (h) yn achos landlord sy'n gorff corfforaethol, nifer y personau sy'n rheoli eiddo ar rent ar ran y landlord yn ardal yr awdurdod tai lleol;
 - (i) pan fo cais gan y landlord am drwydded wedi cael ei wrthod gan yr awdurdod tai
30 lleol—
 - (i) dyddiad y gwrthodiad;
 - (ii) a gyflwynwyd apêl yn erbyn y gwrthodiad o dan adran 20;
 - (j) pan gyflwynwyd apêl yn erbyn penderfyniad yr awdurdod tai lleol i wrthod cais, os cadarnhaodd y tribiwnlys neu'r llys benderfyniad yr awdurdod, dyddiad y penderfyniad hwnnw.

35 *Asiantau neu bersonau cyfrifol*

- 2 Rhaid i gofnod yn y gofrestr ar gyfer asiant neu berson cyfrifol gofnodi'r canlynol—

- (a) enw'r asiant neu berson cyfrifol;
- (b) cyfeiriad yr asiant neu berson cyfrifol ar gyfer gohebiaeth;
- (c) yn achos asiant, os yw'r asiant yn gorff corfforaethol, cyfeiriad swyddfa gofrestrdig neu brif swyddfa'r asiant;
- 5 (d) cyfeiriad unrhyw fangre yn ardal yr awdurdod tai lleol a ddefnyddir gan yr asiant ar gyfer rheoli eiddo ar rent;
- (e) nifer y personau sy'n rheoli eiddo ar rent ar ran yr asiant yn ardal yr awdurdod tai lleol;
- (f) rhif cofrestru'r asiant neu'r person cyfrifol;
- 10 (g) y dyddiad pan gofrestrwyd yr asiant neu'r person cyfrifol;
- (h) pan fo trwydded wedi ei rhoi i'r asiant neu berson cyfrifol gan yr awdurdod tai lleol –
- (i) y dyddiad y rhoddwyd y drwydded;
- (ii) rhif y drwydded;
- 15 (iii) a addaswyd y drwydded o dan adran 17 (ac os felly y dyddiad y cafodd y diwygiad effaith);
- (i) pan fo cais gan yr asiant neu berson cyfrifol am drwydded wedi ei gwrthod gan yr awdurdod tai lleol –
- (i) dyddiad y gwrthodiad;
- 20 (ii) a gyflwynwyd apêl yn erbyn y gwrthodiad o dan adran 20;
- (j) pan gyflwynwyd apêl yn erbyn penderfyniad yr awdurdod tai lleol i wrthod cais, os cadarnhaodd y tribiwnlys neu'r llys benderfyniad yr awdurdod, dyddiad y penderfyniad hwnnw.

RHAN 2

MYNEDIAD I GOFRESTR

- 25
- 3 (1) Rhaid i awdurdod tai lleol ddarparu'r wybodaeth yn is-baragraff (2) ar gais person os yw'r person hwnnw yn darparu cyfeiriad eiddo ar rent sydd ar y gofrestr i'r awdurdod.
- (2) Yr wybodaeth honno yw –
- 30 (a) enw landlord yr eiddo ac enw unrhyw asiant neu berson cyfrifol a benodwyd mewn perthynas â'r eiddo;
- (b) a yw'r landlord, yr asiant neu'r person cyfrifol (fel y bo'n gymwys) yn drwyddedig.
- 4 (1) Rhaid i awdurdod tai lleol ddarparu'r wybodaeth yn is-baragraff (2) ar gais person os yw'r person hwnnw yn darparu'r canlynol i'r awdurdod –
- 35 (a) enw landlord eiddo ar rent yn ardal yr awdurdod, neu
- (b) enw asiant neu berson cyfrifol a benodwyd mewn perthynas ag unrhyw eiddo o'r fath.
- (2) Yr wybodaeth honno yw –

- (a) a yw'r landlord, yr asiant neu'r person cyfrifol (fel y bo'n gymwys) yn gofrestredig;
- (b) a yw'r landlord, yr asiant neu'r person cyfrifol (fel y bo'n gymwys) yn drwyddedig.
- 5 5 (1) Rhaid i awdurdod tai lleol ddarparu'r wybodaeth yn is-baragraff (2) ar gais person os yw'r person hwnnw yn darparu'r canlynol i'r awdurdod –
- (a) rhif cofrestru neu rif trwydded landlord eiddo ar rent yn ardal yr awdurdod, neu
- (b) rhif cofrestru neu rif trwydded asiant neu berson cyfrifol a benodwyd mewn perthynas ag unrhyw eiddo o'r fath.
- 10 (2) Yr wybodaeth honno yw –
- (a) enw'r landlord a'r asiant neu'r person cyfrifol (fel y bo'n gymwys);
- (b) a yw'r landlord a'r asiant neu'r person cyfrifol (fel y bo'n gymwys) yn gofrestredig;
- (c) a yw'r landlord, yr asiant neu'r person cyfrifol (fel y bo'n gymwys) yn drwyddedig.
- 15

ATODLEN 2
(cyflwynir gan adran 47)

CYMHWYSTRA I DDERBYN CYMORTH O DAN BENNOD 2 O RAN 2

Personau nad ydynt yn gymwys i dderbyn cymorth

- 5 1 (1) Nid yw person yn gymwys i dderbyn cymorth o dan adrannau 52, 54, 56 neu 58 os yw'n berson o dramor sydd yn anghymwys am gynhorthwy tai.
- (2) Nid yw person sy'n ddarostyngedig i reolaeth fewnfudo o fewn ystyr Deddf Lloches a Mewnfudo 1996 yn gymwys am gynhorthwy tai oni bai bod y person hwnnw yn dod o fewn dosbarth a ragnodir gan reoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru neu gan yr
- 10 Ysgrifennydd Gwladol.
- (3) Ni chaiff unrhyw berson a eithrir rhag hawlogaeth i fudd-dal tai gan adran 115 o Ddeddf Mewnfudo a Lloches 1999 (eithrio rhag budd-daliadau) ei gynnwys mewn unrhyw ddosbarth a ragnodir o dan is-baragraff (1).
- (4) Caiff Gweinidogion Cymru neu'r Ysgrifennydd Gwladol ddarparu, drwy reoliadau, ar gyfer disgrifiadau eraill o bersonau sydd i'w trin fel personau o dramor sydd yn anghymwys i dderbyn cynhorthwy tai at ddiben Pennod 2 o Ran 2.
- 15 (5) Caiff person sy'n anghymwys i dderbyn cynhorthwy tai ei ddiystyru wrth benderfynu at ddibenion Pennod 2 o Ran 2 a yw person sy'n dod o dan is-baragraff (6) –
- (a) yn ddigartref neu o dan fygythiad o ddigartrefedd, neu
- 20 (b) ag angen blaenoriaethol am lety.
- (6) Mae person yn dod o fewn yr is-adran hon –
- (a) os yw'r person yn dod o fewn dosbarth a ragnodir gan reoliadau a wneir o dan is-baragraff (2), a
- 25 (b) os nad yw'r person yn wladolyn un o wladwriaethau'r Ardal Economaidd Ewropeaidd neu'r Swistir.

Ceiswyr lloches a'u dibynyddion: darpariaeth drosiannol

- 2 (1) Hyd gychwyn diddymiad adran 186 o Ddeddf Tai 1996 (ceiswyr lloches a'u dibynyddion), mae'r adran honno yn gymwys i Bennod 2 o Ran 2 o'r Ddeddf hon fel y bo'n gymwys i Ran 7 o'r Ddeddf honno.
- 30 (2) At y diben hwn, yn adran 186 o Ddeddf Tai 1996 –
- (a) dehonglir y cyfeiriad at adran 185 o'r Ddeddf honno fel cyfeiriad at baragraff 1, a
- (b) dehonglir y cyfeiriad at "this Part" fel cyfeiriad at Bennod 2 o Ran 2 o'r Ddeddf hon ac nid Rhan 7 o'r Ddeddf honno.

Yr Ysgrifennydd Gwladol yn darparu gwybodaeth

- 35 3 (1) Rhaid i'r Ysgrifennydd Gwladol, ar gais awdurdod tai lleol, ddarparu'r gyfryw wybodaeth ag sy'n ofynnol gan yr awdurdod –

- (a) o ran a yw person yn berson y mae adran 115 o Ddeddf Mewnfudo a Lloches 1999 (eithrio rhag budd-daliadau) yn gymwys iddo, a
- (b) i alluogi'r awdurdod i benderfynu a yw'r cyfryw berson yn gymwys i dderbyn cymorth o dan Bennod 2 o Ran 2.
- 5 (2) Pan roddir yr wybodaeth honno ar unrhyw ffurf ac eithrio ffurf ysgrifenedig, mae'n rhaid i'r Ysgrifennydd Gwladol gadarnhau'r wybodaeth honno yn ysgrifenedig os gwneir cais ysgrifenedig i'r Ysgrifennydd Gwladol gan yr awdurdod.
- 10 (3) Os yr ymddengys i'r Ysgrifennydd Gwladol bod unrhyw gais, penderfyniad neu newid arall mewn amgylchiadau wedi effeithio ar statws person y rhoddwyd gwybodaeth amdano yn flaenorol i awdurdod tai lleol o dan y paragraff hwn, rhaid i'r Ysgrifennydd Gwladol hysbysu'r awdurdod yn ysgrifenedig am y ffaith honno, y rheswm dros y ffaith a'r dyddiad y daeth yr wybodaeth flaenorol yn anghywir.

ATODLEN 3

(fel y'i cyflwynir gan adrannau 83, 93, 113, 122 a 123)

MÂN DDIWYGIADAU A DIWYGIADAU CANLYNIADOL

RHAN 1

DIGARTREFEDD

5

Deddf Tai 1985

1 Ym mharagraff 4 o Atodlen 1 i Ddeddf Tai 1985 (tenantiaethau na allant fod yn denantiaethau sicr), ar ôl "homelessness" mewnosoder "or Part 2 of the Housing (Wales) Act 2014 (homelessness)".

10 *Deddf Tai 1996*

2 Mae Deddf Tai 1996 wedi ei diwygio fel a ganlyn.

3 Yn adran 167 (dyrannu llety tai yn unol â chynllun dyrannu: Cymru)–

(a) yn is-adran (2)–

15 (i) ym mharagraff (a), yn lle "(within the meaning of Part 7)" mewnosoder "(within the meaning of Part 2 of the Housing (Wales) Act 2014)";

(ii) yn lle paragraff (b) rhodder–

"(b) people who are owed any duty by a local housing authority under section 52, 56 and section 58 of the Housing (Wales) Act 2014;"

20 (b) yn is-adran (2ZA), yn lle "Part 7" rhodder "Part 2 of the Housing (Wales) Act 2014";

(c) yn is-adran (2A)(c), yn lle "section 199" rhodder "section 64 of the Housing (Wales) Act 2014".

4 Yn enw Rhan 7 (digartrefedd), ar ôl "Homelessness" mewnosoder ": England".

25 5 Yn is-adran (1) o adran 179 (dyletswydd awdurdod tai lleol i ddarparu gwasanaethau cynghorol), ar ôl "local housing authority" mewnosoder "in England".

6 Yn is-adran (1) o adran 180 (cynhorthwy ar gyfer sefydliadau gwirfoddol), ar ôl "local housing authority" mewnosoder "in England".

7 Yn is-adran (1) o adran 182 (canllawiau gan yr Ysgrifennydd Gwladol), ar ôl "social services authority" mewnosoder "in England".

8 Yn is-adran (1) o adran 183 (cais am gynhorthwy), ar ôl "local housing authority" mewnosoder "in England".

9 Yn is-adran (1) o adran 187 (darparu gwybodaeth gan Ysgrifennydd Gwladol), ar ôl "local housing authority" mewnosoder "in England".

35 10 Yn adran 193 (dyletswydd i bersonau ag angen blaenoriaethol nad ydynt yn ddigartref yn fwriadol)–

- (a) yn is-adran (10), yn lle “appropriate authority” rhodder “Secretary of State”;
- (b) hepgorer is-adran (12).

11 Yn adran 198 (atgyfeirio achos at awdurdod tai arall) –

- (a) ar ôl is-adran (4) mewnosoder –

5 “(4A) Subsection (4) is to be construed, in a case where the other authority is an authority in Wales, as if the reference to “this Part” were a reference to Part 2 of the Housing (Wales) Act 2014.”

- (b) yn is-adran (5), ar ôl “case” mewnosoder “which does not involve a referral to a local housing authority in Wales”;

- (c) ar ôl yr is-adran honno, mewnosoder –

10 “(5A) The question whether the conditions for referral of a case involving a referral to a local housing authority in Wales shall be decided by agreement between the notifying authority and the notified authority or, in default of agreement, in accordance with such arrangements as the Secretary of State and the Welsh Ministers may jointly direct by order.”;

- (d) yn is-adran (6)(b), ar ôl “Secretary of State” mewnosoder “or, in the case of an order under subsection (5A), to the Secretary of State and the Welsh Ministers”;

- (e) yn is-adran (7) –

20 (i) yn lle “No such order shall” mewnosoder “An order under this section shall not”; a

(ii) ar y diwedd, mewnosoder “and, in the case of a joint order, a resolution of the National Assembly for Wales”.

12 Yn is-adran (4) o adran 200 (dyletswyddau i geisydd y mae ei gais yn cael ei ystyried ar gyfer ei atgyfeirio neu’n cael ei atgyfeirio) –

- (a) ar ôl “met” mewnosoder “ and the notified authority is not an authority in Wales ” , a

30 (b) ar y diwedd, mewnosoder “; for provision about cases where it is decided that those conditions are met and the notified authority is an authority in Wales, see section 66 of the Housing (Wales) Act 2014 (cases referred from a local housing authority in England)”.

13 Ar ôl adran 201 (cymhwyso darpariaethau atgyfeirio at achosion sy’n codi yn yr Alban) mewnosoder –

“201A Cases referred from a local housing authority in Wales

- 35 (1) This section applies where an application has been referred by a local housing authority in Wales to a local housing authority in England under section 63 of the Housing (Wales) Act 2014 (referral of case to another local housing authority).

(2) If it is decided that the conditions in that section for referral of the case are met, the notified authority are subject to the duty under section 193 of this Act in respect of the person whose case is referred (the main housing duty); for provision about cases where it is decided that the conditions for referral are not met, see section 65 of the Housing (Wales) Act 2014 (duties to applicant whose case is considered for referral or referred).

(3) References in this Part to an applicant include a reference to a person to whom a duty is owed by virtue of subsection (2)."

10 14 Yn is-adran (1) o adran 213 (cydweithredu rhwng cyrff ac awdurdodau tai perthnasol), ar ôl "local housing authority" mewnosoder "in England".

Deddf Digartrefedd 2002

15 Mae Deddf Digartrefedd 2002 wedi ei diwygio fel a ganlyn.

16 Yn y croesbennawd uwchben adran 1, ar ôl "strategies" mewnosoder ": England".

15 17 Yn adran 1 (dyletswydd awdurdod tai lleol i lunio strategaeth ddigartrefedd) –

(a) ar ôl "local housing authority" mewnosoder "in England";

(b) yn y pennawd, ar ôl "local housing authority" mewnosoder "in England".

18 Yn is-adran (7A) o adran 3 (strategaethau digartrefedd), hepgorer "in England".

Mesur Iechyd Meddwl (Cymru) 2010

20 19 Yn is-adran (1)(a) o adran 50 o Fesur Iechyd Meddwl (Cymru) 2010 (ystyr gwasanaethau tai neu wasanaethau llesiant), yn lle "Ran 7 o'r Ddeddf honno" rhodder "Ran 2 o Ddeddf Tai (Cymru) 2014".

Deddf Cymorth Cyfreithiol, Dedfrydu a Chosbi Troseddwyr 2012

20 (1) Mae Deddf Cymorth Cyfreithiol, Dedfrydu a Chosbi Troseddwyr 2012 wedi ei diwygio fel a ganlyn.

(2) Ym mharagraff 34 o Atodlen 1 (digartrefedd) –

(a) yn is-baragraff (1), mewnosoder –

"(c) Part 2 of the Housing (Wales) Act 2014 (homelessness).";

(b) yn is-baragraff (3) yn lle "as in section 175 of the Housing Act 1996" rhodder –

30 " –

(a) as in section 175 of the Housing Act 1996 in cases where subparagraph (1) applies in relation to the provision of accommodation and assistance under –

(i) Part 6 of that Act as it relates to England;

35 (ii) Part 7 of that Act;

(b) as in section 41 of the Housing (Wales) Act 2014 in cases where sub-paragraph (1) applies in relation to the provision of accommodation and assistance under –

(i) Part 6 of the Housing Act 1996 as it relates to Wales;

(ii) Part 2 of the Housing (Wales) Act 2014.”

Deddf Rhwystro Twyll Tai Cymdeithasol 2013

21 Yn is-adran (7)(d) o adran 7 o Ddeddf Rhwystro Twyll Tai Cymdeithasol 2013 (rheoliadau ynghylch pwerau i'w gwneud yn ofynnol darparu gwybodaeth), ar ôl “Housing Act 1996” mewnosoder “or under Part 2 of the Housing (Wales) Act 2014”.

10 *Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014*

22 (1) Mae Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 wedi ei diwygio fel a ganlyn.

(2) Ym mharagraff (a) o adran 32 (eithriad ar gyfer darparu tai etc), yn lle “Deddf Tai 1996” rhodder “Deddf Tai (Cymru) 2014”.

15 (3) Yn y tabl yn Atodlen 2 (swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol), yn lle'r eitem ar gyfer “Deddf Tai 1996” rhodder –

<p>20 “Deddf Tai (Cymru) 2014 Adran 78(2),(3) a (4); ond dim ond pan fo'r swyddogaethau hynny'n gymwys yn rhinwedd is-adran (5)(b) o'r adran honno.</p>	<p>Cydweithredu a rhannu gwybodaeth mewn perthynas â phersonau digartref a phersonau sydd o dan fygythiad o gael eu gwneud yn ddigartref.”</p>
--	--

RHAN 2

SIPSIWN A THEITHWYR

Deddf Llywodraeth Leol 2003

25 23 (1) Mae'r diffiniad o “housing” yn is-adran (4) o adran 87 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 (datganiadau a strategaethau tai) wedi ei diwygio fel a ganlyn –

(a) hepgorer y geiriau “section 225 of the Housing Act 2004”, a

(b) ar ôl “of” lle mae'n digwydd gyntaf mewnosoder –

30 “(a) section 225 of the Housing Act 2004, in the case of a local housing authority in England;

(b) Part 3 of the Housing (Wales) Act 2014, in the case of a local housing authority in Wales.”

Deddf Tai 2004

24 (1) Mae Deddf Tai 2004 wedi ei diwygio fel a ganlyn.

35 (2) Yn adran 225 (dyletswyddau awdurdodau tai lleol: anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr)

–

- (a) yn is-adran (1), ar ôl “local housing authority” mewnosoder “in England”,
- (b) yn is-adran (2), ar ôl “local housing authority” mewnosoder “in England”,
- (c) yn y diffiniad o “gypsies and travellers” yn is-adran (5), yn lle “appropriate national authority” rhodder “Secretary of State”, a
- 5 (d) yn y pennawd, ar ôl “local housing authorities” mewnosoder “in England”.

(3) Yn is-adran (1) o adran 226 (canllawiau mewn perthynas ag adran 225)–

- (a) yn lle “appropriate national authority” rhodder “Secretary of State”, a
- (b) ar ôl “local housing authorities” lle mae’n digwydd gyntaf mewnosoder “in England”.

10 *Rheoliadau Tai (Asesiad o Anghenion Llety) (Ystyr Sipsiwn a Theithwyr) (Cymru) 2007 (O.S. 2007/3235)*
 25 Mae Rheoliadau Tai (Asesiad o Anghenion Llety) (Ystyr Sipsiwn a Theithwyr) (Cymru) 2007 (O.S. 2007/3235) wedi eu dirymu.

Deddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013

26 (1) Mae Deddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013 wedi ei diwygio fel a ganlyn.

15 (2) Yn y diffiniad o “Sipsiwn a Theithwyr” yn adran 62 (dehongli arall), yn lle’r geiriau o “personau” lle mae’n digwydd gyntaf hyd at y diwedd rhodder –

“(a) personau sy’n arfer ffordd nomadig o fyw, beth bynnag fo’u hil neu eu tarddiad, gan gynnwys –

20 (i) personau sydd, ar sail eu hanghenion addysg neu eu henaint eu hunain, neu anghenion addysg neu henaint eu teulu neu ddibynnydd, ac ar y sail honno yn unig, wedi rhoi’r gorau i deithio dros dro neu yn barhaol, a

25 (ii) aelodau o grŵp trefnedig o siwemyn teithiol neu bersonau sy’n rhan o syrcasau teithiol (p’un a ydynt yn cyd-deithio mewn grŵp o’r fath ai peidio); a

(b) unrhyw bersonau eraill sydd â thraddodiad diwylliannol o nomadiaeth neu o fyw mewn cartref symudol;”.

(3) yn is-baragraff (1) o baragraff 10 o Atodlen 1 (siewmyn teithiol), hepgorer “safle’n” a mewnosoder “safle nad yw awdurdod lleol yn berchen arno yn”.

30

RHAN 3

SAFONAU AR GYFER TAI CYMDEITHASOL

Deddf Tai 1985

27 Yn adran 24 o Ddeddf Tai 1985 –

- (a) hepgorer is-adrannau (3) a (4);
- 35 (b) ar ôl is-adran (5), mewnosoder –

“(6) In exercising its functions under this section, a local housing authority in Wales must –

- (a) comply with any standards relating to rent or service charges which are set for it under section 94 of the Housing (Wales) Act 2014, and
- (b) have regard to any guidance relating to rent or service charges which is issued under section 95 of that Act.”

Deddf Tai 1996

28 (1) Mae Deddf Tai 1996 wedi ei diwygio fel a ganlyn.

10 (2) Yn adran 33A ar ôl is-adran (2), mewnosoder –

“(2A) Standards set under subsection (1) may require registered social landlords to comply with rules specified in the standards.

(2B) The Welsh Ministers may –

- (a) revise the standards by issuing further standards under this section;
- (b) withdraw the standards by issuing further standards under this section or by notice.

(2C) The Welsh Ministers must publish any standards or notice under this section.”

20 (3) Yn adran 33B –

(a) yn lle is-adran (3) rhodder –

“(3) The Welsh Ministers may –

- (a) revise the guidance by issuing further guidance under this section;
- (b) withdraw the guidance by issuing further guidance under this section or by notice.”

(b) yn lle is-adran (4) rhodder –

“(4) The Welsh Ministers must publish any guidance or notice under this section.”

30 (4) Yn adran 33C, ar ôl “setting” mewnosoder “, revising or withdrawing”.

RHAN 4

Y DRETH GYNGOR AR GYFER ANHEDDAU GWAG

Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992

29 (1) Mae Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 wedi ei diwygio fel a ganlyn.

35 (2) Yn adran 11(2) (gostyngiadau), yn lle “and 12” rhodder “12 and 12A”.

(3) Yn adran 12 (gostyngiadau: darpariaeth arbennig ar gyfer Cymru), ar ôl is-adran (4) mewnosoder –

“(4A) Subsections (3) and (4) are subject to section 12A(2).”

- (4) Yn adran 13(3) (symiau gostyngol), yn lle “or 12” rhodder “, 12 or 12A”.
- (5) Yn adran 66(2)(b) (adolygiad barnwrol), yn lle “or 12” rhodder “, 12 or 12A”.
- 5 (6) Yn adran 67(2)(a) (swyddogaethau i’w cyflawni gan awdurdod yn unig), yn lle “or 12” rhodder “, 12 or 12A”.
- (7) Yn Atodlen 2 (gweinyddu), ym mharagraff 4(7) ar ôl “11B(1)(b)” mewnosoder “or 12A(1)(b)”.

RHAN 5

DIWYGIADAU I DDEDDF CARTREFI SYMUDOL (CYMRU) 2013

- 10 30 (1) Mae Deddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013 wedi ei diwygio fel a ganlyn.
- (2) Yn adran 33 (gorchmynion ad-dalu) –
- (a) hepgorer is-adran (7);
- (b) yn is-adran (8) yn lle “(11)” rhodder “(10)”;
- 15 (c) yn is-adran (9)(c) yn lle “ar unrhyw adeg wedi ei gollfarnu” rhodder “wedi ei gollfarnu yn flaenorol”.
- (3) Yn adran 39(1) (dehongli Rhan 2) hepgorer y diffiniad o “awdurdod tân ac achub” a mewnosoder ef yn adran 62 (dehongli arall).
- (4) Yn adran 49(4) (manyion cytundebau cartrefi symudol) yn lle “Ddeddf” rhodder “Rhan”.
- 20 (5) Yn adran 53(4) (olynwyr mewn teitl) yn lle “Ddeddf” rhodder “Rhan”.
- (6) Yn adran 61(7) (ystyr “cymdeithas trigolion gymwys”) hepgorer y diffiniad o “cytundeb cymrodeddu” a “tribiwnlys”.